BONDIA® ARUBA

E

Custumber nobo tranca...
Y bieu no kier muri...?
Pagina 5

Diasabra 26 di Juli 2025 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

Nombramento politico den Utilities lo costa 100 miyon adicional den 20 aña

Pagina 3

- **A pesar di a completa preparacion, implementacion di reforma di mercado laboral a cay atras**
Pagina4
- **Parlamento no por keda man cruza den proceso na un Rijkswet**
Pagina 6
- **A duna 402 permiso pa negoshi nobo den e prome 6 luna di 2025**
Pagina 6

Activista Marietje Curiel: “Ami no ta bay stop pasobra mi ta sigui te ora mi mira movecion”

Pagina 2

Corsou: Ley nobo ta haci contrata hoben mas barata

Pagina 9

Argentina: A detene pastoor evangelico acusa di abuso sexual di creyente

Pagina 10

DRUNKEN BURGER
CRAVING THE BEST BURGER ON THE ISLAND?
SCAN CODE FOR MENU

J.E. Irausquin Blvd 384-A. Reservations: (+297) 699-5090. WWW.DRUNKENBURGER.COM

BONDIA ARUBA

Activista Marietje Curiel ta trece San Nicolas na porta di parlamento:

"Ami no ta bay stop pasobra mi ta sigui te ora mi mira movecion"

Den e ultimo dianan, e comunidad di Aruba a mira varios noticia den cual a trece dilanti preocupacionnan di comunidad pa desaroyonan—of falta di desaroyo—riba nos isla cu sea ta ser considera destructivo of no beneficioso pa comunidad. Entre otro, tabatin e situacion di cobamento den calichi na Mangel Halto pa instala palapanan nobo. Un otro situacion tabata e duda continuo cu ciudadanonan tin pa e proyecto di revitalisacion na San Nicolas, unda a mira varios voz den comunidad expresa nan frustracion, preocupacion y cansancio cu e mesun falta di reconocemento y atencion adecua for di gobierno. Bon Dia Aruba a sinta cu un otro voz di San Nicolas, esta Sra. Marietje Curiel, pa papia tocante e firmanan cu el a colecta pa impulsa accion den direccion di derecho igual na San Nicolas.

Sra. Curiel ta un Rubiano cu a crece na San Nicolas, y pues ta wanta e ciudad cerca di su curason. Ta pa e motibo aki cu awo e ta entregando un carta y coleccion di firma cerca e presidente di Parlamento Marlon Sneek, cu cual e ta spera di por hala atencion di gobierno pa San Nicolas y trece cambionan substancial. Marietje a siña di chikito pa balora di unda e ta bin. Aunke el a señala cu algun hende ta muda di San Nicolas pa otro parti di e isla, nan sa lubida di unda nan a bin. "Mi mama semper a bisa mi: 'Dont ever damage the bridge you walk on'. No importa unda bo ta biba, nunca lubida cu ta di San Nicolas bo ta."

Ta su amor pa su ciudad a motiv'e pa tuma accion, no importa con chikito e por ta. Marietje ta haci trabao boluntario, yudando adultonan mayor na San Nicolas cu cualkier yudansa nan mester, sea ta limpia cas, cambia cortina of hasta sali bay pafo pa tuma aire fresco.

Marietje su activismo ta inspira pa figuranan conoci mundialmente cu a trece conscientisacion of cambio den nan mesun pais, manera Anne Frank, Nelson Mandela y Martin Luther King. Manera King, Marietje ta kere den activismo pacifico, pero si activismo cu ta fuerte suficiente pa mira cambionan di berdad. Segun Curiel, no mester trece cambio di manera violento of agresivo, pero mester haci algo si. P'esey e ta contento pa mira algun figura riba nos isla cu ta tumando accion concreto, manera e activista ambiental conoci Nigel Maduro. Aunke ta parce cu Maduro ta un figura polarisante riba red social, Marietje ta di opinion cu loke e ta haci ta miho cu keda sinta man crusa:"Tur hende ta hacie den nan manera."
Di Marietje su parti, su activismo ta enfoca riba San Nicolas specificamente, y awor lo resalta riba nivel gubernamental cu un carta cu lo ser entrega na porta di parlamento y Hulanda.

Marietje su coleccion di firma ta bay cu un carta pa e partidonan menciona pidiendo pa un accion concreto pa atende e abandono di San Nicolas. Segun e ta splica, e carta aki ta trece un peticion dilanti pa gobierno duna atencion genuino na e ciudad.

Ademas, su peticion ta trece dilanti dos sugerencia pa mehora e situacion na San Nicolas:
E prome sugerencia ta pa instala un loket lo mas pronto posible pa atende cu discriminacion na San Nicolas. E meta di e "anti-descriminatiebureau" aki ta pa registra kehonan di discriminacion di ciudadanonan y manda e kehonan aki no solamente pa gobierno, pero tambe pa Hulanda, pa asina por sigura cu e kehonan aki no ta ser descarta.

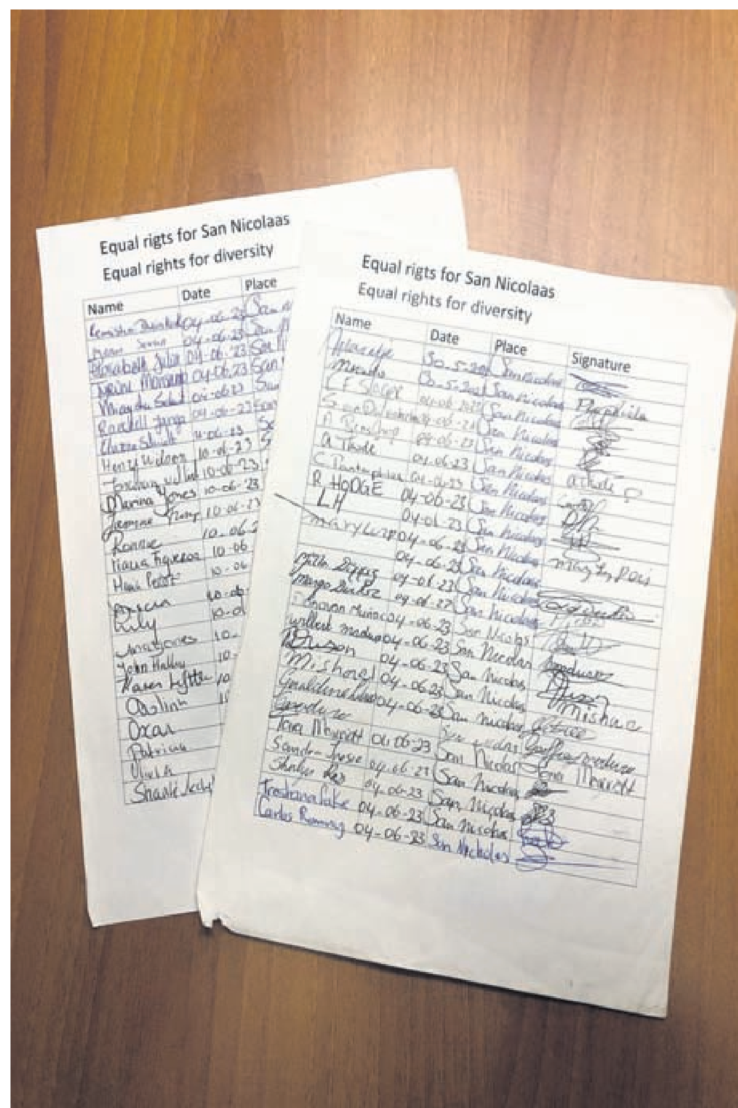
E otro sugerencia ta encera un wet gelijksheidbeginsel, un ley cu lo sigura cu tur hende lo ser trata igual. Ta spera cu un ley asina por pone mas presion riba gobierno pa no solamente duna atencion y finanzas na e areanan di hotel y pabao di brug, pero tambe pa pariba di brug, specialmente den barionan.
Marietje tambe ta boga pa tin un institucion cu ta traha independientemente, y cu esaki mester ta encarga pa hende cu tin e interes genuino di San Nicolas como prioridad. "San Nicolas mester un persona cu alma den curason. Un persona pa lucha pa San Nicolas."
Marietje ta conta cu aunke e ta mira e mehoracionnan recien como un bon stap, tin otro areanan den San Nicolas cu mester mas atencion—no solamente e partinan turistico of economico. Marietje ta splica cu den San Nicolas tin varios bario cu ta sufri di pobresa, entre otro Village, Zeewijk, parti di Lago Heights, Rooi Hundo y mas. E ta enfatisa cu den e barionan aki, specialmente e hobennan ta keda atrasa y no ta haya oportunidad amplio pa desaroya nan talento. Por ehempel, Marietje ta subraya cu San Nicolas tin hopi deportista talentoso, pero no tin facilidad adecua pa nan por alimenta esaki. Hopi hoben ta haya nan mes ta bay te Santa Cruz of otro partinan leu pa por entrena.

Recien, Bon Dia Aruba a reporta tocante varios facilidad di deporte riba nos isla cu ta kedando atras. A menciona entre otro e veld di tennis na Sero Colorado cu ta den un estado di deterioro. Marietje tambe a agrega cu entre otro, e Xander Bogaerts veld tambe ta den mal estado y no ta haya mantencion debido.

Otro caracteristicanan di San Nicolas tambe ta ser ignora. Manera e activista ta splica, San Nicolas no ta solamente un centro di arte, pero banda di deporte, e ciudad tambe ta hospeda e mundo culinario autentico di San Nicolas, manera cumindanan di islanan Caribe. Sinembargo, ta parce cu gobierno no tin mucho interes pa fortalece esakinan den e ciudad.

Na otro banda, mentalidad di ciudadanonan tambe ta hunga un rol. A pesar cu ta mirando un aumento den conscientisacion y hende cu ta usando nan voz pa trece problemanan grandi den luz publico, ainda ta falta e tumamento di accion concreto. Segun Marietje, algun hende ta contento pa keda cu nan man crusa y tuma locual gobierno tin pa ofrece sin cuestiona, pero esaki lo keda na costo di nan mesun bienestar. P'esey Marietje ta enfatisa cu mester tin un cambio den mentalidad, pa no keda keto y djis acepta mal maneho, pero pa tambe tuma accion.

Marietje su carta pa parlamento ta marca un otro caso di un persona tumando accion, cual ta algo cu nos ta mirando ta bira mas comun riba nos isla. Asina mes e activista ta bisa cu ainda tin trabao pa haci, ambos for di e banda di gobierno como tambe ciudadanonan. Marietje ta boga pa cambia e mentalidad pasivo cu ainda ta reina y no solamente trece keho dilanti, pero tambe actua riba dje di un manera pacifico. Manera Martin Luther King mes a bisa: "Darkness cannot drive out darkness, only light can do that."

Segun parlamentarionan di MEP:

Nombramento politico den Utilities lo costa 100 miyon adicional den 20 aña

Recientemente, parlamentarionan di oposicion a trece dilanti nan preocupacion pa nombramentonan preocupante den gobierno di AVP-Futuro. Un di nan, nombramento di director den compania estatal Utilities, ta un di e mas severonan, y a cu lo costa Aruba 100 miyon extra den 20 aña.

Parlamentario Xiomara Maduro (MEP), a manda pregunta na minister di Finanzas, Geoffrey Wever (Futuro) tocante posible mal maneho den e companianan di utilidad: WEB, ELMAR y Utilities NV.
Manera e parlamentario a bisa den un comunicado di prensa, e 11 pregunta haci ta trata e cambio di comisarionan cu ta tumando lugar na e companianan di utilidad, sin cu ta cumpli cu e reglanan di "good corporate governance."

Maduro a expresa preocupacion pasobra ta haci nombramento sin aprobacion previo di lenders, kendenan ta institutonan financiero cu ta presta e companianan di utilidad placa, y cu segun contract, mester aproba tur comisario prome cu nan por cuminsa asumi nan funcion.

Den su carta, parlamentario Maduro a expresa preocupacion cu e situacion por tin consecuencia financiero serio, incluyendo un posible "default tecnico" cu por pone den riesgo e capacidad di e companianan di utilidad pa sigui inverti den infrastructura vital, manera energia sostenible y expansion di e red di coriente.

Den su carta, Maduro ta pone enfasis riba e responsabilidad di gobierno y particularmente e Minister di Finanzas, como doño y unico shareholder, pa garantisa bon gobernacion y un maneho responsabel den e empresanan vital aki.

Un di e preguntanan ta cuestiona e rol di Minister di Finanzas den e proceso di nombramento di comisario, y ta cuestiona e motibo cu e mandatario ta scoge pa tuma vakantie net den un periodo cu tanto riesgo financiero ta loer na e companianan di utilidad.
"Nos pueblo mester transparencia y stabilidad. E companianan estatal ta esencial pa

nos bida
diario y pa e desaroyo economico di Aruba. Gobernacion responsabel no ta opcional, ta un
obligacion," segun palabra di Xiomara Maduro. E Parlamentario di MEP ta spera un contesta por escrito dentro di dos siman.

Good corporate governance
Good corporate governance ta referi na e sistema di regla, practica y proceso bao di cual ta dirigi y controla un compania. E ta sigura cu ta maneha un compania di manera etico, transparente y responsable, asina contribuyendo na su exito a largo plaso.
Na 2020, Hulanda a pone como condicion pa e prestamonan pa e crisis di Covid cu Aruba tambe mester bin cu su ley di good corporate governance. Un comision bao guia di Sr. Jossy Lacle, hunto cu ex-Gobernador Fredis Refunjol, Mr. Arie Swaen y dr. mr. Helen van der Wal cu asistencia di dr. Kunneman y dr. Bakhuis a produci un concepto di ley y codigo pa Good Corporate Governance na 2022. E comision a investiga kico a traha y no a traha na St. Maarten y Corsou; a formula un concepto cu ta cumpli cu exigencianan nobo y miho practica, cu contribucion di publico via sesionnan na Universidad di Aruba y pa medio di un portal digital.

Na april 2022 a keda prepara e concepto pa hancra good corporate governance den un ley (Proeve O-Lv Corporate Governance Concept 29 APRIL 2022). E ley aki tin como meta regula e procesonan di toma di decision cu ta trata e participacion di Aruba den entidadnan legal dentro di sector publico y semi-publico. E ta establece regla obligatorio pa accionnan di maneho corporativo relaciona cu gobierno, y mecanismonan di supervision a traves di e Autoriteit Corporate Governance. E leu ta aplica na entidadnan publico legal (institucionnan estatal), companianan propiedad di gobierno, fundacion y asociacion influencia pa gobierno, y otro persona legal designa mediante decreto nacional.

Apart di e ley a emiti un 'codigo' cu ta delinea e standardnan di bon gobernacion cu ta transparente, y a keda acorda cu e ministernan mester sigura cu entidadnan bao di nan supervision ta adopta y cumpli cu e codigo.

Pero ainda e ley aki no a pasa, loke ta dunando espacio pa no cumpli cu e reglanan di good corporate governance. Manera Bon Dia Aruba a publica anteriormente, falta di e cuadro legal aki ta pone cu ainda na Aruba conoce e fenomeno unda cada Gobierno ta nombra su propio comisarionan, cu por tin efecto pa continuidad di maneho.

Pa loke ta specificamente e nombramento di Comisario den un hunta, e reglanan di good corporate governance ta stipula cu mester haci esaki den fase; no por nombra tur comisario nobo den un solo biaha. Esaki pa sigura continuidad y stabilidad den e hunta.

Utilities "den default"
Siman pasa caba, parlamentario Maduro a comparti riba su rednan social cu el a scucha indicacion cu "companianan di Utilidad ta den default cerca Lenders" pa motibo di e decisionnan di gobierno "pa hire and fire comisario di Hunta di Supervision contra TUR regla di bon gobernacion."
Den un comunicado di prensa, e parlamentario a bisa: "Sin sigui regla di good corporate governance, AVP ta nombrando comisario nobo den hunta di supervision di e companianan estatal sin aprobacion di lenders, locual ta pone e empresanan estatal na riesgo di default."

El a sigui splica cu "cada bes cu un miembro nobo di un [hunta] di un compania estatal wordo apunta of un miembro wordo kita of reemplasa pa otro, lenders cu ta fia e compania estatal placa of ta para garantia pa inversionnan grandi, mester duna aprobacion prome. Locual ta pasando awo ta cu AVP ta bezig ta haci deshaci y contra di tur regla di bon gobernacion ta kita y nombra comisarionan nobo. E manera aki di traha sigur no lo por conta cu e aprobacion di lenders. Den un situacion asina lenders ta pone e companianan den default, locual ta trece cune consecuencia financiero grave manera: multa, interes mas halto, y falta di fiansa of garantia pa financia inversionnan crucial pa suministro di awa y coriente."

Awo e siman aki, e parlamentario a indica cu ya ta e caso cu "awe debi na mal gobernacion lenders no ta aproba comisarionan, Utilities ta den default y lenders no ta fia WEB placa pa inversion."
Parlamentario Evelyn Wever-Croes, lider di partido MEP, tambe a comenta tocante e situacion riba rednan social. "Nan kier rijkswet pa scapa 50 miyon na interes den 20 aña, pero nan ta permiti politikeria den Utilities cu lo costa 100 miyon extra interes den 20 aña!" el a skirbi. "Den cuadro di transparencia ta bira tempo pa e ministernan di Futuro [Geoffrey] Wever y [Gerlien] Croes contesta e mas 50 preguntanan cu nos a haci nan den ultimo dos lunanan riba e topico aki."

Den un comunicado di prensa, Fraccion MEP a indica cu nan "ta tene Arthur Dowers y Baba Herde personalmente responsable pa e interes adicional cu WEB y ELMAR mester paga."
Segun e comunicado, minister "Arthur Dowers a manda kita e director, y tur comisario di Utilities Aruba NV y nombra miembronan nobo liga na nan partido. Esaki sigur a crea un problema grandi pa Elmar, Web y Utilities cu e banconan, mirando cu e gobierno nobo no a pidi aprobacion pa e nombracionnan aki, resultando asina den un violacion di e acuerdo haci entre Utilities Aruba NV y e banconan."

Segun MEP, "no tabatin ningun motibo ni hustificacion" pa e cambionan y pa e motibo aki, "banconan a cuminsa cobra e companianan un interes mas halto. Ta trata aki di mas di 5 miyon adicional."

Bon Dia Aruba a tuma contacto ayera tardi cu minister di Finanzas, Geoffrey Wever, y a puntra si ta berdad cu Utilities ta den default. Te ciere di e edicion aki, no a ricibi un contesta.

Geachte Minister,

Op grond van artikel 62 van het Reglement van Orde van de Staten van Aruba richt ondergetekende de volgende vragen aan u, met betrekking tot de recente ontwikkelingen bij de nutsbedrijven WEB, ELMAR en Utilities N.V., en de mogelijke financiële en bestuurlijke risico's die hieruit voortvloeien:

1. Bent u op de hoogte van recente bestuurswisselingen binnen de raden van commissarissen van Utilities N.V., WEB Aruba N.V. en N.V. ELMAR?
2. Zo ja, welke procedures zijn gevolgd bij deze benoemingen?
3. Is voorafgaand overleg en/of toestemming gevraagd aan de externe financiers of kredietverstrekkers van deze nutsbedrijven, zoals contractueel vereist?
4. Kunt u bevestigen of deze benoemingen zijn gedaan conform de principes van "good corporate governance", zoals vastgelegd in de statuten van de betreffende bedrijven?
5. Zijn er op dit moment signalen dat deze bestuurswijzigingen geleid hebben of kunnen leiden tot een (technische) default bij de betrokken nutsbedrijven?
6. Zo ja, wat zijn de onmiddellijke gevolgen hiervan voor de kredietwaardigheid en financieringsmogelijkheden van deze bedrijven?
7. Wat zijn de gevolgen voor toekomstige investeringen in infrastructuur, zoals duurzame energie of uitbreiding van netwerken?
8. Welke rol heeft de regering – en u als Minister van Financiën in het bijzonder – gespeeld in het proces van benoemingen binnen de raden van commissarissen van deze bedrijven?
9. Bent u van mening dat het uw verantwoordelijkheid is als vertegenwoordiger van de enige aandeelhouder (het Land Aruba) om toe te zien op zorgvuldig bestuur en risicobeheersing bij deze strategische nutsbedrijven?
10. Wat zijn de stappen die u gaat nemen om de stabiliteit van deze nutsbedrijven te waarborgen, en om te voorkomen dat de financiële lasten van mogelijk wanbeleid op de bevolking afgewenteld worden?
11. Kunt u aangeven waarom u – gezien de ernst van deze ontwikkelingen – ervoor heeft gekozen om gedurende deze periode op vakantie te gaan, in plaats van actief op te treden?

Ondergetekende verzoekt u vriendelijk om deze vragen zo snel mogelijk, doch uiterlijk binnen twee weken, schriftelijk te beantwoorden.

Met de meeste hoogachting,

Xiomara Maduro
Lid van de Staten van Aruba

Agenda y rapport di implementacion di Landspakket:

A pesar di a completa preparacion, implementacion di reforma di mercado laboral a cay atras

Recientemente a keda publica e agenda y rapport di ehecucion (Uitvoeringsrapportage) pa e periodo di april te september 2025, tocante e implementacion di reforma cu Aruba a acorda cu Hulanda den cuadro di e landspakket. Den esaki a dedica atencion na e Mercado Laboral y Seguridad Social.

Mercado laboral ta keda un pilar di desaroyo socioeconomico di Aruba, y capitulo 9 di e agenda di implementacion ta enfoca riba dos prioridad urgente cu ta mara na otro: mehora funcionamento di mercado laboral, y reforsa e sostenibilidad di sistema di seguridad social. Mientras Aruba ta continua nabega cambionan economico structural despues di pandemia, ta invertiendo den mehoracion institucional, modernisacion di data, realineacion di politica, y mecanismonan mas fuerte pa match mercado laboral. Asina mes, e caminda nos dilanti no ta sin obstaculo – desde limite den capacidad di ehecucion y atraso legislativo, te coordinacion interinstitucional debil.

E strategia di reforma di labor na Aruba ta informa pa un vision mas amplio, pa crea un mercado laboral cla pa futuro, orienta riba demanda, cu ta ofrece empleo sostenible di calidad halto. Pa logra esaki, gobierno mester concentra riba reforsa e match entre oferta y demanda di labor, aumenta transparencia den mercado laboral, y mehorando efectividad di asistencia social (bijstand y onderstand), y politica activo di mercado laboral.
Un di e desaroyonan mas significante den e periodo di reportahe aki tabata e finalisacion di e Agenda Nacional di Mercado Laboral 2023-2026. Desaroya den colaboracion cu stakeholdernan clave – incluyendo dunador di trabao, sindicato y NGO – e agenda aki ta pone e direccion di politica pa reforma laboral. E proximo plan di implementacion pa e agenda ta spera di operacionalisa su prioridadnan mediante proyecto y metrica viable.

Adicionalmente, Aruba a inicia e desaroyo di un sistema di informacion di mercado laboral (LMIS), cu meta pa trece hunto fuentenan di data fragmenta den un dashboard centralisa. E esfuerso aki ta vincula di cerca cu e Sistema Integra di Cliente (ICS), cu ta siendo diseña pa track e ruta di clientenan a traves di servicionan di empleo y asistencia social. Hunto, e sistemanan aki ta bay mehora e habilidad di gobierno pa formula politicanan di labor basa riba evidencia.

E desaroyo di un marco di monitoreo y evaluacion (M&E) pa iniciativanan di mercado laboral tambe ta na caminda. Ministerio di Labor a defini meta y indicadornan preliminar, y ta construyendo un sistema interno di monitoreo. E marco aki ta bay ta crucial pa compronde ki intervencion ta funciona, pa ken, y bao cua condicion – un rekisito fundamental pa legislacion agil.

Reforsa Departamento di Labor
Reforsamento institucional ta continua siendo un pilar di e strategia di reforma. Aruba a completa un analisis funcional y organisacional di Departamento di Labor (DAO), cu a conduci na un plan di restructuracion.
Maske e implementacion ainda ta wardando pa un adoptacion formal, e analisis aki ta sirbi como un blueprint pa alinea e structura di DAO y su rolnan den evolucion.

Ademas, DAO a finalisa ya publica su propio plan di implementacion, cu ta delinea obhetivonan pa bira un agencia pas proactivo, impulsa pa data. E plan ta duna prioridad na mehora herment pa maneho di caso, profesionalisacion di personal mediante training, y mehora servicionan orienta riba cliente.

Otro stap prometedor tabata e progreso haci riba formalisacion di servicio di mediacion di mercado laboral di Aruba. Ta desaroyando marconan legal pa institucionalisa servicionan manera conseho tocante desaroyo di carera y matching di trabao, asina cerando e gap entre esnan buscando trabao y dunadornan di trabao. Sinembargo, e entrega di e servicionan aki ta keda insuficientemente desaroya, y mecanismonan concreto di implementacion ainda ta siendo negocia.

Sistema di Seguridad Social: A pone fundeshi, falta ehecucion
Pa loke ta Seguridad Social, Aruba a tuma e prome stapnan den direccion di sostenibilidad di sistema mediante un base analitico. Un estudio base riba e 'safety net' social a keda completa, ofreciendo perspectivanan detaya riba e manera con ta distribui asistencia, ken ta ricibi esaki, y ki ineficiencia sistematico ta existi. Ta spera cu e analisis aki ta bay informa reformanan den futuro di diseño di asistencia, criteria pa eligibilidad, y mecanismonan di financiamento.

Ademas, Aruba ta preparando pa un revision comprensivo di programanan di seguro social., Mientras cu Ministerio di Asunto Social a establece un plan di maneho, e actividadnan di investigacion y consulta publico ainda no a cuminsa. Igualmente, tampoco tin claridad riba e cronogramanan pa propuestanan di reforma of trayectorianan di implementacion.

Tambe ta haciendo esfuerso pa mehora administracion di asistencia y proceso di pago. ICS, unabes e bay live, ta bay facilita coordinacion realtime entre servicionan social y di labor. Esaki ta priminti di reduci duplicacion, aumenta transparencia y mehora e enfoke di asistencia.

Gap den ehecucion y bottleneck entre agencianan
A pesar di e progreso den pone fundeshi strategico y tecnico, e reformanan di mercado laboral frecuentemente ta stroba pa un falta di capacidad di ehecucion. Hopi iniciativanan ta atrasa pa motibo di limite den personal, falta di claridad den mandato, of responsabilidadnan superponi entre ministerionan.

Un ehempel ilustrativo ta e Servicio di Mediacion di Mercado Laboral: Mientras e marco legal pa e servicio aki ta bao construccion, no ta dunando ningun servicio real, y cooperacion entre DAO y Servicio Nacional di Empleo ta keda minimo. Esaki ta refleha un problema structural mas profundo, esta cu e reformanan hopi biaha ta keda pega den e transicion di planificacion pa implementacion.

Similarmente, e lansamento di ICS a cay atras. Mientras specificacionnan tecnico y preparacionnan piloto ta na caminda, despliegue completo ta atrasa pa retonan di contratacion y integracion. Como resultado, e beneficio di tin intercambio di data directo entre agencianan realtime ainda no ta materialisando.

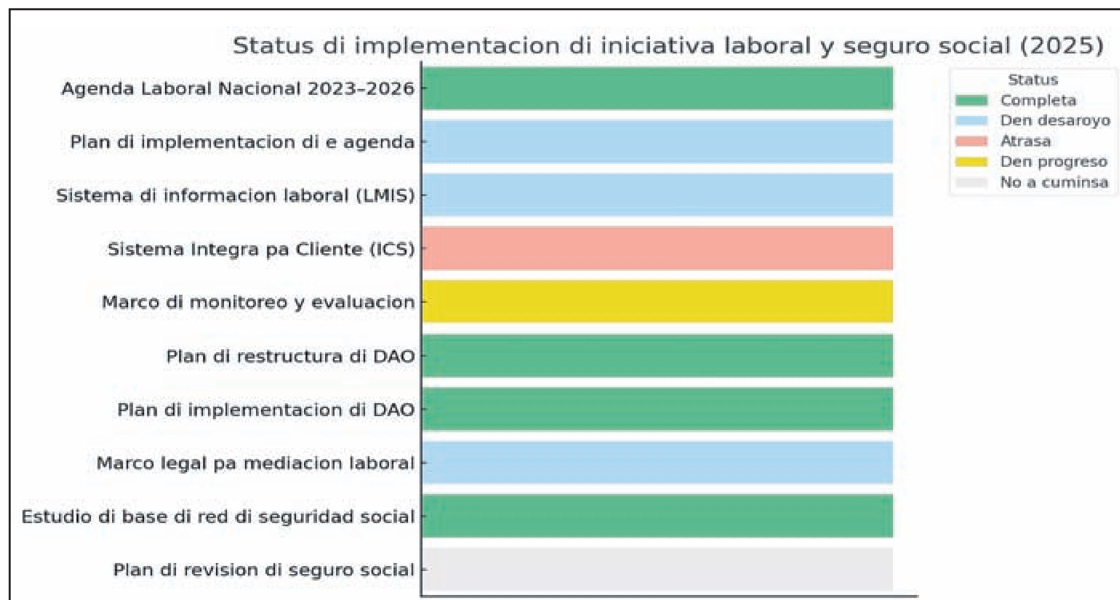
Coordinacion entre institucionnan tambe ta keda debil den varios area. Maske a consulta diferente stakeholder pa e Agenda di Mercado Laboral, responsabilidad pa implementacion ta fragmenta a traves di varios departamento, conduciendo na confusion riba responsabilidad y ehecucion. Esaki ta complica mas ainda pa reformanan andando den otro sectornan, manera educacion y politica di impuesto, cu ta crusa cu dinamica di mercado laboral pero ta siendo desaroya di manera separa.

A pesar di e obstaculonan, e agenda di reforma ta presenta varios oportunidad pa acelera progreso. Prome, e finalisacion di Agenda di Mercado Laboral 2023-2026 ta duna Aruba un oportunidad unico pa hancra tur esfuerso di mercado laboral den un marco unifica. Sigurando cu e proximo plan di implementacion inclui cronograma cla, agencianan lider, y indicadornan di monitoreo ta bay ta esencial pa ehecucion.

Di dos, inversion den infrastructura digital – particularmente ICS y LMIS – lo por genera progreso rapido si acelera nan. E plataformanan aki ta e pilar di un maneho informa riba data pa servicio di empleo y asistencia social. Nan lansamento exitoso no solo lo simplifica operacion sino tambe duna miho sosten na tracking di resultado.

Di tres, alinea esfuersonan di reforma entre ministerionan – specialmente entre Labor, Educacion, Asunto Social y Desaroyo Economico – lo mehora eficiencia y coherencia politico. Task forcenan of mecanismonan di coordinacion entre sectornan por yuda reduci duplicacion y sigura cu reformanan den un sector ta sostene (en bes di stroba) reformanan den otro.

Finalmente, Aruba por beneficia di asistencia tecnico externo y construccion di capacidad, particularmente den implementacion di reforma compleho manera servicio di mediacion di mercado laboral, digitalisacion di asistencia, y sistema di monitoreo. Usando sosten na nivel di Reino of experticio local por acelera momentum y mehora resiliencia institucional.

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart-Boekhoudt

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Dilma Arends
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
Sulaika Croes
sulaika.croes@cspnv.com
Mark Gomes
mark.gomes@cspnv.com

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

BON DIA ARUBA ta un corant redacta y imprimi na Aruba y ta obenibel di dialuna te cu diasabra.
Ningun contenido por wordo reproduci sin permiso di editor.

Editorial

Custumber nobo tranca… Y bieu no kier muri…?

Analizando nos situacion economico na mitar di aña, por mira e mesun ambigüedad cu tin na otro pais. Resultado di promer parti di aña ta mustra bon, pero e incertidumbre di e panorama global pa segundo parti di aña ta obliga nos practica cautela. Esaki ta importante pa tene na mente ora nos ta analiza e proyeccionnan economico y financiero pa 2026 y despues, por ehemplo manera presenta den presupuesto gubernamental pa e aña ey. Tambe cu nos probabilidad di exito no ta depende solamente di e sucesonan economico, sino tambe di nos avance den mihor control di nos desaroyo economico y financiero, loke ta requeri mas y mihor instrumento y indicador. Por ripara cu aki falta bastante pa mehora: custumber nobo no ta nace facil, y e bieunan no kier muri, ta parce e imagen.

Aña pasa, 2024, tabata bon den mayoria di aspecto y te awor 2025 ta bay den e mesun rumbo. Por ehemplo, den promer cinco luna di 2025, indicador manera BBO a aumenta cu 8% compara cu e mesun periodo di 2024. Impuesto di importacion a crece cu 12,9% den e periodo menciona. Dato di SVb ta indica cu den e periodo entre januari y juli 2025, e cantidad di empleo a crece cu mas di 2.000 cupo, pa 4,5% di aumento. Pa compara: entre januari 2024 y e mesun luna di 2025 e aumento di cupo di trabao registra tabata 1.228, pa 2,8% di aumento. E cifranan positivo aki pa e aña aki, te awor, nos ta mira refleha tambe den e perspectiva pa 2026, unda presupuesto gubernamental ta tuma como punto di salida un GDP nominal di 4,5%, mas halto hasta cu e 3,6% anticipa pa 2025.

Mientras esey ta mustra bon, por nota si cu despues di 2024, e aña reciente mas 'gordo', entre otro aumento di gasto gubernamental ta laga hopi menos como surplus den caha di gobierno. Por ehemplo, entre 2024 y 2026 gasto total lo crece cu Afl. 173 miyon, lagando ainda como surplus Afl. 74 miyon na 2026, mientras saldo di gobernacion na 2024 tabata Afl. 307 miyon. Esaki pa operacion di gobernacion so, no pa e sector colectivo, cu ta inclui e saldonan positivo di AZV, SVB y ATA. E cuestion no ta solamente cu e aumento di gasto, principalmente di personal, ta grandi, sino tambe su motibo. Por ehemplo, ta implementando un sistema nobo di evaluacion di personal, pero e acuerdo pa anula e sistema di aumento automatico di promocion (e conocido 'periodiek') no a keda implementa, si nos informacion ta corecto. Esey ta crea interogante ora gobierno ta proyecta cu den e proximo añanan gasto di personal no ta crece, pero kico ta e mecanismo pa para e crecemento automatico anto? No tin splicacion, loke CAft tambe a constata. En todo caso, aki atrobe ta parce cu custumber bieu no kier muri, mientras nobo no ta haya lugar. Esey pasobra mester tene e sindicatonan di empleado publico contento?

Esaki ta ilustra tambe den e presupuesto multianual, un ehercicio di poco peso pasobra tin varios asunto, yena cu loke ta parce cifra 'pro forma'. Kico por ta e problema? Posiblemente, e falta di dato confiable, basa riba recoleccion recien di esakinan. Cu esey ta e caso, nos por destila for di un comentario di IMF den nan reciente rapport (di maart 2025) cu sugerencia pa mehoracion di mecanismo di control financiero y economico pa gobierno di Aruba. Aki ta mustra cu e trabao di varios departamento ta elogiable, pero ora ta traha cu dato di cuenta nacional mas reciente di 2019, anto ta bira dificil pa gana guera. IMF: "Although the MARUBA model contains comprehensive assumptions prepared by the macro model commission, it remains limited on its forecasting capacity given the outdated national accounts data used as a key input, and whose most recent information dates from 2019. Moreover, there is no forecast reconciliation of key macro-fiscal variables including GDP, debt, revenue, expenditure, and the fiscal balance."

Pregunta simple: ki dia ta drecha e cosnan aki, o ta mantene nan pa stroba? Pakico e avancenan den direccion di mihor control no ta logrando, specialmente unda ta trata di planificacion? Esaki por ta pasobra planificacion significa wak dilanti, y si mester anuncia publicamente kico ta bay haci, esaki ta obliga gobierno na transparencia den nan intencion. Esaki ta duna problema, por ehemplo tambe den planificacion di inversion, otro tereno riba cual CAft tin bastante critica riba presupuesto 2026. Duna claridad tempran den e proceso di planea inversion ta obliga gobierno revela nan plannan tempran, limitando asina e posibilidad di patronahe politico, unda solamente e 'insidernan' di partido ta na altura di loke ta bay haci y ta tene tur otro den scuridad y incertidumbre.

E rapport di IMF, menciona anteriormente, ta referi tambe na loke mester cambia pa implementa regla fiscal cu credibilidad. Ta mustra riba e hecho cu "Key budget documents produced by the DOF (Departamento di Finanzas; red.) on behalf of the MoF (Ministro di Finanzas; red.) are currently not transparently published nor easily located by the public in Aruba." Tambe cu: "These documents contain significant analyses and forecasts, but they are published at the discretion of the Minister." IMF ta mustra riba e necesidad pa aumenta transparencia pasobra: "Citizen engagement is one way of institutional checks and balances into the fiscal rules' framework and of engendering ownership."

Innecesario pa enfatiza cu loke IMF ta señala aki ta exactamente e experiencia cu implementacion di e reforma gubernamental den e Landspakket. Obliga di introduci cos nobo, pero no dispuesto pa laga custumber bieu muri...

Minister Geoffrey Wever (Futuro):

A duna 402 permiso pa negoshi nobo den e prome 6 luna di 2025

Pa habri un negoshi of haci cambio den e permiso pa negoshi segun ley, mester haci un peticion pa permiso di negoshi via e website di Departamento di Asuntonan Economico, Comercio y Industria (DEACI) y ta wordo otorga bao di responsabilidad di Minister di Asunto Economico.

Den e periodo di april te cu juni 2025 a ricibi 634 diferente tipo di peticion.

Di e 634 peticion ricibi, a trata 245 peticion y a otorga e permiso relevante, 234 peticion ta den tramite,y no por a trata 155 peticion pa falta di documento y of pago.

Di e 634 peticion ricibi y e permiso relevante otorga, 201 ta peticion pa permiso nobo den e periodo di mei te cu juni 2025.

Di e 201 permiso di negoshi nobo otorga, 27 tabata pa e eenmanszaak, 30 pa filiaal, 139 pa VBA, 3 pa NV y 2 pa un vennoot di un VOF. E tipo di actividad comercial pa cual mas permiso nobo a ser otorga ta actividadnan di Real Estate, houdstermaaschappij, compania di construccion, restaurant y otro tipo di local pa come, kapsalon y salon di beyesa. Pa e prome 6 luna di 2025 a duna un total di 402 permiso pa negoshi nobo.

Desde cu Minister Geoffrey Wever a introduci e vestigingsbeleid nobo october 2022, a zorg pa acelera e proceso di otorgamento di permiso door di elimina diferente rekisito, digitalisa henter e sistema di peticion pa permiso y stimula diferente sectornan economico, inversion den centro di Oranjestad y San Nicolas etc. Meta di e vestigingsbeleid nobo ta tambe pa emiti permiso den un periodo di dos siman, segun un comunicado di gobierno.

Tur informacion riba e proceso pa permiso di negoshi ta disponibel riba e website www.deaci.aw

Otmar Oduber: PPA ta boga pa transparencia y participacion,

Parlamento no por keda man cruza den proceso na un Rijkswet

Fraccion di PPA, mediante su parlamentario Otmar Oduber, ta preocupa cu e posicion cu e Gobierno ta tumando relaciona cu e forma di anda di un discusion crucial: e contenido specifico di e condicionnan di un Rijkswet pa supervision financiero.

"Nos como fraccion di PPA a manda un carta oficial for di final di januari pa pidi un reunion publico. Ya ta mas cu cinco luna, y ainda e reunion no a tuma lugar," Oduber a enfatisa. Segun Otmar, Aruba ta den un proceso di e discusion aki pa mas di cinco aña caba, pero Gobierno ta keda falta na su obligacion di informa pueblo y Parlamento.

Deficiencia den transparencia y democracia

Durante un reunion porta cera, Gobierno a indica cu pa di tres kwartaal lo mester presenta un proposicion na Conseho di Minister di Reino. Awor cu juli ta caba, no tin ni un concepto oficial riba mesa pa Parlamento por studia y discuti. "Nos no sa nada concreto. Parlamento no por sigui opera asina. Un delegacion di Parlamento di Aruba ta rumbo pa Hulanda pa bay trata un Rijkswet sin cu a trat'e na Aruba mes, respetando democracia y autonomia di su pais y su hendenan", segun Oduber.

Reunion cu e gremionan sindical

Fraccion di PPA a tuma iniciativa pa yama un reunion cu e gremionan comercial 1 luna pasa y awe a toca turno pa un sesion interactivo cu e gremionan sindical. Di e forma aki parlamentario Otmar Oduber a presenta e informacionnan basico cu e mes a haya tambe riba nivel 'ambtelijk' algun dia atras. "Esaki no ta djis un cuestion di aspecto financiero, ta un cuestion di autonomia y respet democratico. Gobierno no ta habri ni cu Parlamento, ni cu sector di gremio," Oduber a bisa. P'esey PPA ta insisti y boga pa Aruba forma un Frente Nacional. "Nos ta kere cu Aruba mester uni su forsa politico, gremionan, laboral y civico pa confronta e menasa cu nos democracia y Status Aparte ta confrontando cu e accionnan di Hulanda."

Nos Democracia ta Den Peliger

Otmar Oduber a subraya claramente cu loke ta den wega ta nos autonomia y e legado di nos lucha pa Status Aparte for di e añanan 40, unda cu a boga pa nos ta 'baas den nos cas'. "Aruba a logra un posicion unico den Reino, basa riba confiansa cu nos mes por administra nos mes. Hulanda no por uza un Rijkswet pa traha bypass riba nos leynan local y nos orden constitucional," el a insisti. "Nos tin e structuranan local, nos tin responsabilidad, nos tin pueblo cu tin derecho pa haya mas claridad riba e topico aki y Gobierno mester duna cara y papia transparente."

Actua prome cu ta laat

Den september, un delegacion di Parlamento lo bay IPKO, unda e tema di Rijksministerraad ta riba e agenda. "Pero nos ta den receso te mitar di augustus. Pues lo duna solamente espacio di un par siman prome cu e decision final keda presenta," segun Otmar. "Nos mester actua awor. Aruba no por sigui den e silencio aki, mientras cu e desaroyonan clave ta tumando lugar den Reino."

Fraccion di PPA ta manda un apelacion pa Gobierno: cumpli cu e promesa di reunion publico, habri e draft di Rijkswet, y duna Parlamento y pueblo e lugar cu nan merece den un proceso cu ta toca nos futuro.

Nota di redaccion: E opinion expresa den e articulo aki ta di e autor, y no ta representa opinion di Bon Dia Aruba.

LOTTO 5
Cuminsando cu 4 florin, bo por gana e suma grandi aki
Afl. 280.000,-
sorteo ta awe nochi 7:45 pm
Obtenibel na cualkier rebendedo di Lotto.
HUNGA AWO

Dokternan na Inglatera ta cuminsa un welga di 5 dia pa motibo di pago

Gobierno ta bisa cu esaki lo tin consecuencia malo pa pashent

(AP) — Miles di dokter den e sistema di salud financia pa estado di Inglatera a bandona nan trabou diabierna den un welga di cinco dia pa motibo di pago, cu e gobierno ta bisa lo stroba cuido pa pashentnan den henter e pais.

Dokternan residente, esnan cuminsando nan carera cu ta yuda den cuido di hospital y clinica, a sali bay pafor di hospitalnan despues cu e combersacionnan cu gobierno a kibra.

E Servicio Nacional di Salud a bisa cu departamentonan di emergencia lo ta habri y hospitalnan y clinicanan lo purba realisa mas tanto cita programa posibel.

E dokternan ta buscando un aumento di salario pa compensa loke nan sindicato, e Asociacion Medico Britanico, ta bisa ta un reduccion di

salario di 20% den termino real desde 2008. “Ora dokternan dicidi di tuma accion di welga semper e ta ser pinta como si fuera nos ta egoista, pero nos ta aki como un instancia pa yuda e publico dia aden, dia afo, pa oranan di trabou cu no ta ni caba tin biaha,” asina Kelly Johnson, un dokter pafor di St. Thomas’ Hospital den centro di London, a bisa.

“Aki nos ta djis purba di haya loke ta corecto pa nos pa nos por haci nos maximo esfuerso pa sirbi e publico.”

Gobierno ta bisa cu dokternan a ricibi un aumento promedio di 28,9% como parti di un acuerdo pa regla welganan anterior y e lo no ofrece mas, pero ta dispuesto pa papia tocante mehoracion di condicionnan di trabou.

Prome minister Keir Starmer a urgi e dokternan pa bay traha back. “Mayoria hende no ta apoya e welganan aki. Nan sa cu nan lo causa daño real,” el a skirbi den e corant

The Times.

“Tras di e titularnan tin pashentnan di ken nan bida lo ser afecta pa e decision aki. E frustracion y decepcion di tratamento necesario a tarda. Y pio ainda, diagnosisnan y cuido laat cu ta risca nan salud a largo plaso,” Starmer a skirbi.

Personal di sector di salud a organisa un serie di welga constante durante mas cu un aña na 2023-24, buscando aumento di salario pa compensa e aumento di costo di bida. E welganan a obliga dies miles nombramento y procedura ser posponi.

E welganan a afecta e esfuerso di e Servicio Nacional di Salud pa sali for di un atraso di cita cu a aumenta despues di e pandemia di COVID-19 y a conduci na tempo di espera mas largo pa bay un dokter.

E welganan a stop despues cu e gobierno Laborista eligi na juli 2024 a duna dokternan un aumento, pero e sindicato a tene un votacion di welga nobo luna pasa.

Regulador di EU ta aproba un remedi inyectabel pa HIV cu por yuda stop transmision

(AP) — E Agencia Europeo di Medicina a (EMA) recomenda pa autorisa un remedi inyectabel dos biaha pa aña cu e meta pa preveni HIV, cu segun cientificonan por yuda caba cu e transmision di e virus.

Den un declaracion diabierna, e regulador di remedi di Union Europeo (EU) a bisa cu su evaluacionnan di lenacapavir, bendi como Yeytuo den Europa, a mustra cu e remedi ta “altamente efectivo” y “ta considera di ta di interes grandi pa salud publico.” Unabes cu e guia di e regulador ser acepta pa e Comision Europeo, e autorisacion ta valido den tur 27 pais miembro di EU como tambe Islandia, Noruega y Liechtenstein.

Aña pasa, estudionan a sugeri cu lenacapavir, cual ya ta usa pa trata hende cu HIV, tabata casi 100% efectivo den stop transmision den tanto hende muher como hende homber.

Winnie Byanyima, director ehecutivo di e instancia di AIDS di Nacionnan Uni, a bisa cu e remedi “por cambia e trayectoria di e epidemia di HIV” si e bira disponibel pa tur hende cu mester di dje.

Na juni, e Administracion di Cuminda y Remedi (FDA) di Merca a autorisa lenacapavir pa preveni HIV. Na comienso di e luna aki, Organisacion Mundial di Salud (WHO) a recomenda paisnan ofrece e remedi como un opcion adicional na personanan cu ta core riesgo di e virus.

Condon ta yuda protege contra infeccion di HIV si e ser usa corectamente.

Otro remedi dirigi na preveni HIV ta inclui pilder diario cu hende por tuma y un otro remedi inyectabel yama cabotegravir, cu ta ser duna cada dos luna. Lenacapavir su proteccion di seis luna ta hacie e tipo mas duradero, un opcion cu por atrae hende cu ta cauteloso di haci mas bishita na clinicanan di salud of stigma di tuma pilder diario.

Criticonan a expresa preocupacion, sinembargo, cu lenacapavir no por ser haci suficiente ampliamente disponibel pa stop brotenan mundial di HIV. E fabricante di remedi Gilead a bisa cu e lo permiti bende versionnan barata y generico den 120 pais pober

cu porcentahe halto di HIV — mayoria di nan na Africa, Sureste Asiatico y Caribe.

Pero el a exclui casi henter Latino America, caminda e tarifanan ta hopi mas abou pero ta aumentando, loke ta crea preocupacion cu mundo ta perdiendo un oportunidad critico pa stop e malesa.

Aña pasa, tabatin mas o menos 630,000 morto di AIDS rond mundo y ta calcula cu mas cu 40 miyon hende tin HIV, segun UNAIDS.

Hefe di UNAIDS Byanyima a sugeri anteriormente pa presidente Mericano Donald Trump cera un acuerdo cu Gilead pa produci y otorga licencia na nan remedi “magico” di prevencion lenacapavir rond mundo na e miyones di hende cu mester di dje.

Mas cu ocho di cada dies hoben kier bandona isla BES

(Bonaire.nu) – Un gran mayoria di hoben na Boneiro, Saba, y St. Eustatius kier bandona e isla pa bay biba otro caminda. Riba Saba y St. Eustatius, e cifra aki ta 91 porciento, y na Boneiro, 81 porciento. E motibonan mas frecuentemente cita ta sigui un estudio of programa di estudio y e deseo pa mira mas di mundo.

Esaki ta bisto for di e encuesta nobo di studiante di Estadistica Hulandes (CBS), realisa bou di hobennan te cu diesocho aña den enseñansa secundario y enseñansa profesional.

Aunke studiantenan generalmente ta balora nan felicidad y satisfaccion halto, hopi ta expresa un deseo pa sigui nan educacion otro caminda. Riba Saba y St. Eustatius, mas cu mitar di e hobennan ta bisa cu nan kier sigui nan estudio despues di gradua. Na Boneiro, e parti ey ta un poco mas abou, na 42 porciento.

Otro studiantenan kier traha of cuminsa nan mesun negoshi. Un grupo mas chikito ta keda indeciso tocante nan carera despues di scol.

Mas cu un kwart di mucha muher na Boneiro ta bira victima di intimidacion na scol

(Boneiro) – Mas cu un kwart di mucha muher na Boneiro ta sinti nan mes intimida. Na 2024, 26 porciento di mucha muher den enseñansa secundario y profesional riba e isla a informa di ta victima di bullying den e ultimo aña. Pa mucha homber, e cifra ey ta casi 19 porciento. En total, riba 22 porciento di hobennan na Boneiro ta experencia bullying.

Esaki ta evidente for di e ultimo encuesta di studiante di Estadistica Hulandes (CBS), realisa bou di hobennan te cu diesocho aña den enseñansa secundario y profesional.

Bullying ta comun tambe na Saba y St. Eustatius, aunke diferencianan di genero tambe ta visibel eynan. Na Saba, mas cu 30 porciento di mucha muher y 17 porciento di mucha homber ta victima di bullying; como promedio, esaki ta suma na 24 porciento di hobennan. Na St. Eustatius, casi 14 porciento di hobennan a informa di a ser intimida, incluyendo mas cu 16 porciento di mucha muher y casi 12 porciento di mucha homber.

Estudio mas amplio

E cifranan ta parti di un estudio mas amplio riba e bienestar, salud y expectativanan di futuro di studiantenan den e tres instancianan publico.

CBS ta enfatisa cu mucha muher, en particular, ta informa significantemente mas experencia di bullying cu mucha homber. Ademas, intimidacion por lo general ta sucede offline y ta mas comun bou di hobennan entre e edadnan di 10 y 15 aña cu bou di studiantenan di edad mas halto. Na Boneiro y Saba, redashi ta e causa hopi biaha, mientras cu na St. Eustatius, abuso verbal cu palabra malo ta ser reporta mas frecuentemente.

P'esey bullying ta un problema generalisa bou di hobennan na Boneiro, Saba, y St. Eustatius.

Pesten en discriminatie naar geslacht, 2024

	Totaal (% van de jongeren in het vo/mbo tot 18 jaar)	Jongens (% van de jongeren in het vo/mbo tot 18 jaar)	Meisjes (% van de jongeren in het vo/mbo tot 18 jaar)
Bonaire			
Gediscrimineerd	20,6	17,3	24
Gepest	22,2	18,5	26
Saba			
Gediscrimineerd	21,9	19,1	24,5
Gepest	24	17	30,6
Sint Eustatius			
Gediscrimineerd	17,5	16,3	18,9
Gepest	13,8	11,6	16,2

Compara cu 2020, e proporcion di studiantenan cu ta experencia intimidacion na Boneiro y Saba a keda practicamente mescos. Ta impresionante, sinembargo, cu na 2020, no a midi diferencia entre mucha homber y mucha muher riba Saba. E diferencia aki awor ta duna un bista cla.

E estudio ta mustra tambe cu intimidacion na scol ta keda un tema significativo: riba tur tres isla, un gran mayoria di studiante a raporta di a experencia intimidacion na scol.

Legisladornan

E encuesta di CBS a ser conduci entre mas cu 1.600 studiante na Boneiro, 112 na Saba, y 219 na St. Eustatius. Segun e agencia di estadistica, e cifranan ta duna bista riba e bienestar di hobennan na Hulanda Caribense y por yuda esnan cu ta traha politica tuma accion mas dirigi contra di comportamento socialmente insigur den klas y pafor di scol.

Hulanda: Tasa di encarcelacion a alcansa nivel mas abou den dos decada na 2024

(NLTimes) – Na 2024, e cantidad di hende den detencion na Hulanda a baha te na 27.000, e nivel mas abou den 30 aña. Esey ta segun cifranan nobo publica diahuebs pa Estadistica Hulandes.

E instancia di estadistica ta tene cuenta cu e cantidad di encarcelacion desde 2005. Den e aña ey, tabatin casi dobel e cantidad di hende den detencion compara cu e aña anterior. Estadistica Hulandes tambe a informa cu, compara cu e aña anterior, mas hende den 2024 tabata sinta castigo di un aña of mas largo, mientras cu menos tabata sinta un castigo di termino cortico.

Un total di 9.800 persona tabata encarcela na fin di september 2024, y casi mitar di e grupo aki tabata den detencion preventivo sperando nan huicio. E cantidad di hende den detencion preventivo a aumenta cu 4 porciento.

E cantidad di detenidonan cu un castigo mas cortico cu un aña a baha cu 13 porciento. Di acuerdo cu Estadistica Hulandes, e bahada aki a ser ocasiona pa e Agencia di Institucionnan di Custodia (DJI) cu tabata ehecuta e sentencianan aki menos biaha, parcialmente pa motibo di prizonnan mucho yen y scarsedad di personal.

E cantidad di hende encarcela cu un castigo di un pa tres aña a subi cu 8 porciento pa 1.500. E cantidad di detenidonan cu un castigo di tres aña of mas a subi cu 5 porciento te na 1.800.

E cantidad di hende encarcela pa crimen di propiedad a baha. Segun Estadistica Hulandes, e cantidad di personanan deteni pa violencia, ofensanan sexual, droga, y arma a aumenta den e ultimo añanan.

Hende muher tabata conta pa solamente 6 porciento di tur detenido, un bahada di 2 punto di porcentahe compara cu dies aña pasa, segun Estadistica Hulandes. E distribucion di edad bou di detenidonan a keda mescos durante e ultimo dies añanan: 10 porciento tabata entre 18 y 23 aña di edad, 66 porciento entre 23 y 45, y 24 porciento tabata 45 bay ariba.

Instituto Hulandes di derecho humano ta informa tocante aumento di discriminacion basa riba religion

(NLTimes) – Instituto Hulandes pa Derecho Humano ta ricibi un cantidad creciente di melding di discriminacion basa riba religion. Esey ta segun e monitor semestral di e instituto. Desde cuminsamento di e aña aki, 87 di e tipo di reportahenan aki a ser entrega, compara cu 120 den henter 2024. Temanan cu tabata ripiti tabata inclui discriminacion anti-Musulman, antisemitismo, salanan di oracion na scolnan, y bistimento di paña di cabes na trabou.

En total, e Instituto a registra 1.495 reportahe den e ultimo seis lunanan di hende cu a sinti cu nan a ser discrimina. Mayoria di e reportahenan tabata relaciona cu discriminacion basa riba sexo, rasa, y incapacidad of malesa cronico. "E cantidad di keho riba e terenonan aki ta keda consistentemente halto tur aña," e instituto a bisa.

Ademas, e Instituto a ricibi 396 peticion pa duna un sentencia den un caso. E cantidad di casonan cu ta envolvi religion tambe a subi: den henter 2024, tabatin 31 peticion asina, mientras cu 21 a ser entrega caba e aña aki. E Instituto a emiti decisionnan den un total di 61 caso, y den 70 porciento di nan, el a haya cu discriminacion a tuma lugar.

Ora a puntr'e tocante e causa, e Instituto a bisa cu e no por señala un solo causa pa e aumento. Sinembargo, un vocero a señala cu e informenan y peticionnan cu e ta ricibi "semper ta refleha sucesonan actual den sociedad." Un conscientisacion publico mas grandi di e Instituto y un boluntad mas halto pa informa incidentenan tambe por ta contribuyendo na e aumento.

Corsou: Ley nobo ta haci mas barata pa contrata hobennan

(Curacao.nu) – Dunadornan di trabao na Corsou por haya un beneficio fiscal entrante 1 di juli si nan contrata hobennan den servicio entre e edad di 18 y 29. E ley nobo tin como meta pa atende structuralmente cu desempleo hubenil, asina minister di Finanzas Javier Silvania ta bisa.

E ley ta exonera dunadornan di trabou di impuesto riba salario y contribucion di seguro social di dunador di trabou. E beneficio no ta automatico. Dunadornan di trabou mester entrega un peticion na Administracion di Impuesto y Duana dentro di dos siman cuminsando e aña fiscal of despues cu e empleado cuminsa traha.

Rekisitonan pa dunadornan di trabou
Pa bin na remarke pa e beneficionan di impuesto, dunadornan di trabou mester cumpli cu tres condicion. Nan mester cumpli cu tur obligacion di impuesto, tin un contracto di trabou formal cu e empleado, y mantene registronan di salario exacto cu ta refleha e uso di ley.

E hoben mester tin bou di 30 aña na momento di cuminsa traha y ta inscribi na Oficina di Labor. Si e Administracion di Impuesto y Aduana no tuma un decision dentro di dos siman, e peticion ta ser considera aproba.

E ley ta inclui tambe un exoneracion di impuesto riba 'overtime'. Esaki ta conta pa un maximo di 520 ora pa aña (10 ora pa siman) pa empleadonan cu un salario anual bruto bou di 86.000 euro na 2025. Dunadornan di trabou tambe mester entrega un peticion separa pa esaki.

Entrante 1 di augustus 2025, e rendimento considera riba distribucion di companianan di inversion di Corsou lo aumenta di cuater pa dies porciento. Esaki lo duna e contribuyentenan tempo pa ahusta na e cambio.

Ministerio Hulandes ta emiti codigo di alerta cora pa frontera entre Tailandia y Cambodia a causa di conflicto cu ta aumentando

(NLTimes) – Biaha pa e area di frontera entre Tailandia y Cambodia no ta conseha. Ministerio Hulandes di Relacionnan Exterior a actualisa su aviso di biahe pa e region, cu a ser marca den color cora for di diahuebs. Un conflicto entre e dos paisnan ta sigui escala.

Incidentenan arma ta sucediendo den e zona di frontera entre e militarnan Tailandes y Camboyano, cu ta resulta den victima. Mas trempan riba diahuebs, Tailandia a anuncia cu e ta cera tur crusamento di frontera cu su bisiña.

"Ni maske con bo situacion por ta, no biaha pa areanan marca cora. E ta demasiado peligroso. Embahada Hulandes no por yuda bo si bo haya bo mes den problema," Ministerio di Relacionnan Exterior a adverti.

"Si bo ta bula for di Tailandia pa Cambodia, tene cuenta cu bo vuelo por ser cancela," e declaracion a sigui bisa. "Keda bon informa tocante e ultimo desaroyonan, por ehempel door di sigui noticia of puntra bo hotel pa informacion."

E conflicto entre Tailandia y Cambodia, particularmente den nan region di frontera comparti, ta bin di disputanan teritorial di hopi tempo y tension nacionalista. Un di e asuntonan mas contencioso tabata e area rond di e Tempel di Preah Vihear, un tempel Hindu antiguo cu ta situa riba un baranca na Cambodia pero ta accesibel solamente a traves di Tailandia.

Aunke e Corte Internacional di Husticia a dicta na 1962 cu e tempel ta pertenece na Cambodia, e tereno rond di dje a keda disputa. Tension periodicamente a lanta den violencia, incluyendo enfrentamentonan militar den añanan 2000 y comienso di añanan 2010, resultando den victima y daño na tur dos banda.

Want to join our team?
We are hiring
• Pool & Beach Attendant
• Front Desk & Reservation Clerk
• Laundry Attendant
• Security Guard
We offer:
• Competitive Salary
• Dental & Vision Insurance
• Attendance Incentive
• Wellness Program
• Employee Recognition Program
• Vacation Saving Program
Requirements:
• Good team player
• Attention to details
• Ability to follow instructions
• Flexibility
• Customer service
• Good communication
• Hotel experience preferred
PARADISE BEACH VILLAS
Please submit your resume to humanresources@paradisebeach.aw or pass by The Front Desk to fill out a job application
Humanresources@paradisebeach.aw
J.E. Irausquin Boulevard 64
+297 525 4093

BONDIA ARUBA

Argentina: A detene pastoor evangelico acusa di abuso sexual di creyente

(Infobae) – Pastoor evangelico Daniel Ponce tabata practica e operacion grandi aki pa por lo menos dos aña. El a haci esaki den henter e pais, invitando decenas di siguido fiel na su reunionnan, dunando nan un chens pa papia, y despues convenciendo nan pa profundisa nan conexion cu e religion cune.

Pa haci esaki, el a sugeri pa nan compañ'e den su giranan y asina experencia otro realidadnan, otro hende. Pero loke a caba di pasa riba e biahenan ey no tabatin nada di haber cu loke el a pretende: en realidad, e tabata abusa di nan.

Recientemente, por lo menos un decenas di hoben di varios edad a raporta Ponce pa abuso sexual di nan den varios contexto y situacion. Como resultado, a habri un caso den Prome Ministerio Publico na Moreno, provincia di Buenos Aires, cu a conduci na detencion di e homber diahuebs anochi.

Segun Infobae, e investigacion a ricibi testimonio di varios di e victimanan, kende a duna detayenan horibel di e explotacion di e pastoor. "E ta un bestia cu tin misa den tur provincia y supuestamente ta hiba muchanan cana pa abusa di nan," un representante di e organisacion Mama di Victimanan di Traficacion, cu tabata responsabel pa publica e caso, a bisa.

E archivo di e caso ta mustra cu e sospechoso a mishi y viola mucha muher — mayoria hoben of menor di edad—na varios ocasion. Tur bou di pretexto falso: el a bisa nan cu e tabata un manera pa comparti e evangelio cu nan y cu accionnan asina tabata simplemente un manera pa conecta profundamente.

Hopi di e victimanan cu a testigua den e caso tabata warda añanan pa e corte tuma accion. Segun fuentenan conoci cu e caso, e prome keho a ser entrega contra e pastoor dos aña pasa. Desde e tempo ey, testimonionan similar a sigui acumula.

"E ta cana tur caminda den e pais, dunando su tur y ta viola yiunan. E situacion ta sumamente serio, di berdad, un persona repugnante. Ta increiblemente importante cu esaki ta bira viral, cu e ta ser haci publico, pasobra hende mester sa pa no kere den tur pastoor. Mi no ta bisa cu nan tur ta malo, pero esaki no por ser permiti, " Mamanan di Victimanan di Traficacion a bisa.

Nan a agrega: "E tin misa den tur provincia y supuestamente a hiba e muchanan pafo pa un caminata pa abusa di nan. El a convence nan pa bay y intercambia combersacion cu diferente compañero di klas, diferente grupo."

Despues di varios luna di investigacion y recoge evidencia contra di dje, e cortenan a determina cu Ponce tabata probecha di su rol como lider religioso pa abusa di creyentenan evangelico hoben, y el a keda aresta.

E cantidad di victima no ta cla ainda. Mientras cu algun a testigua, nan ta kere cu tin hopi mas cu no a papia ainda.

Den e sentido aki, e organisacion Mamanan di Victimanan di Traficacion ta señala cu desde cu e caso a cuminsa plama, nan a cuminsa ricibi varios relato similar cu ta mustra riba Ponce como un abusador sexual.

"Recientemente, nan a asta yama for di Trenque Lauquen bisando cu e tambe tabata un pastoor eynan. Mi ta pidi cu si cualkier hende tabata victima di e bestia aki, por fabor yama nos, pasobra esaki semper ta sucede; ora un hende ser aresta, mas victima of mas abusador ta aparece tambe. Mi ta spera cu no tin, pero si tin, por fabor yama nos; e asunto aki ta hopi serio," e organisacion a bisa.

Mexico y Merca ta bay di acuerdo riba accionnan pa limpia Rio Tijuana

(Infobae) – For di e Palacio Nacional , e Secretario di e Ministerio di Medio Ambiente y Recursonan Natural (Semarnat), Alicia Bárcena , a informa cu Mexico a completa cinco di e 18 trabounan stipula den Ley 328 di e CILA como parti di e trabounan bilateral pa limpia awa sushi.

Di acuerdo cu e oficial, e cinco proyectonan completa ta esnan mas importante pa logra autonomia na Mexico.

E expancion di e planta di San Antonio de los Buenos ta hopi importante pasobra e ta permiti nos trata awa na Mexico , dunando nos un autonomia mas grandi. Pasobra ora nos trata nos awa na Merca, nos mester paga pa e tratamento di awa y recoge e lodo," e secretario a declara.

Kico a ser consolida den e reunion bilateral dia 24 di juli?
Informacion suministra pa Gobierno Mexicano a indica cu durante e reunion di ayera entre e instancianan di ambos pais, a consolida e siguiente puntonan pa e proximo añanan:
E comisarionan di CILA lo compromete na acelera cumplimento cu Ley 328 y lo aloca fondo pa 10 proyecto na Mexico y e finalisacion di un proyecto na Merca.
Priorisa e transporte di awa trata for di e plantanan di Arturo Herrera y La Morita pa awanan cu un fuente na Merca.
Exigi e Banco di Desaroyo Norte Americano pa financia e proyectonan Arturo Herrera y La Morita
Amplia e tratamento di awa sushi di Tijuana na e Planta di Tratamento Internacional di South Bay
Explora e expansion di e Planta di San Antonio de los Buenos na Tijuana y explora si Merca por sostene esaki cu financiamento.

Un tratamento cu ta busca pa reusa y reduci gasto ambiental
Efraín Morales López , Director General di e comision Nacional di Awa (Conagua) a reafirma cu e plan di saneamento tambe ta busca un sistema di desviacion y redireccion di awa pa areanan central den nort di e pais debi na un uso mas eficiente y menos costoso nacionalmente.

"E ta un proyecto hopi importante pasobra, ademas di yuda nos trata awa miho, e lo yuda nos reus'e miho tambe".

"Tur e inversionnan aki lo ser haci durante e proximo dos añanan," e director di Conagua a finalisa bisando.

Kico ta e problema cu Riu Tijuana y ki retonan tur dos gobierno ta enfrenta?

E problema di descarga di awa di deshecho den e cuenca di Tijuana-San Diego tin un caracter historico y structural, cu desperdicio di derame transfronteriso pa Merca for di 1938.
E mecanismo binacional pa medio di cua ta atende asuntonan di awa na frontera ta e comision Internacional di Frontera y Awa.
E topografia di Tijuana y falta di infrastructura a causa fluhonan pa Merca y a contamina e canal di awa local.
E saneamento di Rio Tijuana ta un prioridad binacional y un necesidad pa salud publico y restauracion di medio ambiente.

Hende muher Colombiano ta informa di a ser gaña y forsa pa drenta prostitucion na Albania

(Infobae) – Varios hende muher Colombiano a biaha pa Albania cu e promesa di traha como bailarina den clubnan nocturno, pero na yegada nan a ser forsa pa drenta prostitucion.

Ademas di a ser deteni y kita nan pasport door di polis, e storia di Stefanía, un di e victimanan, a bira conosi, reflehando e situacion cu centenares di hende muher rond mundo ta enfrenta, atrapa pa rednan di traficacion cu ta priminti mihor condicion y ta caba ta impone explotacion sexual.

"Nos ta Colombiano. Nos a bin aki gaña pa hendenan cu a trece nos aki, pasobra nos a bin cu e intencion di baila. Ora nos a yega aki, nos tabatin debe y a ser bisa cu nos mester paga nan door di keda aki y traha como prostituta. Nos a bay di acuerdo pa haci esaki, paga e debe, y despues bay. Ora cu nos tabata cerca di bolbe na aeropuerto, nos a ser deteni," un Colombiano a bisa.

Autoridad Albanes ta pretende di a detecta un plan nobo di explotacion den cual hende muher stranhero, particularmente hende muher Latino Americano, ta yega e pais pa dos pa cuater luna y despues ta ser reemplasa pa otronan den prostitucion comercial.

"Nos ta haci bailenan sensual dilanti di hende homber, pero nos no ta prostituta. Pa bin Albania y traha, nos a busca un contacto, pasobra e situacion na Colombia no ta bon. Nos ta mamanan soltero y nos tabata pensando riba un manera pa gana placa. Ora nos a yega, nos a realisa cu nos no tabata destina pa e trabou ey, pero a cay den un ring di prostitucion pa e hendenan cu ya a ser identifica pa autoridad y un di nan den prizon," el a splica.

E muhernan a keda deteni pa dos luna na Pogradec (un ciudad den zuidoost di Albania) y, despues di e inicio di e procesonan legal, a keda deteni na Tirana (e capital) pa dos luna mas sin por a bandona e pais of recupera nan documentonan.

Segun Stefanía, "Nan no kier a laga nos sali. Nos no tin paspoort pasobra nan a kita nan for di nos. Nos ta sin cas, sin cuminda, y te awor un fundacion a yuda nos."

E victimanan tin famia na Medellín y ta pidi sosten pa regresa Colombia pasobra e proceso hudicial ta andando y nan lo por ser husga den ausencia despues di a ser egaña y explota den exterior.

Parhanan di costa di Peru ta enfrenta crisis: Poblacion a baha cu mas di 75% segun cientificonan

(Reuters) - Cientificonan canto di e costa central Pacifico di Peru ta bati alarma cu mester tuma mas accion pa proteha parhanan di lama, leonnan di lama y pinguinnan ya cu cambio di clima, malesa y sobrepesca ta menasa nan sobrevivencia.

Investigacion ta mustra cu e cantidad di parhanan guano a baha cu mas cu tres kwart den e ultimo tres añanan pa alrededor di 500.000, segun biologonan local, for di un poblacion di 4 miyon na 2022.

E parhanan costal preto-y-blanco aki ta forma un parti importante di fauna Peruano, produciendo cantidadnan grandi di excremento cu ta ser usa como fertilisante natural.

Cientificonan a bisa cu e bahada fuerte a cuminsa cu un brote di grip di parha na 2022 cu a mata decenas di miles di parha, pinguin y leon di lama. E fenomeno di weer El Niño a stroba ecosistemanan marino e siguiente aña, y a forsa parhanan pa migra. Despues na 2024, sobrepesca di anchovis a agota e poblacionnan mas ainda.

Na Punta San Juan, solamente 200.000 parha guano, 2.500 pinguin di Humboldt y 11.000 leon di lama ta resta, e centro di investigacion a haya.

E bahada den cantidad di parha ta perhudica e cosecha di fertilisante di guano, importante pa e industria di agricultura local.

E fertilisante rico na nutriente aki ta ser recogi cada cinco aña bou di supervision di gobierno y ta ser exporta den cantidadnan controla. E ultimo coleccion tabata na 2024, pero cu menos parha, e "sostenibilidad di e actividad aki lo ta na peliger," Cardenas a agrega.

Ministerio di Agricultura di Peru a bisa den un contesta riba un peticion pa comentario riba e bahada cu e tabata desaroyando un plan nacional pa repoblacion di parhanan di guano cu varios diferente entidad di conservacion.

Na april, autoridadnan a permiti e quota di captura mas grandi den shete aña di anchovis, uza den hariña di pisca, citando poblacionnan mas grandi. Pero biologonan a bisa cu e poblacion di anchoveta ainda no tabata suficiente grandi pa sostene tanto piscamento como e poblacion di parha cu ta depende di nan.

Leonnan di lama y pinguin cu ta biba den colonianan canto di e costanan Pacifico di Peru y Chile tambe tabata core riesgo di e suministro di cuminda cu tabata menguando causa pa cambio di clima y sobrepesca

Pinguinnan di Humboldt por ta extinto den 100 aña, Cardenas a bisa, si e proteccionnan no logra aumenta.

INSTITUTO MEDICO SAN NICOLAS ImSan
Where people meet care.

VACATURE MELDING

Instituto Medico San Nicolas (ImSan) heeft als doelstelling het aanbieden en bevorderen van optimale medische zorg van klinische, poliklinische en ambulante aard en de toegankelijkheid daarvan voor alle burgers.

ImSan is op zoek naar een enthousiaste Verpleegkundige op fulltime basis voor haar afdeling Medical-Surgical Unit (MedSurg).

Verpleegkundige M/V

Functie-inhoud:

Het coördineren en zelfstandig realiseren van patiëntgerichte verpleegkundige zorg. Het verpleegkundig zorgproces bieden aan de toegewezen patiënten van opname tot ontslag van de zorgrelatie en of tot overdracht van de zorg. Het assisteren van medisch specialisten bij behandeling en onderzoek van de patiënt.

Functie eisen:

- Opleiding tot verpleegkundige op MBO niveau (diploma);
- Je beschikt over een HBO- werk en denkniveau;
- Bij voorkeur minimaal 1 jaar werkervaring op een van de klinische afdelingen van een ziekenhuis;
- Bij voorkeur in het bezit van een geldig BLS/ACLS certificaat, dan wel bereid deze cursussen te volg;
- Je kunt goed met mensen omgaan, hebt aandacht voor de patiënt en bent empathisch;
- Een sterk verantwoordelijkheidsgevoel;
- Je bent geïnteresseerd in zowel de zorg voor de chronische patiënt als het adequaat handelen in acute situaties;
- Je verpleegkundig technisch handelen is goed ontwikkeld (aantoonbaar);
- Je kunt zelfstandig werken, je bent proactief, je hebt overzicht over je werkzaamheden en je kunt omgaan met wisselende werkdruk;
- Je bent flexibel in je werktijden;
- Goede uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands, Engels, Spaans en Papiamento;

Gaarne uw verzoekschrift + C.V. voor 4 augustus 2025 te richten aan mevrouw E. Campbell-Duijm, Pastoor Hendrikstraat 10, San Nicolas, Aruba. E-mail: HR@imsan.aw onder vermelding van "Verpleegkundige MedSurg".

redefining patient care

BONDIA ARUBA

Cantante Cleo Laine, considera como e bos di jazz mas grandi di Gran Britania, ta fayece na edad di 97 aña

(AP) — Cleo Laine, kende tabatin un di e bosnan mas distinto den jazz y cu tabata considera pa hopi como e contribucion di mas grandi di Gran Britania na e musica Mericano, a fayece. E tabatin 97 aña.

The Stables, un organisacion caritativo y lugar cu Laine a funda cu su defunto esposo musico di jazz John Dankworth, a bisa diabierna cu e tabata "hopi tristo" pa e noticia cu "un di su fundadornan y Presidente di Life, Dame Cleo Laine a fayece."

Monica Ferguson, director artistico di The Stables, a bisa cu "nos lo sinti su falta hopi, pero su talento unico lo ser recorda pa semper."

Laine su carera a abarca Atlantico y a crusa generonan: El a canta e canticanan di Kurt Weill, Arnold Schoenberg y Robert Schumann; el a actua riba escenario y den pelicula, y hasta a hunga Dios den un produccion di "Noye's Fludde" di Benjamin Britten.

Laine su bida y arte tabata intimamente mara na e lider di banda Dankworth, kende a dun'e un trabou y su nomber artistico na 1951, y a casa cune shete aña despues. Tur dos tabata presenta ainda despues di nan di 80 hacimento di aña. Dankworth a fayece na 2010 na 82 aña.

Na 1997, Laine a bira e prome artista di jazz Britanico cu a ser haci un dama, e ekivalente femenino di un cabayero.

Laine a nace Clementina Dinah Campbell na 1927. Su tata, Alexander Campbell, tabata un Jamaiquino cu tabata stima opera y a gana placa durante e Depresion como cantante di caya. A pesar di tempo dificil, su mama Britanico, Minnie, a zorg pa su yiu muher haya les di piano, bos y baile.

El a cuminsa presenta na eventonan local na edad di 3 aña, y na edad di 12 aña el a haya un rol como un extra den pelicula den "The Thief of Bagdad." Lagando scol na 14 aña, Laine a bay traha como pelukero y a enfrenta rechaso ripiti den su esfuersonan pa haya un trabou como cantante.

Un decada despues, na 1951, el a purba pa e Johnny Dankworth Seven, a logra y el a bira Cleo Laine.

Laine tabatin un alcance remarcabel, di tenor pa contralto, y un zonido hopi biaha describi como "smoky."

Ofreci 6 liber pa siman, Laine a exigi — y a haya — 7 liber.

"Nan tabata yama mi 'Scruff', aunke mi no ta kere cu mi tabata scruff. Tabata djis cu mi a bin di mondi, mi no tabata sa con pa pone cosnan hunto mescos cu e otro cantantenan di e tempo ey," el a bisa e Irish Independent. "Y di tur manera, mi no tabatin e cen, pasobra nan no tabata paga mi suficiente."

Reconocemento a bin lihe. Laine tabata subcampeon den e categoria di "cantante muher" di Melody Maker na 1952, y a encabesa e lista na 1956 y 1957.
El a casa cu Dankworth — y a bandona su banda — na 1958, un aña despues di su divorcio di su prome casa, George Lan gridge. Segun cu e banda di Dankworth a prospera, Laine a cuminsa sinti cu e no tabata kier ser usa.

"Mi a pensa, no, mi no ta bay djis sinta den e banda y ta un cantante di canticanan de bes en cuando ora e gusta esey. Pues tabata e ora ey cu mi a dicidi cu mi no ta bay keda cu e banda y mi ta bay purba haci algo solo," el a bisa den un documentario di BBC.

"Ora mi a bisa cu mi ta bay, el a bisa, 'Bo kier casa cu mi?'. Esey tabata un bon triki, no ta berdad?"

Nan a casa dia 18 di maart 1958. Un yiu homber, Alec, a nace na 1960, y yiu muher Jacqueline a sigui na 1963.

A pesar di su matrimonio feliz, Laine a forma un carera independiente di Dankworth.

"Semper cu un hende cuminsa pone un label riba mi, mi ta bisa, 'Oh, no bo no ta hacie,' y mi ta bay y haci algo diferente," Laine a bisa The Associated Press na 1985 ora e tabata aparece riba escenario na New York den "The Mystery of Edwin Drood."

Su carera riba escenario a cuminsa na 1958 ora el a ser invita pa forma parti di e elenco di un obra di West Indian, "Flesh to a Tiger," na Royal Court Theatre, y a keda sorprendi di haya su mes den e rol principal. El a gana un Premio di Teatro di Arte di Moscu pa su actuacion.

Laine a cuminsa gana un siguidor na Merca na 1972 cu un concierto na Alice Tully Hall na New York. E no tabata bon bishita, pero The New York Times a dun'e un revision briyante.

E siguiente aña, e y Dankworth a atrae un publico completo na Carnegie Hall, lansando un serie di aparicion popular. "Cleo at Carnegie" a gana un premio Grammy na 1986, e mesun aña cu e tabata un nominado pa Tony pa "The Mystery of Edwin Drood."

Un revisor pa Variety na 2002 a haya su bos ta sigui fuerte: "un bos scur, cremoso, alcance y cu control remarcabel for di contralto sin fondo te na un soprano dushi cla. Su tono y fraseo perfecto semper ta cuadra cu imaginacion musical y bon smaak."

Kisas Laine su presentacion mas dificil di tur tabata dia 6 di februari 2010, na un concierto celebrando e di 40 aniversario di e lugar di concierto cu e y Dankworth a funda na nan cas, durante cua Laine y tur dos di su yiunan a presenta.

"Mi ta teriblemente lamenta cu Sir John no por ta aki awe," Laine a bisa e publico na final di e programa. "Pero mas trempan mi casa a fayece den hospital."

Laine ta laga atras su yiu homber y yiu muher.

Crema di Pampuna

Ingrediente
2 kg di pampuna
1 siboyo
1 litro di bouillon di berdura of di galiña
Juice di lamunchi
manteca
peper mula
salo

Preparacion
Prome nos ta pela e pampuna, nos ta kita e simia y nos ta corta den pidanan chikito.
Nos ta corta e siboyo hopi fini, y nos ta smelt e manteca den un wea grandi. Nos ta pone e siboyo, draai un rato y nos ta agrega e bouillon y despues e pampuna. nos ta tapa e wea y nos ta warda un rato te ora ta herbe. Baha e candela suave/medio y laga nos cushina entre 15 y 19 minuut, te ora ta bira moli. despues nos ta mescla tur cos y condimenta cu salo, peper y e juice di lamunchi. ❑

A cumpli cu ordo di detencion pa traficacion sexual na vivienda conecta cu supuesto 'secta di baile di TikTok'

(TMZ) - E cas cu ta pertenece na e supuesto pastoor di un "secta di baile di TikTok" Pastoor Robert Shinn a ricibi bishita di autoridadnan pa cumpli cu un orden di detencion pa traficacion sexual, TMZ a informa.

Departamento di polis El Monte a conta TMZ cu e departamento su ekipo SWAT a asisti Merca su Postal Service y FBI diabierna mainta mientras tabata cumpli cu e orden na un residencia den e bario di Tujunga di L.A pa trafico sexual, evasion di impuesto, fraude y labamento di placa.

E brasa di FBI na Los Angeles a nenga duna un comentario. TMZ a acerca Procurador General di Merca su oficina pero te ainda no a haya un contesta.

USPS a conta TMZ cu "U.S Postal Insepction Service ta trahando di cerca cu nos partnernan di aplicacion di ley local, estatal y federal riba e investigacion andando aki. E ta keda un caso activo, y nos lo sigui reuni y evalua informacion. Nos lo provee mas actualisacion mientras e investigacion ta permiti esaki."

Potretnan di e escena ta mustra FBI pafo di e cas ta ehecuta nan investigacion, cu varios persona deteni. No ta cla si a bay cu algun persona of no ni tampoco si Shinn tabata presente ora cu autoridadnan a yega.

E ta den e centro di varios acusacion den Netflix su documentario di 2024 "Dancing for the Devil: The 7m TikTok Cult." Robert, un pastoor y fundador di e compania pa maneha influencer yama 7M Films, ta acusa di abuso financiero, sexual y emocional, ademas di manipulacion, for di varios ex miembro di 7M, ken a compara e compania na un secta.

El a nenga tur e acusacionnan di e ex miembronan aki, y a nenga cu el a comete algun eror den asociacion cu su misa controversial Shekinah Church tambe.

TMZ a acerca 7M, pero te ainda no a haya un contesta.

E investigacion aki ta andando.

Actor di 'Top boy' ta enfrenta acusacionnan di violacion y agresion sexual

(TMZ) - Michael Ward, un actor Britanico famoso pa su trabao den e serie di Netflix "Top Boy," ta enfrentando acusacionnan serio den exterior. El a ser golpia cu varios acusacion di violacion y agresion sexual.

London su Met Police a bisa cu Ward ta acusa di dos cargo di violacion y 3 cargo di agresion sexual conecta cu un supuesto incidente den januari di 2023 cu un muhe.

Met ta bisa cu Ward mester presenta na Thames Magistrates' Court na Londres dia 28 du augustus.

Detective Superintendente Scott Ware ta liderando e investigacion di Met contra Ward, y el a conta TMZ cu "nos oficialnan specialista ta sigui sostene e muhenan cu a bini dilanti - nos sa cu investigacionnan di e tipo aki por tin un impacto significante riba esnan cu t reporta e crimen."

Michael a interpreta e rol di Jamie den e drama di Netflix "Top Boy" y tin un pelicula nobo cu Joaquin Phoenix, Emma Stone y Pedro Pascal den e elenco.

Representantenan di Michael no a duna contesta ora a acerca pa pidi un comentario tocante e caso.

Ehecutivo di HR ta renuncia despues cu video brasando CEO na concierto di Coldplay a bira viral

(AP) - E ehecutivo cu camara a capta a brasa e CEO di su compania na un concierto di Coldplay, cual a bira un momento viral, a renuncia.

E compania, Astronomer, a confirma cu su ehecutivo encarga di recursonan humano a renuncia. "Kristin Cabot no ta cu Astronomer mas, el a renuncia," vocero Taylor Jones a bisa den un declaracion cortico.

Su salia ta bini despues di esun di e CEO Andy Byron, ken a renuncia despues cu e compania a anuncia cu a suspende su persona cu un investigacion pendiente. E episodio aki a resulta den un cantidad inmenso di meme online y potret di e pareha su cara di shock ta plamando rednan social.

Cabot y Byron a ser gara ora cu e cantante Chris Martin a pidi camara scan e audiencia pa e segmento di su concierto yama "Jumbotron Song" durante e concierto siman pasa na Gillette Stadium na Foxborough, Massachusetts.

Den e camara por a mira nan ta brasa otro y smile, pero asina cu nan a mira otro riba e pantaya, Cabot su boca a habri, su mannan a core tapa su cara y el a bira for di camara mientras cu Byron a zak pa sconde. "Of nan ta amante of nan ta djis hopi verlegen," Martin a bisa den e video cu rapidamente a plama riba rednan social.

Ora cu e video a plama prome online, e no tabata inmediatamente cla ken nan ta, sinembargo audiencia online rapidamente a saca afo nan identidad. E compania anteriormente a confirma e identidad di e pareha den un declaracion manda na AP.

Ambos su perfil awo a ser kita for di Astronomer su website y un comunicado di prensa di november anunciando cu a contrata nan tambe a ser kita.

Astronomer tabata un empresa tecnologico cu anteriormente tabata poco conoci cu sede na New York. E ta provee companianan grandi cu un plataforma cu ta yuda nan organisa nan dato.

E reproduccionnan online pa canticanan di Coldplay a aumenta un 20% den e dianan despues cu e video a bira viral, segun Luminate, un empresa di dato y analisis di e

BONDIA ARUBA

Little League International a confirma cu

A nenga seleccion di baseball Venezolano visa pa drenta Merca

(AP) – Un seleccion di baseball Venezolano a ser nenga visa pa drenta Merca y lo perde e Serie Mundial di Baseball Senior di e aña aki, Little League International a confirma diabierna.

E ekipo di Cacique Mara, procedente di Maracaibo, Venezuela, tabata programa pa participa den e torneo despues di a gana e campeonato Latino Americano na Mexico.

“E ekipo di Cacique Mara Little League di Venezuela lamentablemente no por a obtene e visanan apropia pa biaha pa e Senior League Baseball World Series,” Little League International a bisa den un declaracion, agregando cu e ta “sumamente decepcionante, specialmente pa e atletanan jong aki.”

E ekipo di Venezuela a biaha pa Colombia dos siman pasa pa aplica pa nan visa na e embahada di Merca na Bogota.

E embahada no a responde mesora na un peticion pa comentario.

“Ta un burla di parti di Little League pa tene nos aki na Bogota cu e speransa cu nos muchanan por cumpli cu nan soñonan di participa den un campeonato mundial,” e ekipo a bisa den un declaracion. “Kico nos ta haci cu tanto inhusticia, kico nos ta haci cu e dolor cu a ser causa na nos yiunan?”

Venezuela ta entre un lista di paisnan cu restriccion pa drenta Merca of su teritorionan. Presidente Donald Trump a prohibi biahe pa Merca for di 12 otro pais, citando preocupacionnan di seguridad nacional.

Mas prome den e luna, e ekipo di volleyball femenino di Cuba a ser nenga visa pa participa den un torneo na Puerto Rico.

“Nan a bisa nos cu Venezuela ta riba un lista pasobra Trump ta bisa cu Venezolanonan ta un menasa pa e seguridad di su estado, di su pais,” Kendrick Gutiérrez, presidente di e liga na Venezuela a bisa. “E situacion no tabata facil; nos a gana e derecho di representa Latino América den e campeonato Mundial.”

E Serie Mundial di Baseball di Senior League, un torneo pa hungadornan di edad 13-16, ta ser hunga tur aña na Easley, South Carolina. E ta cuminsa diasabra.

E organizadornan di e torneo a reemplasa e Venezolanonan cu e ekipo di Santa Maria de Aguayo di Tamaulipas, Mexico, e ekipo cu tabata subcampeon den e campeonato Latino Americano.

“Mi ta kere cu esaki ta e prome biaha cu esaki ta sosode, pero e no mester caba asina. Nan ta bay reemplasa nos cu un otro ekipo pasobra e relacionnan a ser corta; e no ta husto,” Gutiérrez a agrega. “Mi no ta compronde dicon nan a hinca Mexico aden na ultimo momento y a laga Venezuela afor.”

Potret ilustrativo

Little Leaguer di New Jersey a hunga despues cu hues a kita su suspension pa un bat flip ‘no deportivo’

(AP) —E hoben di 12 aña a hunga diahuebs anochi pa su ekipo di New Jersey algun ora despues cu el a enfrenta un suspension di su prome wega di torneo estatal despues cu el a ser expulsa pa a tira su batena layra ora el a celebra un homerun.

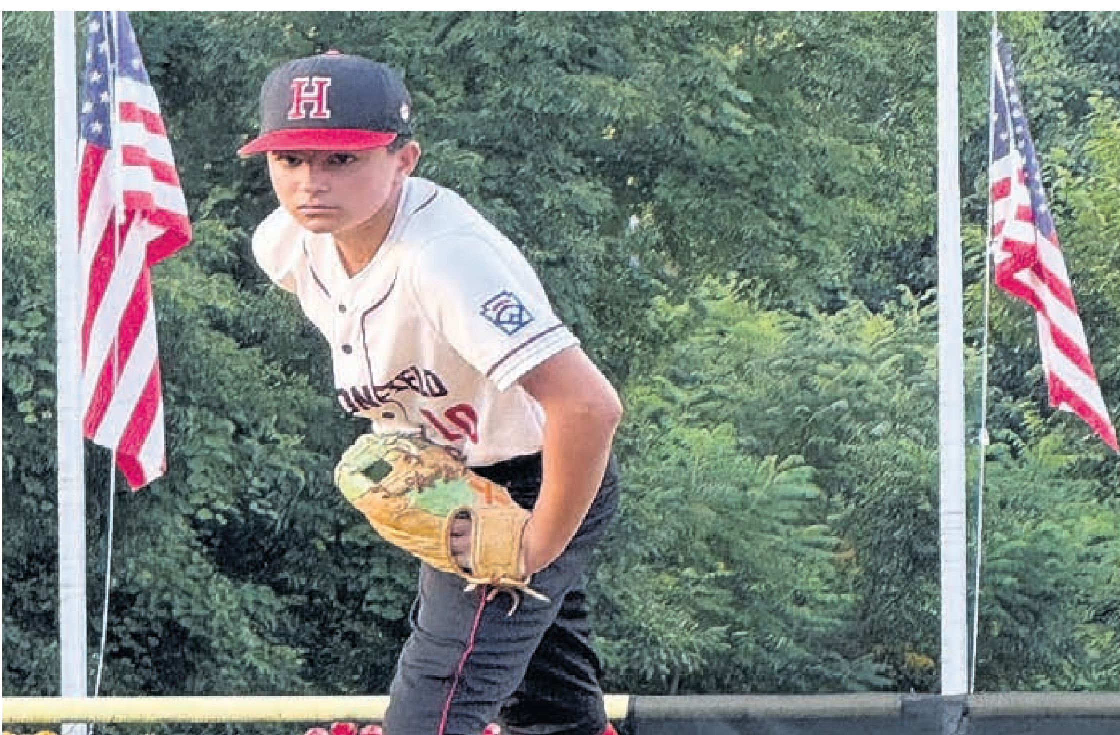
Marco, kende ta di Haddonfield, New Jersey, a tira su bate den layra dia 16 di juli despues di su homerun di dos careda den e di seis ining den e final di e torneo seccional. Marco a ser expulsa y suspendi pa un wega pa motibo di loke su famia a ser bisa tabata accionnan considera “anti-deportivo” y “horseplay.”

E famia a busca un orden di restriccion temporal di emergencia cu lo a permitie hunga den e torneo estatal di New Jersey cu a cuminsa diahuebs.

El a haya un.

Hues Robert Malestein a dicta oranan prome cu e wega cu Marco por a hunga.

Joe Rocco, tata di Marco, a bisa cu e experencia tabata “estresante” pero a agrega cu e tabata “djis contento cu mi yiu por a hunga baseball.”

Marco a hunga pa Haddonfield contra Elmora Little League den e prome wega di un torneo di cuater ekipo, dobbel eliminacion na e complehо di Deptford Township Little League. Elmora a gana 10-0 den un wega cu a ser corta na cuater inning pa e regla di misericordia. Marco a bay 0 pa 2 cu dos ponche.

Marco tabata riba banki ora e wega a cuminsa — su tata a bisa cu esey tabata pa facilita Marco den e wega — pero a ser inserta na tercera base despues cu e picher titular di Haddonfield a permiti seis careda den dos tercera parti di un ining y a ser hala.

Little League a para tras di su umpirenan pero a bisa cu e lo respeta e decision di e hues.

Loke ta haci e expulsion y suspension notabel ta cu Little League Baseball ta post videonan di celebracionnan di bat-flip riba red social cu no ta resulta den castigo.

De echo, Marco a tira su bate den celebracion den weganan di torneo anterior sin advertencia of castigo, segun e denuncia di corte.

“Nos a purba di papia cu nan. Nan a nenga di haci’e,” Rocco a bisa. “Asina mi no tabatin otro opcion.”

Brian Bercley, e abogado di famia Rocco, a señala cu Little League a promove highlights di bat-flipping riba su website y otro plataformanan di red social.

“Laga nos ta cla, no tin un regla expreso den e buki di regla di Little League contra di tira un bate den celebracion,” Bercley a argumenta. “Ora e ta cuadra cu e interes di Little League, e no solamente ta promove bat flipping, pero e ta promove bat flipping.”

Malestein a bay di acuerdo cu tabatin un norma dobbel ora ta trata di castiga of promove bat flipping.

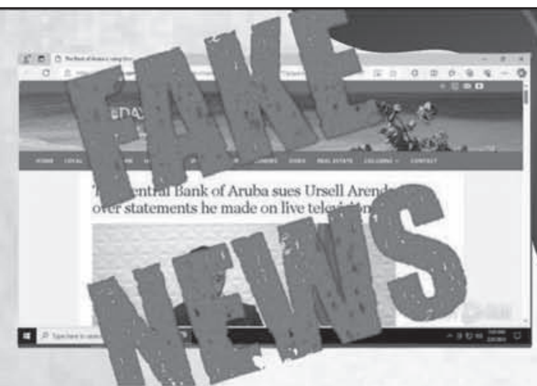
“Door di castiga e hoben aki na e ocasion aki y no e na e dos ocasionnan anterior, of door di castiga e hoben aki y no otronan, cu ta riba e website y red social, di e aplicacion X di baseball di Little League, ta parce cu nan ta envolvi den un aplicacion di nan reglanan cu lo parce di ta arbitrario y caprichoso,” Malestein a bisa. “Cual ta, lo ta, un abuso di discrecion.”

Keda alerta pa estafa riba rednan social!

No click riba aviso paga (sponsored ad) cu ta usando imagen di Aruba Today.
Bishita solamente e pagina oficial di Facebook, Aruba Today News, of e website www.arubatoday.com.

Si bo haya algun problema, nos t'ey pa yuda: bondia.aruba@gmail.com

Copa America Femenina ta enfrenta critica pa motibo di condicionnan malo y asistencia abou

(AP) – E Copa America Femenina a cuminsa cu un comienso bruto.

Hungadornan a keha tocante e condicionnan di entrenamento pa partidonan di fase di grupo den e torneo na Ecuador y e falta di VAR, y tambe stadionnan casi bashi pa hopi wega.

E gran hungador di futbol Marta, un seis biaha hungador mundial di aña cu a sali for di retiro pa hunga pa Brazil den e torneo di hende muher principal pa Sur America, no tabata contento di a ser forsa pa 'warm up' na Gonzalo Pozo Ripalda Stadium den un area chikito paden prome cu un partido contra Bolivia.

"No tabatin suficiente espacio. Mi no ta compronde dicon nos no por 'warm up' riba tereno. Nos ta spera cu CONMEBOL lo atende algun di e asuntonan aki y tuma pasonan pa mehora. Esaki ta futbol profesional?" Marta a bisa. "Mi no a hunga den un torneo na Sur America pa hopi aña, y e situacionnan aki ta haci mi profundamente tristo."

E organisadornan di e torneo no a permiti hungadornan pa 'warm up' riba e tereno pa proteha esaki pasobra den e fase di grupo tin wega tras di otro den e stadion ey.

CONMEBOL, e organo di gobernacion di futbol di Sur America, no a comenta riba e kehonan.

"Hasta torneonan amateur ta mihor organisa cu esaki," e Brasileño Ary Borges a bisa. "Puntra Alejandro (Domínguez, presidente di CONMEBOL) si el a yega di mester a 'warm up' den un espacio di 5 of 10 meter cu ta hole verf. Dicon cosnan manera esaki ta pasa den futbol femenino? Sinceramente, mi ta kere cu nos merece mucho mas mihor."

E torneo ta ser hunga den tres stadion den e capital di Quito. E final ta fiha pa 2 di augustus den e stadion Rodrigo Paz Delgado, e di tres mas grandi na Ecuador, cu un capasidad di 44.000 fanatico.

Hungadornan tambe a keha tocante e falta di VAR, cu revision di video solamente ta ser usa pa e semifinal y final.

"Ta falta di respet cu no tin VAR. E campeonato Oropeo (Femenino) ta ser hunga paralelo (na Suisa) y pa nos, como hungador, ta un berguensa pa wak e campeonato Europeo y e Copa America," e delantero di Chile Yanara Aedo a bisa.

E Copa America ta entre tres torneo grandi di hende muher continental e verano aki, hunto cu e campeonato Europeo y e Copa di Nacionnan di Africa.

E hungadornan a pidi pa usa e fasilidad di entrenamento na Uruguay conosi como "Compleho Celeste" cu e mesun condicionnan cu e hungadornan masculino, pa tin mihor ekipo y un aumento den nan placa diario pa competencianan nacional y internacional.

Benta di carchi

Asistencia abou tambe tabata un problema. Aunke no a publica cifranan oficial, imagennan di television ta mustra mayoria di e stadionnan cu asientonan bashi hasta pa e nacion anfitrion. Den e prome partido di Ecuador contra Uruguay solamente 6.000 fanatico a ser anuncia den e stadion IDV, cu tin 12.000 asiento.

Carchinan pa e evento a bay na benta pa publico en general dia 4 di juli, apenas ocho dia prome cu e wega di apertura. Na un foro internacional riba condicion laboral den deporte femenino na cuminsamento di e luna aki na Ginebra, a bisa e delegadonan cu un falta di promocion na Ecuador supuestamente a mira solamente 30 carchi bendi pa un wega den un stadion casi bashi.

Hues ta absolve 5 ex hungador di hockey junior Canades den caso di agresion sexual cu a spanta e nacion

(AP) — Un hues di Ontario a absolve cinco miembro anterior di e ekipo mundial di hockey junior di Canada diahuebs den nan caso di agresion sexual, bisando cu e acusacionnan di e denunciante no tabatin e credibilidad necesario pa hustifica e acusacionnan.

Hues di Corte Superior Maria Carroccia a bisa cu fiscalnan no por a cumpli cu e responsabilidad di prueba pa e acusacionnan contra Michael McLeod, Carter Hart, Alex Formenton, Dillon Dube y Callan Foote.

Tur cinco hungador a declara nan mes no culpabel di agresion sexual den un encuentro cu a tuma lugar den un camber di hotel na London, Ontario, den oranan di marduga di 19 di juni 2018. Añanan di speculacion tocante e acusacionnan a precede un huicio compleho na cuminsamento di e aña aki, lagando e veredicto pa Carroccia.

Carroccia a splica su rasonamento pa e absolucion den detaye durante mas o menos cinco ora, resaltando e "tendencia di culpa otro" di e denunciante pa inconsistencia den su acusacionnan. E la bisa tambe cu e muher a haci "hopi esfuerso" pa señala cu e tabata realmente bebi durante e anochi, pero esey no ta ser sosteni pa video di vigilancia di un bar y hotel e anochi ey y e testimonio di otronan.

Abogado di e hungadornan a yama e resultado un "vindicacion rotundo."

Karen Bellehumeur, abogado di e dama, a bisa periodistanan pafo di e edificio di Corte cu su cliente tabata devasta.

"Nunca e no a experencia di no ser keri asina," Bellehumeur a bisa. "El a bay di acuerdo pa haci tur loke e sistema di husticia penal a pidie. El a papia cu polis ki ora cu nan a pidie, el a revisa su evidencia, el a prepara su testimonio, el a contesta tur pregunta, el a papia cu inteligencia y di su curason, toch esey no tabata suficiente."

"Mi a haci e escogencia pa baila cu nan y bebe na e bar, mi no a tuma e decision pa laga nan haci loke nan a haci back na e hotel," el a testigua.

Like us on Facebook

facebook.com/bondianoticia

E origen di Dia Internacional pa Conservacion di Ecosistema di Matanan di Mangel

Riba 26 di juli di tur aña ta celebra Dia Internacional di Conservacion di Matanan di Mangel, tambe yama Dia Internacional di Matanan di Mangel (mangrove).
Riba e fecha aki ta eleva conscientisacion tocante e importancia, promocion y conservacion y maneho sostenibel di e areanan di matanan di mangel.

E ta un observacion ecologico estableci pa e Organisacion di Nacionnan Uni pa Educacion, Ciencia y Cultura Cultura (UNESCO) na 2015. A celebra e dia aki pa prome biaha na 2016 y ta pone atencion riba e balor inmenso di matanan di mangel, nan rol unico den salud di nos planeta y e necesidad urgente di nan conservacion. Importancia di matanan di mangel ta remarcabel na e crusada (interseccion) di tera y lama. P'esey tambe ta deber di Directie Natuur en Milieu (DNM) pa aporta cu informacion concreto di e ecosistema aki cu ta di balor halto pa Aruba.

Matanan di mangel y nan rol den e ecosistema di costa ta inclui: aporte na biodiversidad, proteccion di costa y ta absorba y warda carbono (CO_2). Tin mas beneficio di e ecosistema aki, nan ta forma bareranan natural di costa contra tormentanan y marea ciclonico, loke ta haci cu e ecosistema aki ta asina importante den nos lucha contra cambio di clima.

E ecosistema aki tambe ta sostene siguridad di cuminda na miyones rond mundo, specialmente den comunidadnan na costa y esnan indigena. UNESCO a informa riba su medionan cu algun pais a perde mas cu 40% di nan matanan di mangel entre 1980 y 2005, loke ta haci cu conservacion di e ecosistema a haya mas importancia riba agenda di reunionnan internacional y tin urgencia cu esaki. Aki na Aruba tambe nos ta wak cu hende ta cap matanan di mangel sin sa of pa ignorancia di e importancia di e matanan aki pa nos isla. Esaki ta pasando riba e islanan di rif (riba cay) caminda hende ta haci negoshi cu naturalesa sin respeta e matanan protegi aki.

Matanan di mangel aki na Aruba ta provee habitat pa un cantidad di especie, incluyendo pisca, cangreu, kreeft, cabaron, soldachi, etc. (crustacea), insectonan y parhanan, loke ta haci nan vital pa mantene biodiversidad. E ecosistema aki ta actua como bareranan natural contra mal tempo, tsunami y erosion di costa, protegiendo comunidadnan na costa y infrastructura. E fenomeno di capta carbon den atmosfera tambe ta un servicio di e ecosistema aki di matanan di mangel. Aruba ta clasifica como un isla SIDS (Small Island Developing State) cu ta haci cu nos isla ta vulnerabel pa cambio di clima y su efectonan manera subida di nivel di lama. Y captura di carbono for di atmosfera ta yuda mitiga cambio di clima.

E dia aki no solamente ta pa enfatisa importancia di matanan di mangel, pero tambe ta pa vocifera e importancia di derechonan ecologico.

E dia ta para pa husticia ambiental, inclusion y responsabilidad comparti pa mantene e sistemanan cu ta sostene bida. Manera UNESCO a publica cu e dia aki ta reforsa e conexion profundo entre integridad ecologico, dignidad humano y resiliencia global. E tema pa 2025 di dia Internacional pa Conservacion di Ecosistema di Matanan di Mangel 2025 ta boga pa proteccion di area di 'wetlands' pa nos futuro. E tema aki ta enfatisa e importancia vital di matanan di mangel como solucion basa riba naturalesa pa un futuro sostenibel. E asina yama 'nature based solutions' cu ta e efectividad di e areanan pa capta y warda carbono.

Pa medio di e publicacion aki DNM ta desea di haci un yamada colectivo y pa accion di cada un di nos pa un consciencia ecologico. E yamada ta inclui iniciativanan dirigi na hobennan, contamento di storia y creacion di arte pa trece atencion na e importancia di conservacion di ecosistemanan local.

Tambe ta boga pa honra e ecosistema di matanan di mangel, honra e conexion esencial entre salud di naturalesa y nos propio bienestar. Feliz dia Internacional di Conservacion di Ecosistema di Matanan di Mangel 2025.

Mata di mangel den Caribe Hulandes: Vital, vulnerabel y desapareciendo

Dia Mundial di Mata di Mangel Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA) ta bati alarma: e matanan di mangel, protector di costa di naturalesa, ta bou di menasa serio den henter e region. Haya solamente na Aruba, Boneiro, Corsou y St. Maarten e mondinan aki tolerante na salo ta entre e ecosistemanan mas poderoso den Caribe Hulandes. Nan ta absorba te 10 biaha mas carbon cu selva tropical, ta proteha costa di erosion y tormenta, y ta provee luga di broei pa un cantidad inmenso di especie marino. Sinembargo, e matanan di mangel ta birando menos na tur e islanan. Pero tin un caminda pa cana si nos actua awor.

Descubrimento alarmante
E rapport State of Nature Report Caribbean Netherlands, recien publica door di Wageningen Marine Research y subsidia pa Minister di Agricultura, Pesca, Seguridad di Cuminda y Naturalesa (LVVN), ta revela un desafio fastioso pa e matanan di Mangel. E rapport ta identifica desaroyo di erosion di costa, haci pio pa e mal maneho di awa y sedimentacion, como e menasanan mas grandi pa e matanan di mangel awendia.

E rapport ta haya cu na Boneiro, hopi area di mangel ta mustra condicionnan ecologico abou, specialmente na luganan manera Lac Bay y Lagun caminda interupcion hidrologico ta severo. Acumulacion di sedimento ta asfixia e sistemanan di rais, y captacion di awa degrada. Aunke e rapport ta enfatisa mas masta riba Boneiro, e menasanan y patronchinan ambiental aki ta wordo mira riba e otro tres islanan (Aruba, Corsou y St. Maarten) tambe.

Mangel ta un piedra di base di resilencia di clima y biodiversidad, brindando servicio esencial cu ta beneficia hende, fauna y economia. For di proteha costa contra tormenta te na sostene pesca y warda gran cantidad di carbon, nan rol den salud di ecosistema no por wordo exagera. E rapport di Estado di Naturalesa ta bisa bon cla: sin accion inmediato y sostenibel, nos ta core riesgo di perde e habitatnan critico aki, y cu nan, e defensanan natural cu nos islanan ta depende di nan

Unda nos ta bay for di aki?
Ministerio di LVVN ta hunga un rol crucial den conservacion di naturalesa na Boneiro, Saba, y St. Eustatius, manera indica den e Plan di Maneho di Naturalesa y Medio Ambiente Hulandes Caribense (NEPP) 2020–2030. Declaracionnan recien, manera e yamada pa accion di DCNA a enfatisa e necesidad pa accion inmediato, mientras cu un declaracion conhunto publica pa WWF y partnernan insular (incluyendo DCNA, organisacionnan local di maneho di area proteha y NGOnan di naturalesa) a calcula cu mester di 300 miyon euro na financiamento adicional pa cumpli cu e metanan di 2030 di NEPP. Mas o menos mita di esaki ta necesario pa conservacion y restauracion directo di naturalesa (manera mata di mangel, rif di coral, palo), mientras cu e otro mita ta necesario pa mehora infrastructura ambiental crucial, manera sistema di tratamento di awa di desecho. E ta un cantidad grandi, pero problema grandi ta exigi inversion audaz si nos kier mira cambio real y duradero pa naturalesa. Retrasa accion lo solamente haci solucionnan den futuro mas costoso y menos efectivo, mientras cu e ecosistemanan ta sigui degrada.

Na mes momento e otro islanan di Caribe Hulandes, esta Aruba, Corsou y St. Maarten tambe ta confrontando menasanan creciente pa nan ecosistemanan y mester di mas sosten. Tin un necesidad urgente pa un acercamento regional coordina y financiamento mas exacto na tur seis isla. DCNA ta compromete pa yuda lidera e cambio aki pa tur e seis islanan di Caribe Hulandes. Cu sosten di e Loteria di Codigo Postal Hulandes y co-financiamento di WWF-NL y Bloomberg Philanthropies, DCNA ta duna inicio na e Programa di Conservacion y Restauracion di Habitatnan clave. Pa yuda drecha e decadencia alarmante di mata di mangel y otro habitatnan clave, e Programa regional aki lo pone enfasis fuerte riba habitatnan clave manera mata di mangel, aumenta restauracion riba tereno, fortalece politica y enforsamento ambiental, y incorpora proteccion di habitat den planificacion espacial y strategianan di clima na nivel nacional y insular.

Chauffeur a dal un U-turn riba L,G Smith blvd sin wak trafico su tras cu a dal riba dje

Diahuebs madruga a drenta informe di un accidente riba L.G. Smith blvd., mesora a dirigi patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda un auto Toyota Vitz a bay tuma un U-turn net ora cu un auto s.u.v. Mazda ta bin su tras y esaki a bay dal riba dje, Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Chauffeur no a regula su velocidad ni a mantene distancia y a dal tras di e vehiculo su dilanti

Diaranson atardi a drenta informe di un accidente na Dominicanessenstraat, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda cu e chauffeur un Toyota Scion yegando e crusada cu Caya ing. Roland H. Lacle no a regula su velocidad ni a mantene distancia a bay dal tras di e Nissan March cu tabata su dilanti.

Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Conocido ex-taxista tabata burachi y molestia trahado na un supermercado

Diaranson atardi a drenta informe di cu un persona ta haciendo fastioso na un supermercado na Dakota, mesora a dirigi patruyanan na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu e conocido ex-taxista tabata molestiando e trahadornan na e supermercado Feng Wei. Polisnan a atende cu e ex-taxista y a mand'e pa e cas unda e ta kedando.

Polis a para un auto cu a comete un infraccion den trafico na Ponton

Diaranson atardi un oficial di e brigada di trafico na Ponton a nota cu un auto ta cometiendo un infraccion den trafico.

Mesora a para esaki y a atende cun'e y a hala su atencion pa cu e violacion den ley di trafico.

LIKE US ON
facebook
Facebook.com/bondianoticia

Reconocemento di Palestina pa Francia por cambia dinamica den Medio Oriente

(AP) — E decision audaz di Francia pa reconoce Palestina como un estado por yuda cambia e manera den cual ta papia tocante e futuro di Medio Oriente, hasta si no ta hopi probable cu e lo tin impacto inmediato riba ciudadanonan den Gaza of riba e guera di Israel contra Hamas.

Den un mundo caminda nacionnan ta bolbe usa forsa militar pa impone nan boluntad riba otro — manera Rusia den Ucrania, y Merca y Israel cu nan atakenan recien riba Iran y su instalacionnan nuclear — presidente Frances Emmanuel Macron ta purba manda un mensahe a fabor di diplomacia y e idea cu guera casi nunca ta trece paz.

Cu menos cu dos aña restante den su segundo y ultimo termino como presidente, Macron tambe tin su legado pa pensa. No tuma accion den momentonan di desastre humanitario den Gaza por bira un mancha den e pagina aki di historia.

Como lider di un pais cu deposito nuclear, cu hopi peso economico y diplomatico, y cu tin un asiento permanente den e Conseho di Seguridad di UN, Macron tin e hermentnan pa influencia e rumbo mundial.

Pa ta e prome miembro di G7 pa tuma e paso aki ta trece riesgonan interno. Francia ta un pais cu tabatin e mayoria cantidad di Hudiunan cu Musulmannan den Europa. Pues, e palabranan di Macron lo por satisface algun

votadornan, pero por frustra otro — algo cu por ser mira den e reaccionnan politico dividi na Francia despues cu el a anuncia su decision riba X diahuebs anochi.

Pero despues di duna un fuerte apoyo na Israel pa defende su mes contra Hamas y su atake di 7 di october 2023 cu a inicia e guera, Macron ta manda un señal cu e apoyo di Francia tin su limite.

Prome minister Israeli Benjamin Netanyahu a rechasa e cambio for di un di su aliadonan mas cerca den Europa. "Un paso manera esey ta recompensa teror y por crea un otro proxy di Iran, mescos cu Gaza a bira," el a bisa den un declaracion. "Un estado Palestino bou di e condicionnan actual lo ta un plataforma pa destrui Israel — no pa biba banda di otro den paz.''

Un paso, pero no un 'toverstok'

E idea cu Palestinonan y Israelinan por biba banda di otro den paz y den nan mesun estado probablemente nunca a parce mas irealistico — mirando cu Gaza ta den ruina y West Bank ocupa ta enfrentando aumento di colonistanan Israeli. E palabra di Macron no lo cambia esey. Pero su mensahe ta cu no por laga e speransa pa un "solucion di dos estado" logra via diplomacia muri — hasta si e ta parce leu.

"E solucion aki ta e unico manera pa ataca e aspiracionnan legitimo di tanto e Israelinan como e Palestinonan. E mester ser realisa lo mas lihe posibel," Macron a bisa den un carta pa presidente Palestino Mahmoud Abbas, caminda el a confirma su decision pa reconoce Palestina como un estado.

"E perspectiva di un solucion negocia pa e conflicto den Medio Oriente ta parce cada bes mas leu. Mi no por retira for di esey," el a bisa.

Impacto lo bini prome den capitalnan mundial

E impacto inicial probablemente no lo bin na Gaza mes, pero den capitalnan mundial, caminda lidernan por sinti e presion of gana curashi pa sigui e paso di Francia. E atencion awor ta enfoca riba otro paisnan den G7, pasobra nan ta carga hopi peso economico y diplomatico.

"E declaracion di Macron por crea un precedente, pasobra el lo ta e prome pais occidental den G7 pa tuma e paso aki, y esey por motiva otro paisnan pa sigui su tras," segun David Rigoulet-Roze, investigador na Instituto Frances di Analisis Strategico.

Aunke mas cu 140 pais ya a reconoce Palestina como un estado, Francia lo ta e pais mas grandi, mas pobla y cu mas poder den Europa cu a tuma e paso aki.

"E ta crea un movemento chikito," segun Yossi Mekelberg, consehero senior na Chatham House na Londres. "Pero esey no ta suficiente," el a agrega.

Un cambio den balansa di podernan grandi

Te awor, solamente China y Rusia tabata e miembronan permanente den e Conseho di Seguridad di UN cu ta reconoce Palestina como un estado. Francia lo uni cu nan ora Macron cumpli su promesa den september den Asamblea General di UN. E trio nobo lo laga Merca y Reino Uni como e unico dos miembro permanente cu no ta reconoce Palestina.

E paisnan P5 ta dividi den hopi otro tema — manera Ucrania, comercio y cambio climatico — pues e paso di Francia no ta significa cu lo tin un cambio dramatico pa e Palestinonan. Pero matematicamente, Merca — e aliado mas importante di Israel — y Reino Uni por ser keda mas isola den cualkier dialogo tocante solucionnan pa Medio Oriente.

Presidente Mericano Donald Trump a rechasa e decision di Macron diabierna, y a bisa: "Loke e ta bisa no ta importa. Esaki no lo cambia nada."

Francia por tin mas chance pa persuadi Reino Uni. Awor cu Brexit ta kedando den pasado, Reino Uni y Francia ta acercando mas, specialmente den nan apoyo pa Ucrania. Si prome minister Keir Starmer sigui e ehemplo di Macron, Trump lo keda e unico for di lugar den e grupo di cinco poder grandi den e Conseho di Seguridad.

Starmer mes a expresa un preocupacion creciente tocante e crisis humanitario den Gaza, y a bisa den un declaracion diahuebs cu e sufrimento y hamber eynan "ta indescriptibel y indefendibel." Pero no ta parce cu e ta cla pa tuma un paso manera Macron, y ta indica cu e combatimento mester para prome.

"Estado propio ta un derecho inalienabel di e pueblo Palestino," Starmer a bisa. "Un alto al fuego lo pone nos riba un caminda pa e reconocemento di un estado Palestino y un solucion di dos estado."

Club di dam Arowak ta bay organisa un torneo special unda tur participante tin chance pa gana

Diaranson awor dia 30 di Juli, Club di dam Arowak ta cuminza cu un torneo di dam estilo nobo.
E torneo aki, lo ta un torneo rapido di 5 minuut pa banda y cada hungador ta haya 3 seconde extra despues di cada set (Torneo Blitz). Torneo lo cuminza y termina e mes un anochi. Entregamento di premio lo tuma lugar despues di e ultimo rond.

Tur hungador ta start cu 8, 9 of 10 tickets dependiendo di e cantidad di participante.
Weganan ta wordo hunga segun sistema round robin, si tin 10 of menos hungador (Tur hungador ta topa otro 1 biaha). Si inscribi mas cu 10 participante, 7 rond di sistema Suiso lo wordo hunga unda ganadornan ta topa otro

Diferencia grandi aki ta cu si un hungador gana su partida, su contrincante mester entrega 1 ticket.
Den caso di empate, nada ta wordo entrega. Hungadornan ta haya suficiente ticket, cu si un hungador perde tur su weganan mes, e lo keda cu 1 ticket.

Despues di e ultimo rond, tur tickets ta bay den un tombola, y lo saka 3 ganador. Hungadornan cu a gana hopi wega, tin hopi tickets den e tombola y tin un chance mas grandi di bay cu e premio.
Un hungador por gana solamente 1 basket. Premionan ta 3 baskets.

Den caso e ganador di e torneo no a gana un basket, Club di dam ta ofrece e hungador aki 100 florin como troostprijs.

E torneo aki lo tuma lugar den Sun Plaza Mall lokaal 401-L (di 4 piso). Weganan lo start pa 7:00 di anochi.
Participacion ta gratis. Mester registra si promer cu dia 30 di juli na Mario Jansen cel. 699-8245 of na Octavio Croes cel. 594-5590. (Whatsapp of call). Nos ta pidi tur participante pata presente na Sun Plaza Mall promer cu 7:00pm (6:50pm) pa nos por cuminza na tempo.

Resultado Sorteo
Juli 25

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
4290	8790	5988	5500
1767	5860	SUPER5	4561
1685	9368	-	4286

MERDIA | **ANOCHI**

	MERDIA	ANOCHI
CATOCHI	Sorteo # 4691	Sorteo # 8605
	5053	2177
	8089	2357
	3096	8801
MULTI-X	FP	FP
BIG 4	Sorteo # 4691	Sorteo # 7649
	9965	0870
MULTI-X	FP	FP
1OFF	Sorteo # 2747	Sorteo # 2354
	4672	9466
ZODIAC	Sorteo # 4691	Sorteo # 6408
	8468	4983
	Geminis	Libra
LUCKY 3	Sorteo # 1565	Sorteo # 1338
	084	417
MULTI-X	X2	FP

LOTTO 5

Sorteo #		Joker	Letter
0	x Jackpot	Proximo Jackpot	
0	x Match 4+	280.000,-	
0	x Match 4		
0	x Afl. 12,00		

LOTTO DI DIA — 07-08-11-14-22

Sorteo # 6897		Proximo Jackpot
0	x Jackpot	55.000,-
9	x Match 4	
194	x Afl 8,00	

MINI MEGA — 05-06-11-30

Sorteo # 1787		Mega Ball 14
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
1	x match 4	300.000,-
4	x Afl. 500,00	
77	x Afl 50.00	
78	x Afl.15,00	

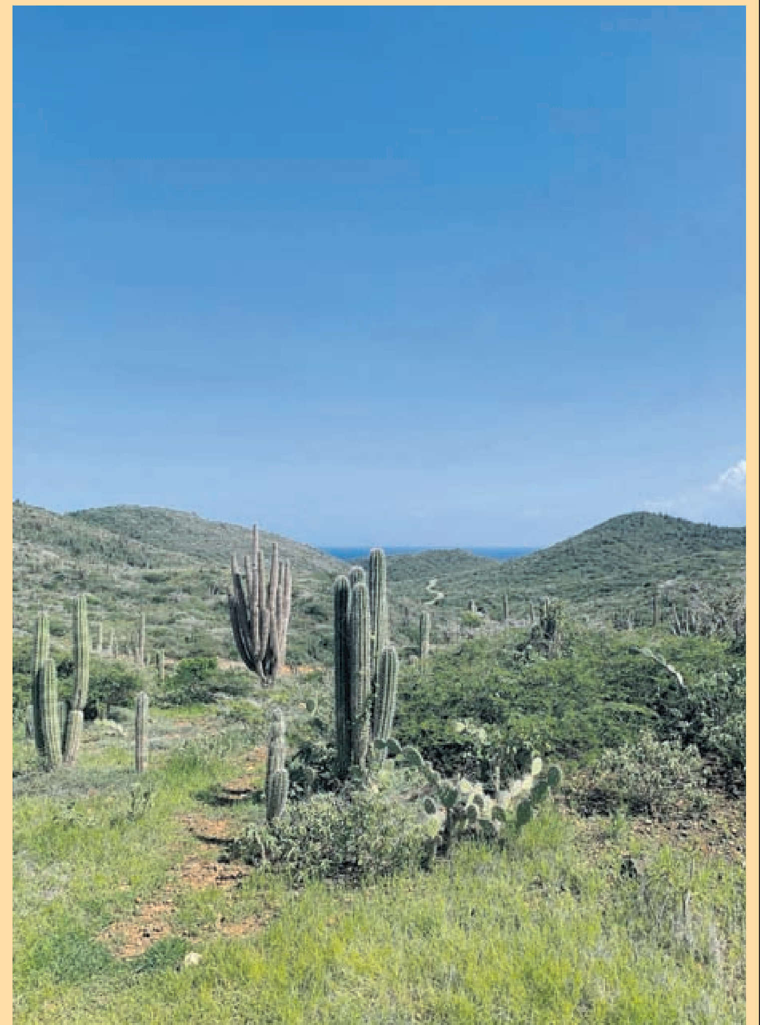
MINI MEGA MEGA PLUS — **Afl. 440.000,-**

MEGA DI NUMBER KORSOU
Sorteo #

#VALUE! | Sorteo # 212 | 227285

Aruba Conservation Foundation:

Cuminsa bo dia refresca y bin rough hike cu nos

Cuminsa bo mainta cu proposito y descubrimento. Explora e bunitesa unico di Aruba su paisahe na pia, guia pa nos rangers cu conocemento amplio. E hike akinan lo hiba bo pa conoce areanan bunita y menos explora den naturalesa protegi.

E ruta ta cuminsa na e Centro di Bishitante di Parke Nacional Arikok y ta sigui den Miralamar, Sero Jamanota, Masiduri, Rooi Taki y ta caba na Spaans Lagoen.

- Dia: diadomingo, 27 July 2025
- Ora: 6:00 AM – 9:30 AM
- Distancia: 6.75 km / 4.19 mi

Registra akinan: https://forms.office.com/r/TBNRchUXHH. Bin cana cu nos y conecta bek cu naturalesa responsabelmente.

BONDIA ARUBA

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord
(close to the hotels)
Tel: 736-2952 or
593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Paradera :	Centro Medico:
Tel. 588 6638	Tel. 584 5794
EMERGENCIA	911

POLIS	
Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA	
Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD	
Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA	
Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

1 persona morto, 1 herida, y sospechoso ta huy despues di tiroteo den vivienda di studiante di University of New Mexico

(AP) — Un persona a muri y otro a keda herida despues di un tiroteo diabierna madruga den un compleho di vivienda di studiante na University of New Mexico, loke a causa un buskeda pa e sospechoso den henter e campus.

E campus a keda cera y a pone tip geel rond e zona di vivienda pa studiante mientras autoridadnan tabata trahando pa busca e sospechoso.

Un orden di shelter-in-place (keda na lugar seguro) tabata vigente te merdia y casi no tabatin hende riba campus, segun un reportero di Associated Press, algun ora despues cu e universidad a publica un alerta anunciando cu un tiroteo a tuma lugar poco prome cu di 3:30 a.m.

Polis di campus a yega na e centro di vivienda Casas del Rio y a haya dos persona cu herida di bala — un di nan a muri, y e otro tabatin herida cu no ta menasante pa bida.

Un otro alerta cu ta pidi hende pa sigui keda paden a ser manda via red social poco despues di 6 a.m. "Varios agencia ta presente na e sitio y ta investigando activamente," e universidad a bisa.

Ningun detaye tabata disponibel tocante e dos victima, y tampoco ningun descripcion di e sospechoso. Casas del Rio ta un compleho cu cuatro edificio cu apartamentonan muebla, cu mas di 1.000 cama den total, segun Lobo Development Corp.

E universidad den centro di Albuquerque tin mas o menos 23.000 studiante durante e aña scol. Studiantenan nobo tabata bishitando e campus como parti di un orientacion semanal, prome cu e semester di otoño cuminsa den mas o menos tres siman.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Johannes 14:27
“Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u;
niet zoals de wereld die geeft, maar zoals ik u die geef..
Laat uw hart niet in beroering raken en niet bevreesd worden”.

Onze lieve moder, schoonmoeder, Oma, zus en vriendin is rustig heen gegaan.

MARGARET ELIZABETH HAGE-BARBOUR
Geboren op16 april 1941 en overleden op 21 juli 2025
Weduwe van Dr. Frans Hage

Kinderen:
Frans Hage en Marita Hage-Kwartsz
†Andre Hage
†Michel Hage
†Roger Hage

Kleinkinderen:
Yasmeen
Max
Xiana
Saimen
Skyler
Joshua

Zussen en broer:
Joyce Diaz-Barbour en familie.
Eileen Croes-Barbour en Rodney Croes en familie
† Olga I. Barbour
†Andrew L. Barbour en Evelyne Barbour-Croes en familie
Aida Hollander-Barbour en +Roy Hollander en familie

Familieleden
Joan Clarke, Albert Henriquez, Loesje Koopman, Hans Henriquez, Mabel Lynch, Ellen Henriquez en Rob Henriquez

In Schotland:
Margareth en Kenneth Steel en familie.
Morag en David Robertson en familie.
†Stephen Barbour en dochter Julie.

Haar trouwe hulp Sra. Doris Pastor

Haar trouwe vriendinnen: Rose Broekhuizen, Madhu Jadnanansingh, Vivian Lampe, Geraldine Mostert-Bisslik, Inge Ponson, Mimi Henriquez-Ponson, Anthony Blok, Guelda Bijen, Family Schnog, Marjorie Vermeer, Esther Offringa.
Haar “Quota Club” groep en vriendinnen.

Met Speciale dank aan Dr. Weenk en Dr. Waterloo.

Ex-Collega’s van Koningin Wilhelmina Fonds.

Familie
Hage, Barbour, Hollander, Diaz, Croes, Henriquez, Merryweather, de Veer, Koopman, Wynn, Kwartsz, Roure, Yrausquin, Sint, Van Romondt, Irving, Clarke, Hese, Ramos.

Gelegenheid tot condoleren:
Op Zaterdag 26 juli 2025 van 9.00 AM tot 11.00 AM bij Aurora Funeral Home.

Margaret zal in een besloten kring worden gecremeerd.

Margaret hield van kleuren. Daarom vragen we vriendelijk om kleurrijke kleding te dragen.

Tot onze spijt is het niet mogelijk om na de begrafenis thuis condoleances te ontvangen.

Onze excuses als we in onze verdrietigheid iemand uit de familie vergeten te noemen.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Señor ta mi wardador, mi’n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa”.
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Renita C. F. Blindeling-Hickinson
*13-03-1966 †21-07-2025

Na nomber di su:
Esposo: Jhonswin M. Blindeling “Johnny Curacao”

Mama: † Rosita Etienne

Tur su Rumannan na Curacao, Merca

Sobrino(a)nan na Merca

Omonan y Tantanan Hulanda

Suegra(o) su swa y cuñanan

Primo y primanan, amigo y amiganan

Coleganan di HOH

Y Demas famianan

Despensa nos si den nos tristeza nos por a lubida un of otro persona

Ta invita pa e acto di despedida cu lo tuma lugar Diamars 29 di Juli 2025 na Aurora Funeral Home di 7:00 pm pa 9:00 pm

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

“Dios ta amor... y amor ta Dios,
maske mi no ta na e mundo aki, tur dia lo mi ta banda
di boso curason, mi por steun di loke Señor ta haci”
Salmo 33

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento inespera di nos ser stima:

Sr. Walter M. Van der Biezen
⋆28-02-1964 - †21-07-2025

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

“Señor ta mi wardador, mi’n tin falta di nada, Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega. E ta hibami na awa trankil, Pa mi bolbe haña forsa”. Salmo: 23
Cu dolor na nos curason, pero conforme cu Dios su boluntad, nos ta participa fayecimento di nos ruman, omo, primo y amigo stima:

Sixto Marcelino Hernandis mihor conoci como: “Iyo”
⋆14 April 1960 – †17 Juli 2025

Mayornan:
†Maria Clarita Tromp
†Victoriano (To) Hernandis
Na nomber di su:
Rumannan:
Albertico y †Helia Hernandis-Winterdaal
Jolanda y Orlando Wernet-Hernandis
†Victor (Benny) Hernandis
Ciska Hernandis
Rafael Hernandis
Marieta Hernandis y Hugo Baarh
Calucho Hernandis
Rina y Garlon Hasham-Hernandis
Sobrino y Sobrina nan:
Sharline Hernandis y yiunan
Jairo y Nella Wernet-Eckmeyer y yiunan
Jeanice y Angelo Kelkboom-Wernet y yiu
Jillianne y Dieter Nicolaas-Wernet y yiunan
India Hernandis y Simone Smeets
†Jaisley Boekhoudt
I-Jon Boekhoudt y yiunan
Tiara Hernandis y yiunan
Stefany Hernandis y Michael Quant y yiunan
Rahaylee Hernandis
†Hugmar Baarh
Gerald Baarh
Nash Baarh y Jeannira Felix
Jean Carl Hernandis
Jean Claude Hernandis y Ziziënne Flanegin y yiunan
Jean Marie Hernandis
Aislinn Hernandis y yiunan
Gabriella Hasham
Chelsey Hasham
Amigonan di cas:
Isabel Munera y famia
Dolfi Werleman y famia
David Geerman
Tur primo, prima nan y demas famia
Tur su bon amigo nan, bisiña nan y conocirnan.
Danki special na Koningin Wilhelmina Kanker Fonds, Lite Life Medicab.

Ta invita pa e acto di entiero cual ta tuma luga diasabra 26 di Juli 2025 di 2’or pa 4’or na Aurora Funeral Home na Cumana, despues lo sali pa Santana Central na Sabana Basora.
Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida un of mas persona cu ta yega na nos curason.
Despues di entierro no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

Enbes di flor of krans lo tin un box disponibel pa donacion na Koningin Wilhelmina Kanker Fonds.

Cu profundo tristeza Directiva, Staf y Personal di Lotto ta anuncia fayecimento di

Mayra Mildred Flanegin

Na bida ruman di nos colega Johannes Flanegin

Nos mas profundo palabranan di condolencia ta bay na henter famia

BONDIA ARUBA

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Promise me you 'll always remember:
You're braver than you believe,
Stronger than you seem,
Smarter than you think,
And loved more than you know
Life's A Dance

Maria Antoinette Luidens-Koolman
⋆17-01-1963 †18-07-2025

Na nomber di su:
Esposo: Cesaer G.A. Luidens
Yiu: Eugene C.P. Luidens & Sharifa Kabir
Mayornan: †Agripino & Magdalena Koolman Kelly
Rumannan: Rudy & Amelia Koolman Avalos
Vda. Francisca Afework Koolman
Egidio & Yaneth Koolman Brand
†Luis & Adriana Koolman-Arenas
Michael Koolman
Ronny & Elly Koolman-Salcedo
Corie & Enrique Tromp Kelly
Sua y cuñanan: Marisela & Cedric Bronswinkel Luidens y yiunan
Marlene & Luis Palomino Luidens y yiunan
Jenny Luidens y yiunan
Stephen Luidens y yiu
Subrino y subrinanan: Rudolf & Marylaine Koolman-Lopez, Luis Antonio & Rachel Koolman Weller, Raymond & Stephany Koolman Croes, Austin Afework, Akhnaton & Tara Afework O'Mahony, Abraham Afework & Gwendolyn Magalona, Alejandro Martinez-Brand, Andreina Koolman, Dwight Koolman, Germaine Koolman, Genevieve Koolman, Shawn Ray Koolman, Rouel Koolman, Edson Tromp Jr., Edmely Tromp, Felipe Bustamante, Enrico Tromp, Zurissa Tromp

Omo y tantanan: Hose Kelly & famia, † Petra Ruiz & famia, Yoyo Jelten & famia, Sira Chong & famia

Comer y Comper: Deta Christiaans y Cedrick Bronswinkel
Ihanan: Germaine Koolman, Jessica Ruiz, Jared De Los Santos-Leclect

Amiga y amigonan di cas: Truus Figaroa, Etchi Bronswinkel, Yvonne Peterson, Betty Zorilla-Jaramillo, Anoushka Trimon, Larissa De Cuba, Roy Kelly, Frido Semeleer

Famia di Ennia Aruba: Tur e coleganan y ex-coleganan di Ennia cu a forma parti di su bida pa 46 aña.

Famia: Koolman, Kelly, Luidens, Figaroa, Afework, Avalos, Brand, Arenas, Ruiz, Vries, Wolf, Bronswinkel, Hieroms, Trimon, Engelhart, Giel, Diaz, Tromp, Christiaans, Rosel, Chong, Jelten, Fortuin, Croeze, Van Eer, Croes, Lopez, Weller, Martinez, Bustamante, O'Mahoney, Kerkhoff, Diaz,

Nos ta lamenta cu despus di entiero nos no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

Nos ta invita tur famia y conocirnan pa asisti na e acto di condolencia cu lo tuma lugar Diabierna 25 di juli 2025, di 7'or pa 9'or di anochi na Royal Funeral Home.

Alabes, nos ta invita pa asisti na e acto di Entiero cual lo tuma lugar Diasabra 26 di juli 2025, di 9'or pa 11'or di mainta na Royal Funeral Home despues pa santana na Catolico na Noord.

Nos disculpa si den nos tristeza, nos por a lubida un of otro famia.

Enbez di flor of krans lo tin un donashon box pa Stichting Edmund E Harms Foundation
Bank info RBC #: 3044432

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Drenta su portanan cu gradicimento, drenta Su tempel cu cantica di alabansa, glorific'e bendiciona Su Nomber.
Salmo 100:4

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima,

Sra. Juliana S. Laclé-Croes
Cariñosamente yama, Lica, Oma Lica, Tia Lica
⋆09-01-1948 - †22-07-2025

Esposo: †Eugéne O. Laclé
Yiunan:
Eugéne Laclé y Laura Laclé
Julisa Laclé
José y Roanne Laclé
Nietonan:
Jolina y Leopold Laclé
Jolaine Morillo
Nathan-Joe, Savannah & Ella-Sophia Laclé
Ashley & Chayanne & Eugéne A. Laclé
Bisanieto:
Liam, Logan & Qi'ra Laclé
Brixxon Morillo
Izaïah Laclé
Jason Laclé
Rumannan:
†Margo Croes
†Betty y †Carmen Croes y famia
Vda. Mani y †Janchi Croes y famia
Vda. Greta y †Loreto Kock y famia
†Fabia Croes y famia
†Silvio y Annie Croes y famia
Rina Croes y famia
Mena Croes y famia
Candy Croes
Gloria Croes y famia
†Leo y Lourdes Croes y famia
Caesar y Poppy Lampe y famia
Swa y Cuñanan
Adriaan Laclé y famia
Vda. Lilian Heronimo y famia
Carmen Laclé y famia
Mario Laclé y famia

Sobrinonan, primonan, ihanan, famia na Aruba, Merca y Hulanda ta invita bisiña, amigonan y conocirnan pa asisti na e acto di entiero cu lo tuma lugar: Diasabra 26 di July 2025 di 1or pa 4or, sigui pa un response na Misa Inmaculada Concepcion y despues lo sali pa Santana Catolico "Santa Maria" na Santa Cruz.
Famia di Sra. Lica kier a expresa nan mas sincero gratitud na tur esnan cu a brinda cuido y sosten, Medjina, Nazira, Jaimy, Gina, Javan, Alexandra, Melva, Milena, Merling y Praktijk Marcel Ho-Kang-You.
Boso amabilidad, dedicacion y asistencia tabata un fuente di alivio.
Nos kier a pidi nos mas sincero disculpa si nos por a lubida un of otro famia den nos tristesa. Despues di entiero nos no a ricibi bishita na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Miriam Francisca Simmons
Cariñosamente yama "Sunchi"
808-06-1968 - †25-07-2025
Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Mira con Dios a salba mi,
Tur mi confiansa ta den dje
Mi'n tin miedo
Laga tur loke ta spera mi ta bunita
Laga tur locual cu mi encontra na caminda ta bunita
Laga tur locual cu mi laga atras keda bunita y
Laga esakinan termina den tur buniteza.

Cu inmenso tristeza na nos curason pero conforme cu boluntad di Dios,
nos ta anuncia fayecimento inespera di

Ludwica Bertranda Henriquez Gomez
Mihor conoci como "Mama Wica"
⋆10/10/1949 - †21/07/2025

Na nomber di su:
Casa: Henricus Jozef Henriquez (Sep)
Yiunan: Gina Gomez y Lino Maduro
Anastasia Gomez
†Ramira Gomez
Ricio R.E Henriquez y Elisabeth Julia
Ludwin R. M Henriquez

Yiunan di Criansa: Henricus Henríquez
Omar y Carmen Henriquez

Yiunan di su Casa:
Glenda Eckmeyer-Henriquez y famia
Alex & Jeanette Henriquez-Maduro y famia
Marieta & Carlos van der Linde-Henriquez y famia
Eric Henriquez
Marcel Henriquez & Maddy Kock y famia
Magaly & Esy Erasmus-Henriquez y famia

Nieta(o)nan: Miguela y Richenelle Bomba
Mikaela Gomez y Melvin Maduro
Minguel Gomez Y Aniko Molnar
Gina y Tarik Falhi
Daniela Maduro Y Edwin Arrieta Carrasquilla
Linomar Maduro Y Quirlenne Webb
Juan L. Martijn
Nataly L. Martijn
Ruthmilda L.R.A.Martijn y Jean Manirambona
Gwendy Martijn
Äaron J. Martijn y Amy Cervantes
Romeo J. Martijn
Adelinda A.M. Martijn Y Elizabeth Lethang
Timothy N. Henriquez y Shanyqua Van Doorn
Charlize M.C. Henriquez
Ricciellie M. Henriquez
Billy-Evan H. Henriquez
Ludwin R. M Henriquez
Roderick y Kelly Henriquez
Erica Henriquez
Rebecca y Valesca Jacopucci
Kevin Jozef Henriquez y Sharienne Tromp
Omcar Henriquez
Aldrick Besaril

Bisanieta (o)nan: Richenelle, Richella y Richelene Bomba
Schamika Jimenez Perez Meveline y Melvion Maduro
Xiara Carrasquilla Maduro
Lorraina N.F. Gomez & Shaquon Tromp
Jolaina A. A. y Ericson S. Gomez
Abbigail, Michael y Jones Manirambona
Serrelisa Pardilla, Mary-Angela Hernandes y Axel Vrolijk
Rosely y Javy Henriquez
Lizianne Wit, Remi Henriquez y Zoë Francees
Mattía Jacopucci

Tataranieta: Destiny Tromp

Rumannan: Vicente Gomez
†Brigida Margarita Buddy Gomez
†Juan Julian Gomez
Mauricia Filomena Gomez
Cecilia Zoraida Gomez
Maria Rosalia Cornelia Priest Gomez

Na nomber di tur su tanta y omonan, sobrina(o)nan, swa y cuñanan, comer y compernan, prima y primonan y demas famia: Gomez, Henriquez, Kock, Pers, Maduro, Julia, Vrolijk, Bomba, Molnar, Falhi, Arrieta Carrasquilla, Webb, Martijn, Manirambona, Pardilla, Hernandez, Cervantes, Lethang , Van Doorn, Lampe, Jimenez Perez, Jacopucci, Wit, Francees, Besaril, Buddy, Joe, Sille, Croes, Tromp, Priest, Eckmeyer, van der Linde, Erasmus, Thijsen, Wouters y demas famia na Sint Maarten, Hulanda y Curacao.

Ta invita tur famia, bisiña y conocirnan pa asisti na e acto di condolencia cu lo tuma lugar Diabierna 25 di July 2025, di 7'or pa 9'or di anochi na Pray Funeral Home na Sanicolas.

Acto di entiero lo tuma lugar Dialuna 28 di July 2025, di 2or pa 4or di merdia na Pray Funeral Home na Sanicolas despues pa Santana na Sabana Basora.
Por sigui e 'live-streaming' di e despedidad di nos ser stima riba facebook via Obituary Aruba y Facebook di Aurora.

Nos disculpa si den nos tristeza, nos por a lubida un of otro famia.

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Despues di un lucha di 6 aña, mi curpa a cansa y mi ta bai sosega.

Mateo 4:18-21
Hesus tabata kana un bia kantu di lago di Galilea. El a mira dos ruman piskadó, esta Simon, tambe yamá Pedro, i Andreas. Nan tabata tira reda den lago. Hesus a bisa nan: 'Sigui Mi i Mi ta hasi boso piskadó di hende.' Nan no a pèrdè pa gana, mesora nan a laga nan reda para siguiÉ. Hesus a sigui kana un poko mas leu i a mira dos otro ruman, Hakobo i Huan, yu di Zebedeo. Nan tabata sintá den boto ta prepará nan reda huntu ku nan tata. Hesus a yama nan i a bisa nan siguiÉ.

Cu profundo tristeza pero conforme cu boluntad di Dios, nos ta anuncia fayecimento di

Segunda Mathilda Laclé-Flanegin
Mihor conoci como Thilda, Oma of Omachi, Tanchi, Tanti, Mama y Pepe
***08-09-1950 – †22-07-2025**

Su casa:
Hendrik Reynaldo (Henny) Laclé
Yiunan:
Paola Laclé, yiunan y Chase
Lisette Laclé y yiu
Suzette y Darall Erasmus y yiunan
Nietonan:
Sue-Ann y Joan Danies y Kandee
Sherrianty Kelly y yiunan
Gixiana Vrolijk y yiunan
Naygel Kelly
Gixielle Vrolijk y Jean-Louis Peterson y yiunan
Gregine Vrolijk
Ganthalle Vrolijk y famia
Gislaine Vrolijk
Gendrick Laclé y Charlotte Barends y yiu
Shanley Eduwardo y Emma Harmsen
Denise Eduwardo

Bisanietonan:
Zïana, Zayden, Randall, Jerchell (su purukati), Raevann, Sèlina, Raheem, Joah, Zoan, Zavi, Eliza-Mae y Noëz.
Su Mayornan
†Ana "Canichi" Angela-Flanegin
†Angelico "Jeje" Flanegin
Rumannan
†Vito y †Nanachi Thiel
Henrique "Chino" y Leichin Thiel
†Fernando "Elio" Flanegin
†Jan Willem "Wim" Flanegin
Angel "Chonai" y Ines Flanegin
†Jesus "Nel" Flanegin
Jan Hendrik "Jenny" Flanegin y famia
Subrino y Subrinanan
Victor Thiel y famia
Eric Thiel y famia
Robert Thiel y famia
Subrina stima: Ilienne Thiel (mi bunita)
Subrina stima: Annaly Thiel (mi mahos) y yiunan
Rayron Thiel y famia
Enry Thiel y famia
Elvis Thiel y yiu
Subrino stima manera yiu: Aldwin Flanegin y famia na Merca
Angel Flanegin y famia na Hulanda
Jereld Flanegin
Shannon Flanegin y famia
Sean Flanegin
Sam Flanegin
Ihanan:
Lica Tromp y famia,
Debbie Dabian y famia,
Jamila Williams y famia,
Angel Flanegin y famia
Atanee Hassell y famia,
Eugene Williams y famia
Famia/Hendenan di cas, di infancia y di bida:
Prima, mane' yiu: Lica y Hubert Tromp
Ruman y cuña stima: Henrique y Leichin Thiel
Ruman y cuña stima: Chonai y Ynes Flanegin
Ex Cuña, mane' ruman: Jessica Franken
Sua y cuña stima: Helen y Jaime Laclé
Prima stima, mane' yiu: Ingrid y Eric Arnaud
Amiga, mane' yiu: Sandra y Tony Laclé
Su amiga y comer stima: Jolanda Geerman
Amiga stima di infancia: Manirma y Henry Lampe
Amiga stima di infancia: Susana Maduro y famia na Hulanda
Subrina di curason: Fabiola Dixon y famia na merca
Su ayudante cu el a stima: Francisca Totasig y James

Tanta y omonan, primo y primanan, sua y cuñanan.

Demas famia,
Flanegin, Laclé, Angela, Erasmus, Kelly, Danies, Vrolijk, Mitchell, Nijenhuis, Peterson, Barends, Eduwardo, Harmsen, Henriquez, Thiel, Franken, Ramos-Lanoy, Lugo, Engelen, Dirksz, Rosel, Carolina, Willems, Albertsz, Dabian, Dixon,Tromp, Hassell, Alvarado, Williams.

Un gradicimento grandi ta bay na full e Team di Dialyse Kliniek HOH, manera e tabata yam'e: "mi trabou di 3 biaha pa siman".
Na esun cu semper el a yama su "yiu homber" verpleegkundige Darrol Pietersz
Na su zuster personal Jaycelyn Maduro pa tur su cariño, atencion y combersacionnan cual ta loke e tabata gusta mas hopi.
Un danki na Raiza Carolina pa su atencion y cooperacion.
Na tur su verpleegkundigen stima: Meredith, Edna, Natasha, Mirlenda, Joanie, Zuki, Richie the rich, Ingrid cu semper ta dun'e un sunchi como e vitamina pa dialyse, Y demas zusters y broeders. Y special na tur su otro coleganan di Dialyse…e ta desea nan hopi forza.
Un danki special tambe na Marisela Werleman, pa su cariño y atencion y pa semper pone Mami hari y na tur su coleganan di Club Roy 50+.
Un danki grandi y special tambe ta bay na dr. Rasmijn pa tur su atencion y etica profesional, corda dr. Mami semper ta bisa: "bo ta nechi".

Ta invita pa acto di entiero cual lo tuma lugar na Royal Funeral Home diaranson 30 di Juli 2025 di 9.00 am - 13.00 pm. Despues lo sali pa Santana Catolico na Sta.Cruz

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida un of otro famia.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Psalm 23:
The LORD is my shepherd; I shall not want.
He makes me lie down in green pastures; He leads me beside quiet waters.
He restores my soul; He guides me in the paths of righteousness for the sake of His name.
Even though I walk through the valley of the shadow of death, I will fear no evil, for You are with me; Your rod and Your staff, they comfort me.

Cu profundo tristeza, nos ta anuncia fayecimento di

Francis A. Franca
Mihor conoci como:" Teng, Tanch, Boss"
***13-09-1947 †22-07-2025**

Yiu di: †Francis (Frankie) Franca & Josefa Franca - Henriquez

Na nomber di su:
Yiunan:
Jeremy & Suyin
Iza & Zoë
Jerianne
Marc
Chris & Xaviera
Xara & Fynn

Manera Yui: Jady-Ann Kelly

Mama di su yiunan: Shirley Geerman

Ruman nan:
Michael Dos Ramos
Victor† y Zelda Franca - Solognier
Dora Franca y famia
Gerald Franca y Mireille Lacle
Marcia Tromp- Franca y Thomas Tromp
Charlene Malmberg- Franca y Maurits Malmberg
Irwin Franca y Sandra Franca- Montoya
†Anthony (Tony) Franca y famia
Elizabeth (Liz) Franca y famia
Lilian Martis-Franca y Mito Martis

Primo/Ruman: Jessica Molina-Vrolijk, Gregory Vrolijk, Jeffrey Vrolijk,

Tanta nan y Omo:
† Leandro (Dedechi) Henriquez
† Eda Vrolijk- Henriquez
Maria Henriquez

Sobrino / Sobrina nan cu nan respectivo famia:
Masana, Candice, Ferdinand, Francine, Franluvic, Selvic, Stacey, Tatiana, Janine, Ryan, Bryan, Jerrely, Ulrich, Ulrika, Uleike, Maurits Jr., Maurelyn, † Marvin, Irwin Junior, Sean, Nicole, Nicolette, Mikeeo, Josefa (Josy)& Justin.

Tur su sobre subrino nan cu nan respectivo famia nan.

Primo/Primanan cu nan respectivo famia nan:
Leandro Henriquez, Evelyn Tromp-Henriquez, Lita Landa-Henriquez, Ilse Pedro-Henriquez, †Cynthia Henriquez, Gilbert Christian, Gerald Christian.

Tur su ihadonan:
Ulrich Tromp, Ferdinand Franca, Selvic Franca & Julio Wever

Manera Ruman:
Elaine Geerman
Jacqueline Geeman
Astrid Rincones

Cu hopi agradecimento na su bisiña stimá: Sra Libia Ruiz

Demas famia: Franca, Henriquez, Croes, Geerman, Vos, Schoop, Hurtado, Dos Ramos, Solognier, Lacle, Tromp, Malmberg, Montoya, Martis, Vrolijk, Croes, Habibe, Arends, Eman, Molina, Christian, Kelly, Hessels, Leest, Landa, Maduro, Da Silva, Bradshaw, Dennert, Nieuwkerk, Flores, Amaya, Wolter, Marin, De Freitas, Carner, Reed, Carew, Miljkovic, Miguez , Clark, Christian y demas famia nan na Canada, USA, Inglatera, Jamaica & Trinidad

Tur su amigo/a nan di Djiespie's Place & Bright Bakery
Su Team Stimá RCA pa BIDA
Si den nos tristeza nos por a lubida algun famia, amigo of ser keri, nos sincero disculpa.

Nos ta lamenta cu despues di entiero, nos no ta ricibi bishita na cas.
Condolencia lo tuma lugar diahuebs 31 di Juli 2025 di 7:00 pm pa 9:00 pm na Aurora Funeral Home
Acto di entiero lo tuma lugar Diabierna 01 di Augustus 2025 di 2pm pa 4 pm na Misa Pro Catedral San Francisco di Asis y despues lo sali bai pa santana catolico na Playa

Aplicacion pa hende muhe papia safe tocante e hombernan cu ken nan ta sali comprometi

Identificacion di usuarionan di Tea a keda exponi

(AP) - Tea, un aplicacion diseña pa hende muher por papia tocante homber cu ken nan a sali di manera safe a keda comprometi, cu miles di selfie y identificacion di potretnan exponi, e compania a confirma diabierna.

Tea a bisa cu alrededor di 72,000 imagen a leak online, incluyendo 13,000 selfie of selfie cu ta inclui identificacion di potret cu usuarionan a entrega durante e proceso di verificacion di e cuenta. Otro 59,000 imagen di tanto publicacionnan, comentario como mensahenan priva a keda exponi sin autorisacion segun vocero di Tea.

No a haya acceso na ningun number di telefon ni e-mail, segun e compania, y esaki a afecta usuarionan cu a crea un cuenta prome cu februari di 2024 so.

"Tea a cuminsa traha cu expertonan di seguridad cibernetico exterior y ta trahando pa segura su sistemanan," e compania a bisa. "actualmente, no tin evidencia cu ta sugeri cu data adicional di e usuarionan a keda afecta. Proteha usuarionan di Tea su privacidad y data ta nan prioridad mas halto."

Tea ta presenta su mes como un maner safe pa hende muhe anonimamente veto hende homber cu ken nan a conecta riba aplicacionnan manera Tinder of bumble - garantisando cu e persona cu ken bo tin un cita ta "safe, no un persona falso y no den un relacion."

"Tea ta un aplicacion cu muhernan mester tin, e ta yuda muhe evita hombernan problematico prome cu e prome cita cu consehonan y ta mustra nan ken realmente ta tras di e perfil," Tea su descripcion riba app store ta bisa.

404 Media, cual anteriormente a reporta e kiebro, a bisa cu ta usuarionan di 4Chan cu a expone un base di dato cu ta "permiti ken cu ta tin acceso na e material" di Tea.

"Mientras cu ta reportando e storia aki, un URL cu e usuario di 4Chan a publica ta inclui un lista grandi di documentonan specifico asocia cu e aplicacion Tea. 404 Media a mira e lista aki. Den e ultimo ora, e pagina a keda cera y awo ta bay na un eror di "Permission denied."

Tea ta un aplicacion cu su base di usuario ta keda crece, y recientemente a bisa den un publicacion riba Instagram e siman aki cu e aplicacion a yega un total di 4 miyon usuario.

BONDIA ARUBA

PICK & CHOOSE YOUR Summer

Busca bo pakete y gana!

- Google TV
- JBL Party Box
- Water Park Tickets
- Pool Day Pass
- Afl.500 Cinema Card

Crea bo pakete perfecto pa cas!

Voice + Internet Afl.165

Voice + TV Afl.96

TV + Internet Afl.178

Registra y Ricibi Instalacion Gratis*

* Instalacion gratis ta valido pa tur cliente nobo cu scoge pa un pakete di Pick & Choose di 2 aña ((Voice+ Internet, Voice+ TV, of TV+ Internet) te cu 31 di juli, 2025. Busca bo pakete y participa pa gana un di e premionan di zomer. SETAR lo anuncia e ganadornan na e final di e campaña.

SETAR
setar.aw | Teleshops

Decenas di miles ta huy for di nan cas mientras Tailandia y Cambodia ta bataya

(AP) — Decenas di miles di hende a busca refugio diabierna ora cu e bringamento na frontera entre Tailandia y Cambodia a drenta un di dos dia, aumentando e miedo di un conflicto extendi.

Conseho di Seguridad di Nacionnan Uni tabata programa pa tene un reunion di emergencia riba e crisis diabierna na New York, mientras cu Malaysia, cu ta presidi un bloke regional cu ta inclui tur dos pais, a pidi pa un fin na e hostilidad y a ofrece pa intermedia.

Ministerio di Salud di Tailandia diabierna a bisa cu mas di 58.000 a huy for di pueblonan pa shelter temporal den cuater provincia di frontera afecta, mientras cu autoridadnan Cambodiano a bisa cu mas di 23.000 persona a evacua for di areanan cerca di frontera.

E ultimo candela den un disputa di frontera di hopi tempo entre e dos pais a mata por lo menos 19 hende na Tailandia — mayoria civil — mientras cu Cambodia a confirma su prome morto diabierna.

Prome minister interino di Tailandia, Phumtham Wechayachai, a bisa diabierna cu Cambodia por ta culpabel di crimen di guera debi na morto di civilnan y daño causa na un hospital. El a bisa cu Tailandia a eherce "mas control y pasenshi enfrente di provocacion y agresion" di Cambodia.

E tensionnan riba un area di frontera disputa a explota den combate despues cu un explosion di mina cerca di e frontera a herida cinco soldad Tailandes diaranson.

Miles ta huy for di pueblonan cerca di frontera

Segun cu e bataya a intensifica, habitantenan di pueblonan di tur dos banda a keda pega den e tiroteo crusa, loke a pone cu hopi a huy.

Alrededor di 600 persona a tuma refugio den un gym den un universidad na Surin, Tailandia, mas o menos 80 kilometer for di frontera. E evacuadonan a sinta den grupo, riba mat y clechi, y a para den rij pa cuminda y bebida.

Na e hospital Phanom Dong Rak den cercania, por a tende explosionnan periodico diabierna, y un truck militar a yega cu tres soldad Tailandes herida, incluyendo un cu tabatin tur dos pia corta. E bombardeo di diahuebs a kibra bentana na un di e edificionan di e hospital y a daña su dak.

Den e provincia bisiña di Sisaket, mas habitante di e pueblo a bay cu nan pertenencianan y a bandona cas den un fluho di auto, truck y motorcycle despues cu nan a ricibi un orden di evacuacion diabierna.

Na otro banda di e frontera na Cambodia, pueblonan na e periferia di e provincia di Oddar Meanchey tabata en gran parti deserta. Casnan tabata na yabi, mientras galiña y cacho tabata cana pafor.

Veng Chin, di 74 aña, a suplica tur dos gobierno pa negocia un areglo "pa mi por regresa mi cas y traha riba cunucu."

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 26 juli 2025 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Mangel Halto: Weer een lokaal juweel verloren aan het toerisme?

Pagina 3

Voldoen aan vereisten is een cruciaal onderdeel van veiligheid op zee

Pagina 2

Minister van Arbeid kondigt regularisatie aan van werknemers in de informele economie

Pagina 4

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart-Boekhoudt

Redactie
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Dilma Arends
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Verkoopmanager
Sulaika Croes
sulaika.croes@cspnv.com
Mark Gomes
mark.gomes@cspnv.com

Advertenties/ Kunstontwerp
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Digitaal
Juan Luis Pinto

Administratie
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distributie
Jenny Kelly

Colectie
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Samenwerking
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key
Dilma Arends

Aansluiting
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

Directie
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

ARUBA VANDAAG is een krant geschreven en gedrukt op Aruba en is verkrijgbaar alleen op zaterdag. Geen enkele inhoud mag worden gereproduceerd zonder toestemming van de uitgever.

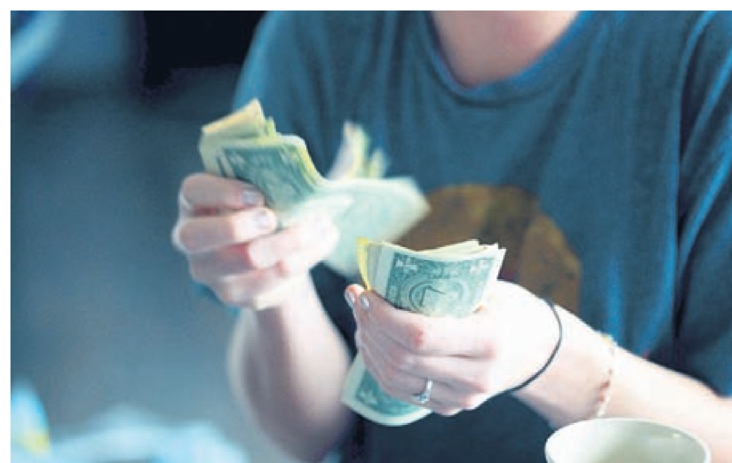
Dringende aandacht nodig voor de financiële situatie van werkenden en gepensioneerden

De hoge kosten van levensonderhoud op Aruba blijven een zwaarwegend thema, zowel voor werkenden als gepensioneerden. De realiteit op het eiland is dat het voor veel huishoudens steeds moeilijker wordt om alle essentiële uitgaven te dekken en tegelijkertijd een waardig leven te leiden met voldoende financiële ruimte.

Volgens parlementariër Dangui Oduber (MEP) is er nog steeds geen zicht op een structurele oplossing. Hij uitte recent zijn zorgen: “De verwachting was dat de prijzen zouden dalen en de koelkasten weer gevuld zouden zijn, maar de bittere realiteit is dat alles juist duurder is geworden.” Volgens hem is de koopkracht verslechterd, en 83% van de bevolking zegt minder te kunnen kopen dan een jaar geleden.

Cijfers van het CBS bevestigen deze beleving. In juni 2025 bedroeg het sociaal bestaansminimum voor een gezin met twee volwassenen en twee kinderen Afl. 5.509 per maand — een stijging van Afl. 36 ten opzichte van juni 2024. Voor een alleenstaande was dit Afl. 2.624 per maand, met een tekort van Afl. 638 ten opzichte van het minimum dat nodig is voor basisvoorzieningen.

Ondanks de verhoging van het minimumloon in januari 2025, blijft het inkomen van een werknemer met een voltijdse werkweek onder dit bestaansminimum. Ook gepensioneerden blijven achter. De AOV-pensioenuitkering voor een gehuwd paar bedraagt maximaal Afl. 2.182 per maand, vermeerderd met een toeslag van Afl. 450, wat het totaal op Afl. 2.632 brengt. Een alleenstaande gepensioneerde ontvangt Afl. 1.541 inclusief toeslag — een bedrag dat nauwelijks voldoende is om maandelijks rond te komen.

De optelsom van stijgende prijzen, onvoldoende inkomens en beperkte sociale ondersteuning leidt ertoe dat een sociaal acceptabel bestaan, zoals door het CBS gedefinieerd, voor velen buiten bereik blijft. In feite leven veel Arubanen onder de standaard die de Verenigde Naties aanduiden als leven zonder basisdeprivatie.

De situatie vereist dringend aandacht van de overheid. Concrete en structurele maatregelen zijn nodig om de koopkracht te herstellen, de inkomenszekerheid van burgers te verbeteren en te garanderen dat werkenden en gepensioneerden in waardigheid kunnen leven. Alleen zo kan Aruba bouwen aan een sociaal stabiel en economisch rechtvaardig toekomstperspectief voor alle generaties.

Voldoen aan vereisten is een cruciaal onderdeel van veiligheid op zee

Met alle gebeurtenissen die zich recentelijk hebben voorgedaan, waaronder het verlies van Arubaanse vissers op zee, is onze redacteur naar de Directie Scheepvaart Aruba gestapt om onder andere te praten over de veiligheid van boten op zee, het keuringsproces en de aanbevelingen die gegeven worden.

Al deze zaken zijn belangrijk zodat we ons bewust kunnen blijven van de stappen die we kunnen nemen voor onze veiligheid wanneer we op open zee varen. In dit artikel zullen we praten over wie DSA is en wat haar werk werkelijk inhoudt binnen onze gemeenschap, en ook hoe het proces van bootkeuring zit binnen dat geheel.

De Directie Scheepvaart Aruba (DSA) is de officiële maritieme autoriteit van Aruba en is de aangewezen autoriteit voor maritieme veiligheid en regelgeving op ons eiland. Tot haar kerntaken behoren regelgeving en certificering, waaronder toezicht op vergunningen, inspecties en ook de naleving door geregistreerde boten en vaartuigen die opereren in Arubaanse wateren. Bon Dia Aruba heeft enkele vertegenwoordigers ontmoet, waaronder inspecteurs die uitgebreide informatie gaven over veiligheid.

Zoals eerder vermeld is een van de belangrijke taken van DSA het verlenen van vaarvergunningen, toestemmingen om te varen, en ook de keuring van boten. Hiervoor zijn er twee categorieën vergunningen die men kan aanvragen: dat is een persoonlijke vaarvergunning en een commerciële vaarvergunning. De heer Donata van DSA legde uit dat “onder de vergunningen die men kan verkrijgen, de vereisten voor een commerciële vergunning strenger zijn dan voor een lokale. Je veiligheidseisen zijn veel zwaarder.”

Hij legde uit dat “het ook afhangt van het type boot en hoeveel mensen er aan boord gaan. Er zijn zaken waaraan voldaan moet worden en als je een boot hebt die bijvoorbeeld met meer dan 12 passagiers vaart, dan val je onder een wet: de SCV-Code.” Dit is een internationale code en staat voor Code of Safety for Small Commercial Vessels, wat een standaard is die specifiek ontwikkeld is voor de Caribische regio, waaronder Aruba. Die stelt de operationele en technische vereisten voor kleine commerciële vaartuigen vast, om te garanderen dat ze veilig zijn voor bemanning, passagiers en het milieu.

De heer Donata vervolgde met uitleggen dat “op basis van dit regime moet elke zes maanden de boot gekeurd worden bij Directie Scheepvaart. Dat is uitzonderlijk. Vaak hoor je dat een auto elke twee jaar gekeurd moet worden, maar omdat een boot gevoeliger is, is de wet op zes maanden blijven staan.” Dit betekent dat het verplicht is, of er nou gevaren is of niet, dat de inspecteur komt om de keuring te doen van de boot met de strenge vereisten voor commerciële boten. Het is ook belangrijk om op te merken dat elke vergunning wordt afgegeven met de gebieden waarin men mag varen met het soort vergunning dat men gekregen heeft, dus niet elk gebied rond Aruba is geschikt of toegestaan voor elk type boot.

Een van de inspecteurs die ook aanwezig was, deelde dat een aantal van de belangrijkste zaken bij het keuren van een boot onder andere de navigatielichten zijn, reddingsvesten, radio, noodsignalen, en vertelde dat men vaak mensen tegenkomt die deze vereisten weinig belangrijk vinden omdat ze “niet ver gaan varen.” “Aan de andere kant zien we ook vaak dat mensen ons in het gezicht zeggen ‘ik koop deze spullen alleen voor de keuring maar ik neem ze daarna toch niet mee’ en ze hebben alles, maar zeggen je gewoon dat ze het niet meenemen op hun boot,” voegde de inspecteur toe.

De heer Donata legde uit dat het werk van DSA is om te begeleiden: “ons werk is om mensen te begeleiden en vaak krijg je antwoorden zoals ‘dan gaan wij niet het water op’, dit is een directie en haar taak is om wetgeving te maken, beleid te maken, maar wij hebben een afdeling inspectie die controleert of de boot in orde is.”

DSA deelde ook dat er momenteel een wet in de maak is: “deze wet heet Vaartuigverordening en die wordt op dit moment herzien. Het is een heel belangrijk onderwerp voor ons, ook intern, en dat heeft te maken met bepaalde gebieden waar de boot wel of niet mag varen. Hoe verder je gaat, hoe meer vereisten erbij komen en hoe strenger het wordt. Die wet is in voorbereiding, het is een verordening die een grote wet is, maar hij is in de maak. Voor commerciële doeleinden zijn we heel streng, die wordt bekeken volgens de regels en onze inspecteurs doen hun werk.”

Mangel Halto: Weer een lokaal juweel verloren aan het toerisme?

Dit jaar zijn er meerdere berichten verschenen over het groeiende probleem van palapa's die aan de waterkant worden geplaatst, wat woede oproept bij de bevolking, omdat het lijkt alsof ontwikkelingen in onze recreatiegebieden vooral ten voordele zijn van het toerisme, zonder rekening te houden met de impact op de lokale gemeenschap of onze natuur. Deze week kwam er opnieuw een situatie aan het licht bij Mangel Halto, waar gaten in de kalksteenbodem zijn gegraven om palapa's te kunnen plaatsen. Dit gebeurde over de gehele strook van Mangel Halto.

Het was op een dinsdagochtend dat de bekende activist Nigel Maduro alarm sloeg via sociale media, waarbij hij werkzaamheden bij Mangel Halto toonde. In de video's die hij op Facebook plaatste, is te zien hoe er verschillende gaten in de grond zijn gegraven en nieuwe palapa's zijn geplaatst. Een golf van reacties volgde, waarbij meerdere gebruikers hun frustratie en vooral vermoeidheid uitten over dit soort activiteiten.

Verschillende gebruikers gaven aan dat ze het beu zijn om telkens hetzelfde op ons eiland te zien gebeuren, en zeiden dat er geen aandacht meer is voor iets anders dan geld. Zoals één gebruiker onder de post schreef: "Alles draait om geld! Straks komen de beach guys weer om de parasols te bewaken voor het geld van de toerist, net als op Palm Beach voor de hotels. Ayno, ohm verplaats ze maar uit mijn wijk." Een ander reageerde op gelijkaardige wijze: "Altijd dezelfde [vloek] … Arubanen raken hun huizen en grond kwijt … of het is onzin of het gaat alleen maar om geld. Maar dit noem ik gewoon beestachtig."

Daarnaast werd gewezen op de veiligheidsrisico's vanwege de plekken waar gaten zijn gegraven. Mangel Halto is geen gewone strandplek, gezien het gedeeltelijk omgeven is door kalksteen. De kalkbodem daar is fragiel, en voortdurende bouwactiviteiten erop kunnen gevaarlijke situaties opleveren voor strandbezoekers, bijvoorbeeld als die te zwak wordt en instort. Dat is al eens gebeurd bij Mangel Halto: boven bij de ingang is te zien hoe een stuk kust is afgebrokkeld en in zee is gevallen. Ook werd opgemerkt dat het graven gevaarlijk kan zijn voor huizen in de buurt, waarbij scheuren in de grond huizen kunnen beschadigen die dicht bij het strand staan.

Velen betreurden de recente ontwikkeling en spraken over hun band met Mangel Halto en wat dit strand voor hen betekende in hun jeugd. Een gebruiker schreef: "Ik woonde in de jaren 1990 in een huis beneden bij Mangel Halto toen toeristen er nog niets van afwisten. Het zou mijn hart breken om daar nu te moeten wonen. GENOEG!!!!" Een ander drukte zijn verdriet uit en zei dat Mangel Halto zijn eerste strand van zijn jeugd was.

Dit soort reacties maakt deel uit van een bredere gevoelens binnen de Arubaanse gemeenschap, waarin men vindt dat we onze openbare voorzieningen verliezen om zo de toeristische sector te bevoordelen.

Begin dit jaar kende Aruba het virale geval in Basiruti, waarbij een bericht op sociale media een grote hoeveelheid parasols op de kustlijn van Palm Beach liet zien. Die situatie veroorzaakte verontwaardiging onder zowel locals als toeristen, en leidde snel tot een protest gedurende meerdere weken onder de kwihiboom nabij de parasols.

Ook Baby Beach is al jarenlang een zorgpunt voor locals. Deze week kwam de overbevolking op Baby Beach opnieuw onder de aandacht nadat een Facebookgebruiker een foto van het gebied plaatste. Op de foto's was een rij van grote tenten direct aan de waterkant te zien en een grote hoeveelheid toeristen die het strand bezetten. Nu met de opening van het Secrets-hotel maken velen zich zorgen dat dit de druk op Baby Beach, Roger's Beach en mogelijk ook Bachelor's Beach zal verhogen—stranden verderop, nabij de cactussen, waar ook zeeschildpadden komen aanleggen.

Mangel Halto ligt ook al enkele jaren in de greep van het toerisme. Tegenwoordig is bijna de helft van de huizen aan het strand vakantiewoning. De plek is ook populair geworden voor toersactiviteiten zoals kajakken, diepzeeduiken en snorkelen. Bijna elke dag zie je er voertuigen geparkeerd staan met toeristen die duikpakken aantrekken, of pickups met een kajaktrailer erachter. Een gebruiker schreef op Facebook: "Nu Baby Beach eraan is, is Mangel Halto aan de beurt."

Een vergelijkbaar patroon is ook zichtbaar in Savaneta de afgelopen jaren. Begin dit jaar meldde Bon Dia Aruba over het fenomeen van privatisering van stranden aan de kust van Savaneta, vooral in gebieden met vakantiewoningen. Destijds werd opgemerkt dat deze eigendommen de neiging hebben de toegang tot het strand af te sluiten, wat bekend staat als een illegale daad.

Deze ontwikkelingen onderstrepen het groeiende verlies van onze schatten. Ze zetten mensen er ook toe aan zich af te vragen wat er nog meer verloren zal gaan uit het collectieve geheugen om te kunnen voldoen aan de vraag vanuit de toeristische sector. In de afgelopen decennia hebben burgers herhaaldelijk hun ongenoegen geuit over hoe het toerisme wordt gepromoot en toeristen profiteren van wat het volk verliest. Afgezien van de gevolgen voor onze natuur, kan de impact van deze ontwikkelingen op de lokale gemeenschap groot zijn, waarbij het vertrouwen wordt geschaad in de overheid, die de plicht heeft om de belangen van het volk te beschermen. Tegelijk worden onze openbare voorzieningen afgenomen, die een belangrijke rol spelen in het versterken van onze gemeenschappen, en wordt het negatieve beeld over het toerisme gevoed—de grootste economische pijler van Aruba.

Caribbean Speed Printers benadrukt:

Uitsluitend medewerkers vermeld in het Colofon vertegenwoordigen Bon Dia Aruba, Aruba Today en Aruba Vandaag

Onlangs is bij ons verontrustende informatie binnengekomen dat medewerkers van andere media en/of voormalige werknemers zich publiekelijk voordoen als werknemers van Bon Dia Aruba, Aruba Today of Aruba Vandaag. Wij willen met klem benadrukken dat alleen de personen die in het Colofon van onze kranten vermeld staan, werkzaam zijn voor onze krantentitels en gemachtigd zijn om ons bedrijf te vertegenwoordigen.

Niemand anders dan de redactionele medewerkers wiens naam in het Colofon staat, is bevoegd om namens Bon Dia Aruba, Aruba Today of Aruba Vandaag informatie in te winnen, interviews af te nemen of evenementen bij te wonen. Alleen de medewerkers vermeld in het Colofon werken voor onze kranten.
Bon Dia Aruba, Aruba Today en Aruba Vandaag zijn niet verantwoordelijk voor enige inhoud of informatie gedeeld door personen die niet in dienst zijn van ons bedrijf.

ARUBAVANDAAG

Nieuwe gewoontes worden nauwelijks geboren…*En de oude willen niet dood…?*

Als we de economische situatie met de helft van het jaar achter ons bekijken, dan zien we dezelfde tweeslachtigheid die ook in andere landen aanwezig is. De resultaten van het eerste deel van het jaar zien er goed uit, maar de onzekerheid over de mondiale vooruitzichten voor de tweede helft van het jaar noopt tot voorzichtigheid. Belangrijk om dit te onthouden wanneer we de economische en financiële projecties voor 2026 en later analyseren, zoals bijvoorbeeld gepresenteerd in de begroting voor het komend jaar. Ook moeten we ons voor ogen houden dat ons succes niet alleen afhangt van wat er in de economie gebeurt, maar ook afhangt van de vooruitgang die we moeten boeken met meer grip op onze economische en financiële ontwikkeling, hetgeen vereist dat we over meer en betere meetinstrumenten en indicatoren beschikken. Hier valt nog heel wat te verbeteren, want nieuwe gewoontes worden nauwelijks geboren, terwijl de oude kennelijk niet dood willen.

Het vorig jaar, 2024, was behoorlijk goed te noemen in velerlei opzicht en de verwachting is tot nu toe dat 2025 dezelfde kant opgaat. In de eerste vijf maanden van het jaar geeft een belangrijke indicator als de belasting op bedrijfsomzetten (BBO) een groei te zien van 8%, vergeleken met dezelfde periode van het vorig jaar. De cijfers voor de invoerrechten geven een stijging te zien van 12,9% in diezelfde periode. Gegevens van SVB geven dat in de periode tussen 1 januari 2024 en 1 januari 2025 het aantal geregistreerde banen met iets meer dan 2.000 is toegenomen, een stijging van 4,5%. Ter vergelijking: tussen januari 2024 en januari 2025 was de groei 1.228 banen (2,8%). De positieve cijfers voor dit jaar, tot nu toe, zien we ook terug in de vooruitzichten voor 2026, waar bijvoorbeeld in de begroting 2026 wordt uitgegaan van een nominale BBP-groei van 4,5%, zelfs meer dan de 3,6% voor dit jaar. Terwijl de conclusie kan zijn dat dit er heel goed uitziet kunnen we ook zien dat na 2024, het 'vette' jaar van dit decennium, de oplopende uitgaven van de overheid heel wat minder surplus achterlaten dan in genoemd topjaar. Voorbeeld: tussen 2024 en 2026 nemen de uitgaven toe met Afl. 173 miljoen, met een surplus van Afl. 74 miljoen, terwijl het batig saldo voor Land Aruba in 2024 nog op Afl. 307 miljoen stond. Dit uitdrukkelijk voor wat het land betreft; de cijfers voor de collectieve sector laten een nog gunstiger beeld zien vanwege de positieve saldi van AZV, SVB en ATA. De kwestie is niet alleen dat de stijging van de uitgaven, vooral van de personeelsuitgaven, behoorlijk groot is, maar vooral ook de reden daarvoor. Bijvoorbeeld, men is bezig met het invoeren van een nieuw evaluatiesysteem voor het overheidspersoneel, maar het akkoord dat het oude systeem, dat zorgt voor automatische verhoging van de salarissen, de zogeheten 'periodieken', op de schop moet, is naar ons beste weten nog niet geschrapt. Dit leidt tot knellende vragen wanneer de overheid voor de komende jaren aangeeft dat de personeelsuitgaven niet zullen stijgen, maar wat is dan het mechanisme om de automatische stijging van de uitgaven tegen te houden? Er is geen uitleg, zoals het CAft ook al constateerde. Ook hier lijkt het erop dat de oude gewoontes niet dood willen, terwijl de nieuwe geen plaats krijgen. Is dat omdat men de vakbonden voor overheidspersoneel te vriend moet houden?

Dit verschijnsel zien we ook in de meerjarenbegroting in de begroting 2026, een exercitie van weinig gewicht omdat nogal wat zaken kennelijk met 'pro forma' cijfers worden gesierd. Wat is eigenlijk het probleem? Waarschijnlijk het gebrek aan betrouwbare cijfers, gebaseerd op de recente verzameling daarvan. Dat dit zo is kunnen we opmaken uit het commentaar van het IMF in hun recente rapport (van maart 2025) met suggesties voor de verbetering van financiële en economische controlemechanismen voor de Arubaanse overheid. Hier toont men aan dat diverse departementen eervol werk afleveren, maar wanneer men daarbij de meest recente cijfers moet gebruiken die van 2019 afkomstig zijn, dan wordt het moeilijk om welke oorlog ook te winnen. Het IMF: *"Although the MARUBA model contains comprehensive assumptions prepared by the macro model commission, it remains limited on its forecasting capacity given the outdated national accounts data used as a key input, and whose most recent information dates from 2019. Moreover, there is no forecast reconciliation of key macro-fiscal variables including GDP, debt, revenue, expenditure, and the fiscal balance."*

Een simpele vraag: wanneer worden deze zaken eindelijk rechtgezet? Of worden ze juist gebruikt als obstakel? Waarom lukt het niet om de vooruitgang in de richting van betere controle voor elkaar te krijgen, vooral als het gaat om planning? Is dit omdat planning altijd vooruitzien betekent en als men dan van tevoren moet aankondigen wat er gaat gebeuren, dan dwingt dit de overheid tot transparantie over hun intenties. Dit geeft problemen, bijvoorbeeld bij de planning van investeringen, een ander terrein waarover het CAft ook kritiek heeft geuit in hun advies over de begroting 2026. Het in een vroeg stadium bekendheid geven aan plannen door de overheid strookt niet met de neiging tot het blijven praktiseren van politieke patronage, waarbij slechts de politieke insiders op de hoogte zijn van wat men precies gaat doen en waardoor de rest in onzekerheid wordt gehouden.

Het genoemde rapport van het IMF wijst ook op wat moet veranderen om geloofwaardige fiscale regels in te voeren. Men wijst op het feit dat: *"Key budget documents produced by the DOF (Departement van Financiën; red.) on behalf of the MoF (Minister van Financiën; red.) are currently not transparently published nor easily located by the public in Aruba."* En ook: *"These documents contain significant analyses and forecasts, but they are published at the discretion of the Minister."* Het IMF wijst ook op de noodzaak van de verbetering van de transparantie: *"Citizen engagement is one way of institutional checks and balances into the fiscal rules' framework and of engendering ownership."*

Het lijkt overbodig om te benadrukken dat wat het IMF signaleert exact hetzelfde is als wat de ervaring is bij de implementatie van de hervormingen in het Landspakket. Verplicht tot het invoeren van vernieuwingen, maar niet bereid tot het loslaten van oude gewoontes...

Minister van Arbeid kondigt regularisatie aan van werknemers in de informele economie

Tijdens de Algemene Vergadering van de Aruba Food and Beverage Association (AFBA) vorige week, kondigde minister van Arbeid, Wendrick Cicilia (AVP) een traject aan om werknemers in de informele economie te regulariseren. Dit proces houdt in dat mensen zonder legale status maar die werkzaam zijn in sectoren zoals horeca en diensten, zullen worden geïntegreerd in een formeel traject via de immigratiedienst.

Volgens de minister biedt deze stap werknemers de bescherming van arbeidswetten en stelt het hen in staat bij te dragen aan de staatskas. Bovendien kan het de krapte op de arbeidsmarkt verlichten. Deze aankondiging kwam nadat de arbeidsmarkttest bij de Directie Arbeid tijdelijk was opgeschort, een maatregel die al positieve effecten zou hebben gehad in de sector.

Amnestie op komst?

Oud-premier Mike Eman liet zich vorige week eveneens uit over een mogelijk "amnestieproces" voor mensen die zich momenteel illegaal op Aruba bevinden. Volgens Eman heeft de regering inmiddels een amnestievoorstel ingediend bij de Raad van Ministers. Het plan kent twee pijlers: het opstellen van duidelijke criteria waaronder mensen hun verblijf kunnen regulariseren, en het voorbereiden van instanties zoals DIMAS, Censo en het Openbaar Ministerie om de toestroom aan te kunnen.

Eman benadrukte dat het geen open uitnodiging is aan nieuwkomers: "We willen geen situatie creëren waarin mensen horen over het plan en vervolgens het eiland binnenkomen." De maatregel is uitsluitend bedoeld voor mensen die twee weken vóór de indiening van het voorstel al op het eiland waren. Volgens Eman was die datum tevens het sluitmoment voor betrokkenheid in de regeling.

Toch rijst de vraag hoe vast te stellen valt wanneer iemand zonder papieren op het eiland is aangekomen. Zonder officiële documentatie is dit moeilijk te bewijzen, wat de uitvoering van de maatregel complex maakt.

Terugblik en onduidelijkheden

In het verleden had het kabinet Wever-Croes II een soortgelijk plan voorgesteld, toen onder leiding van minister Glenbert Croes (MEP). Die regeling—genaamd "flexibilisering"—richtte zich op mensen die oorspronkelijk legaal naar Aruba waren gekomen (bijvoorbeeld als toerist), maar illegaal waren gebleven na het verstrijken van hun visum. Omdat er bij dat type gevallen een toegangsdatum bestaat, kon hun verblijfsduur relatief eenvoudig worden geverifieerd.

De huidige AVP-Futuro-regering heeft nog geen details vrijgegeven over hoe de nieuwe regeling precies zal worden uitgevoerd. Premier Eman gaf aan dat minister Dowers verantwoordelijk zal zijn voor het proces, maar verdere communicatie blijft vooralsnog uit. Bon Dia Aruba benaderde de minister voor nadere informatie, waarop hij aangaf dat er deze week meer duidelijkheid zou volgen. Tot op heden is die echter nog niet verstrekt.

Geruchten over ontvoeringen van Arubanen in Venezuela zorgen voor onrust

De recente beslissing van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken om het reisadvies voor Venezuela te verlagen naar risiconiveau rood – "niet reizen" – heeft op Aruba tot onrust geleid. De aankondiging werd gedaan zonder verdere toelichting, waardoor speculatie ontstond, vooral op sociale media. Daar beweren gebruikers dat Arubanen en Nederlanders in Venezuela worden ontvoerd en dat er hoge losgelden worden geëist.

Hoewel Aruba Vandaag geen bevestiging heeft van ontvoeringen van Arubanen, zijn er wel bevestigde gevallen van Nederlandse staatsburgers die in Venezuela zijn verdwenen. Zo berichtte de Nederlandse krant Trouw over een 32-jarige Nederlander die op 24 december 2024 gearresteerd werd op het vliegveld van Caracas en sindsdien spoorloos is. Volgens mensenrechtenorganisatie Foro Penal zou hij, net als vele andere buitenlanders, een politiek motief ten laste gelegd krijgen en als gijzelaar dienen om druk uit te oefenen op buitenlandse regeringen.

Deze praktijken passen in een bredere trend waarbij het regime van president Nicolás Maduro buitenlandse staatsburgers aanhoudt, beschuldigt van onder meer spionage of terrorisme, en vervolgens inzet als onderhandelingsmiddel. Zo zouden zes Amerikaanse burgers pas zijn vrijgelaten in ruil voor een vergunning voor oliegigant Chevron om opnieuw Venezolaanse olie te exporteren.

Ook internationale organisaties zoals Amnesty International en Human Rights Watch hebben gewaarschuwd voor het groeiende aantal ontvoeringen en gedwongen verdwijningen in Venezuela. Vooral in grensgebieden werken paramilitaire groepen zoals de 'colectivos', Colombiaanse guerrilla's (ELN, FARC-disidenten) en lokale gangs vaak samen, waarbij ze betrokken zijn bij georganiseerde misdaad, waaronder ontvoeringen.

Venezuela staat wereldwijd bekend als een van de gevaarlijkste landen voor ontvoeringen. In 2009 werden bijna 17.000 ontvoeringen gemeld, al gaan experts ervan uit dat de werkelijke cijfers veel hoger liggen. Het Observatorio Venezolano de Violencia en de Verenigde Naties bevestigen dat veel incidenten niet worden geregistreerd of publiekelijk gemeld.

Geruchten over ontvoeringen van Arubanen blijven circuleren. Eén recente zaak die de speculatie aanwakkert, betreft de Nederlandse kapitein Pim de Rhoodes en zijn bemanning op het schip N35. Zij verdwenen na een ontmoeting met de Venezolaanse marine en zijn tot op heden vermist. Of zij slachtoffer zijn van een ontvoering is nog onduidelijk.

Hoewel Nederland geen officiële reden gaf voor het verscherpte reisadvies, lijkt het risico op ontvoering—zowel door de staat als door criminele groepen—een plausibele verklaring. Zolang officiële bevestiging uitblijft, blijven vragen en vermoedens binnen de Arubaanse gemeenschap bestaan. Reizen naar Venezuela blijft daarmee niet alleen af te raden, maar mogelijk ook ronduit gevaarlijk.

Geen reparatietoeslag voor 'rijken'...*'Penny wise & pound foolish'...?*

Het voorstel van het college voor financieel toezicht CAft om geen 'reparatietoeslag' toe te kennen aan mensen met een royaal inkomen, en die het dus niet nodig hebben, heeft nogal wat commotie veroorzaakt. De regeling die in 2010 is gecreëerd om iets extra's mee te geven aan de kleinste inkomens, is nu voor pensioentrekkers op een niveau beland van Afl. 450 per maand, dit na de toevoeging van de Afl. 250 die recentelijk door de Staten is goedgekeurd. Het CAft vond dat men met hun voorstel het geld zou kunnen uitsparen dat nu wordt uitgegeven aan de mensen met een riant inkomen. Als men nu in het algemeen de vraag zou stellen of mensen met een fors inkomen deze toelage zouden moeten krijgen, zou het best wel eens zo kunnen zijn dat velen vinden dat men dat niet nodig heeft. Het verhaal blijkt echter, naar onze mening, een beetje genuanceerder te zijn. Daarom, voordat we ons begeven op het morele vlak om te overwegen of dit inderdaad gerechtvaardigd zou zijn, zullen we eerst maar beginnen met ons te richten op wat het volgen van de gedane aanbeveling zou betekenen voor de instantie die de maatregel moet uitvoeren.

Dus om te beginnen enkele zaken rechtzetten over deze toeslag, die is ingesteld bij landsverordening (Landsverordening Reparatietoeslag 2010). Zoals artikel 6 van deze wet voorschrijft, wordt geen onderscheid gemaakt onder gepensioneerden. Iedere persoon die is ingeschreven in het bevolkingsregister en een ouderdomspensioen, of weduwen- en wezenpensioen uitgekeerd krijgt, heeft recht op de toeslag. Het – logische – mechanisme dat is gekozen om de toeslag uit te keren is dat de Sociale Verzekeringsbank (SVB) de toeslag uitbetaalt aan alle personen die daar ingeschreven staan, in alle vermelde categorieën. Echter, men moet dit niet verwarren met de reparatietoeslag die dezelfde wet toekent aan werkende personen, die tot een salaris van Afl. 2.500 per maand de toeslag 'pro rata' krijgen. Die toeslag wordt door de betrokken werkgever uitgekeerd en wordt verrekend met de door de werkgever verschuldigde loonbelasting.

Welnu, wat het CAft voorstelt zal een nogal ingewikkeld werk vereisen, omdat het dwingt tot het vergelijken van gegevens waarover de uitvoerder, in dit geval de SVB, maar voor een deel beschikt. Bijvoorbeeld, als het gaat om gepensioneerden die nog werken, hetgeen een minderheid betreft, kan de SVB nog over de loongegevens beschikken en kan deze naast de pensioengegevens leggen en als dan blijkt dat dit een aanzienlijk inkomen oplevert, dan kan dat worden gezien als aanleiding om niet uit te keren. Maar, dit vereist de invoering van een nieuwe norm voor het totale inkomen waarboven de persoon niet meer in aanmerking komt. Dit vereist nieuwe wetgeving, want de huidige wet bevat niet een dergelijke maatregel; alle gepensioneerden worden geacht de toeslag te ontvangen, ongeacht andere inkomstenbronnen. Bovendien, om hoeveel personen gaat het eigenlijk? Zoals eerder gezegd, een minderheid; zeker twee derde deel van de gepensioneerden staat niet geregistreerd als werknemer. Ook is het mogelijk dat iemand andere inkomsten heeft die niet afkomstig zijn van werk en die wel bekend zijn bij de belastingdienst, omdat zij daar aangifte doen van hun totale inkomsten. Zou dat betekenen dat SVB de belastingdienst moet gaan benaderen voor gegevens over andere inkomsten van burgers, om te kunnen beslissen of de uitkering gerechtvaardigd is? We zien echt nog geen nieuwe wetgeving tot stand komen in de Staten om dit te regelen, ook al omdat dit het delen van belastinggegevens betreft, hetgeen altijd een delicaat thema zal blijven.

'Pennywise and poundfoolish'?
We hebben de indruk dat het hier een groot karwei betreft, dat eventueel meer zal gaan kosten dan het opbrengt. Alle gegevens bij elkaar zoeken zodat SVB uiteindelijk bepaalde welgestelde burgers niet hoeft uit te betalen, zal zo'n werk met zich meebrengen dat het gezond verstand zegt dat men het beter zo kan laten. Dit naast het juridische probleem van een belastingdienst die niet blij zal zijn met de overdracht van gegevens waartoe SVB zo op het eerste gezicht niet gerechtigd is. Het is ook niet mogelijk de taak over te dragen aan de belastingdienst want SVB blijft altijd de uitkeringsinstantie voor de pensioenen. Het is dus niet moeilijk om in te zien waarom in 2010 zaken zo geformuleerd zijn, met het vooruitzicht van de problemen die worden geschapen met de invoering van 'arme' en 'rijke' pensioengerechtigden. Dit ook afgezien van het feit dat het pensioen zelf ook mogelijk gaat naar 'mensen di het niet nodig hebben', maar die het wel ontvangen omdat ze daar nu eenmaal recht op hebben. En bovendien, die 'rijke' persoon moet de toeslag voegen bij zijn andere inkomsten en daar belasting over betalen, wat betekent dat de toeslag in ieder geval voor een deel weer naar de overheidskas vloeit.

In plaats van te focussen op het onderscheid tussen personen met verschillend niveau van inkomen zou het aan te bevelen zijn om de aandacht te richten op de andere strategische vragen die onze sociale zekerheid aan ons stelt. Zoals bijvoorbeeld, dat het beleid ten aanzien van een dergelijke toeslag in feite inhoudt dat men erkent dat ons systeem van ouderdomspensioenen diens grenzen heeft bereikt. De toeslag is het bewijs dat men heeft gezocht naar een andere wijze om degenen met de kleinste inkomens iets extra's mee te geven, omdat in de pensioenuitkering zelf, binnen de huidige grondslag en structuur, dit niet meer mogelijk blijkt. In dezelfde Sociale Dialoog gedurende de regeringsperiode 2009 – 2013, waar men het besluit heeft genomen om de lagere inkomens op te vijzelen, is ook het besluit genomen om een tweede pensioensysteem in het leven te roepen, waarvan we tot op de dag van vandaag niet weten hoe het daarmee staat. Diverse regeringen hebben niet eens de moeite genomen om een – wettelijk vereiste – toezichthouder te benoemen, die in dit geval geen andere dan dezelfde SVB kan zijn. Laten we daar beginnen met zaken recht te zetten...

ARUBAVANDAAG

Venezuela is al langere tijd... *Een directe bedreiging...*

We kunnen eindelijk zien dat op het niveau van de nationale veiligheid van het Koninkrijk er duidelijkheid komt over een situatie die wij al bij diverse gelegenheden aan de orde hebben gesteld. Het betreft de bezorgdheid over de dreiging die voor de regio uitgaat van het regime dat aan de macht is in de republiek Venezuela. En als directe buren geldt dat des te meer voor de ABC-eilanden. Dat op dit moment zaken ernstiger dan ooit lijken te zijn kunnen we opmaken uit de aanbeveling om als Nederlands staatsburger niet af te reizen naar dit land. We kunnen ons geen soortgelijk geval herinneren in de recente geschiedenis.

Nu zijn er dus wel aanwijzingen voor een dergelijke situatie, met de intensivering van de militarisering van het schiereiland Paraguana, zoals gisteren (21 juli) gemeld in onze editie. Het kan niet uitgesloten worden dat de verdere militarisering van het genoemde schiereiland te maken heeft met de gespannen verhoudingen met Nederland, met het doen van een (hernieuwde) oproep aan Nederland om een intensievere samenwerking om in het gebied de Colombiaanse narcoticahandel via de zee effectiever aan te pakken. Dat is nogal opmerkelijk omdat de militarisering van het schiereiland niet nu pas plaatsvindt maar enkele jaren geleden al onze aandacht trok. Toentertijd was het al bekend dat de uitgang voor Colombiaanse drugs naar het noorden toe zich voltrok via Venezolaans grondgebied, met kennis en medewerking van het Venezolaanse regime zelf. Het was dus helemaal niet vreemd dat in de jaren daarna uit Venezuela zelf berichten kwamen over de acties van Mexicaanse drugskartels vanuit Paraguana, uitgerekend waar het regime zogenaamd de eigen 'waakzaamheid' zou hebben versterkt. We krijgen dus nu een nieuwe ronde van het zogeheten verscherpte toezicht, waarvoor men samenwerking en coördinatie wenst met het Koninkrijk? Een uitermate vreemd element in het genoemde militaire bericht was dus de genoemde oproep tot samenwerking met de Nederlandse marine en kustwacht, terwijl het logischer zou zijn om die samenwerking te zoeken met de Colombiaanse autoriteiten, als het zou gaan om de uitvoer van Colombiaanse drugs. Dit grote buurland, waarvan dus vermoed wordt dat het op grote schaal het vertrek uit het eigen land van grote drugstransporten toestaat, wordt echter niet eens genoemd. Dat terwijl het al jaren bekend is dat vooral Venezolaans grondgebied en kust wordt gebruikt voor de uitvoer van narcotica naar het noorden toe, met eindbestemming de Verenigde Staten.

Maar de huidige situatie in onze regio dient niet uitsluitend te worden bekeken vanuit de uiteraard bestaande narcoticahandel en -transport. We leven meer in het algemeen in bijzondere tijden, waarin de dreiging die uitgaat van onze grote buur onderdeel is van negatieve ontwikkelingen op wereldniveau, die een mogelijk explosieve situatie scheppen zonder dat wij daar enige directe invloed op hebben. Al meer dan 25 jaar is het regime van Hugo Chavez, nu dus van Nicolas Maduro, trouw lid van een exclusieve mondiale club van autoritaire regimes zoals Rusland, Iran, Noord-Korea, Nicaragua en Cuba. De overlevingskansen van het Venezolaanse regime zijn mede afhankelijk van de samenwerking met bv. Rusland en Iran, vooral in militair opzicht. De huidige spanningen met de Amerikaanse regering, tot uiting gekomen in het opheffen van de vergunning voor oliegigant Chevron om Venezolaanse olie uit te voeren, welke inmiddels weer is verleend. Venezuela blijft echter problemen houden met de productie en uitvoer van olie. Nog meer spanningen komen naar boven in de verhoudingen met buurland Guyana, waar o.m. het Amerikaanse oliebedrijf ExxonMobil grote investeringen heeft gedaan in de exploratie en winning van olie en gas op zee, voor de kust van Guyana. Venezuela maakt aanspraken op een fors deel van het Guyanese grondgebied, inclusief de daarbij horende kustwateren, waar de genoemde exploitatie van olie en gas plaatsvindt.

In het algemeen kan worden gesteld dat een conflict eerder – militair - uit de hand zal lopen in Guyana, met Amerikaanse betrokkenheid, dan in het geval van de spanningen met Nederland, vanwege een mogelijk incident in de zogeheten samenwerking om de narcoticahandel te bestrijden. Echter, het is niet uit te sluiten dat sprake zal zijn van provocatie in die genoemde 'samenwerking' juist omdat dit niet zo direct een betrokkenheid van de Verenigde Staten zal betekenen, zeker niet in de huidige gespannen sfeer binnen NAVO-kringen zelf. In ieder geval kan de situatie in andere delen van de wereld leiden tot incidenten die worden uitgelokt om de aandacht af te leiden van situaties zoals in Oekraïne en Iran, en de problemen tussen enerzijds de VS en Israël en anderzijds Iran. Het is onmogelijk te voorspellen waar het volgende conflict zal ontstaan, zij het spontaan of uitgelokt.

Om terug te komen op de verhoudingen tussen Nederland en Venezuela, het is niet zo dat Venezuela aanspraken maakt op huidig Nederlands grondgebied, zoals de ABC-eilanden, zoals wel het geval is met Guyana. In het verleden heeft Hugo Chavez wel eens verwezen naar de ABC-eilanden die volgens hem onderdeel zouden zijn van het continentaal plat dat bij Venezuela zou horen, maar dat was vrij snel afgelopen. Hem is kennelijk duidelijk gemaakt dat enige eis richting de eilanden in feite neer zou komen op de ontkenning van de geldigheid van het pact van de Vrede van Munster (1648), tussen Spanje en de Zeven Provinciën, waarin de verdeling van ook de gebieden op en nabij het Amerikaanse continent is vastgelegd, en waarop de huidige aanspraken van Venezuela op Guyanees grondgebied zijn gebaseerd. Wellicht komt het grootste gevaar voor Aruba en de andere eilanden niet voort uit een militair incident, dat in ieder geval niet de eilanden als duidelijk onderdeel van het Koninkrijk zal raken. Het grote probleem is onze toekomst met een nog steeds groeiende migratiegolf vanuit Venezuela, met de kernvraag: of we voor langere tijd verblijfsvergunningen moeten uitreiken aan grote groepen migranten, met als gevolg de aanspraken op het Nederlandse staatsburgerschap. Zijn we voorbereid op een toekomst waarin een meerderheid met dubbele nationaliteit ons in de richting duwt van een onafhankelijkheid, om daarna aan te sturen op een 'vrijwillige' aansluiting bij de grote buur? Dit zijn de vragen die we onszelf moeten stellen, zeker met het oog op een besluit tot algemene amnestie, dat kennelijk in de lucht hangt.

SADA reageert op verklaring van minister van Financiën over camerabeelden

De vakbond SADA heeft deze week tijdens een persconferentie gereageerd op een verklaring van de minister van Financiën met betrekking tot het cameragebruik bij de Douane op de luchthaven. Volgens SADA herhaalde de minister simpelweg de verklaring van de Douane zelf, zonder zich voldoende te verdiepen in de zorgen van het personeel.

SADA benadrukte dat de vakbond en haar leden nooit bezwaar hebben gemaakt tegen het plaatsen van camera's in de bezoekersruimte. "Wij zijn juist al jaren voorstander van cameratoezicht in verband met de veiligheid van collega's, leden en passagiers," aldus een vertegenwoordiger. Het probleem zit volgens hen in wie toegang heeft tot de beelden. Momenteel zouden de beelden beheerd worden door luchthavenbeheerder AAA, terwijl de Douane hier geen directe toegang toe heeft.

De vakbond maakt zich zorgen over situaties waarin medewerkers of passagiers klachten willen indienen. Camerabeelden zouden dan juist kunnen helpen om de waarheid vast te stellen, maar alleen als de Douane zelf over dat beeldmateriaal beschikt. SADA vindt het onaanvaardbaar dat een derde partij toegang heeft tot dit soort gevoelige informatie.

Ook hekelt de vakbond het feit dat de minister van Financiën, als directe verantwoordelijke voor de Douane, geen contact heeft opgenomen met de vakbond. "Hij heeft simpelweg de verklaring van de Douane gekopieerd en als eigen reactie gepubliceerd, zonder ons te raadplegen. Dat is teleurstellend," aldus SADA. Ze voegden eraan toe dat de minister wél beschikt over hun contactgegevens.

In zijn verklaring schreef de minister dat hij "begrip heeft voor de zorgen van het luchthavenpersoneel," maar volgens SADA toont dit juist aan dat hij zich niet voldoende heeft verdiept in de situatie. Leden van de Douane zouden de leiding al een maand eerder hebben benaderd over dit onderwerp, zonder respons.

Verder kaart SADA aan dat het cameratoezicht in de bezoekersruimte ook privacyproblemen met zich meebrengt. Beelden die direct boven bagage gericht zijn, vormen volgens de bond een inbreuk op de privacy van passagiers. In hun optiek zouden alleen bevoegde instanties, zoals het douane-rechercheteam, toegang mogen hebben tot dat soort gegevens—niet een externe beheerder.

SADA wees ook op de afsluitende zin van de minister, waarin hij zegt te streven naar een "aangename werkomgeving." Volgens de bond staat dit haaks op de realiteit binnen de Douane, waar demotivatie onder het personeel overheerst. Ze hopen dat bij terugkomst van zijn reis, de minister alsnog het gesprek met hen aangaat.
Afsluitend gaf SADA aan dat ze open blijven staan voor dialoog en dat ze hopen dat de situatie hersteld kan worden zonder verdere publieke uitwisseling. Ze riepen hun leden op om het vertrouwen te behouden en benadrukten hun inzet voor een constructieve werkrelatie met het ministerie.

Nieuwe taalkundige samenwerking tussen de ABC-eilanden opent deuren voor versterking van het Papiaments

Op 14 juli heeft minister van Onderwijs Gerlien Croes een akkoord ondertekend met Curaçao en Bonaire om de samenwerking tussen de eilanden op het gebied van het Papiaments te versterken. Met dit nieuwe akkoord is het de bedoeling dat de drie partijen samenwerken aan lesmateriaal, onderwijsmethoden, vorming en professionalisering van leerkrachten, taalkundig onderzoek en de promotie van correct gebruik van het Papiaments, zowel op school als in de gemeenschap.

Zeker een belangrijke stap in de ontwikkeling van onze moedertaal, waarvoor moet worden overwogen wat deze samenwerking voor het volk zal betekenen en wat de beste manier is om om te gaan met de bestaande problemen op het gebied van het Papiaments.

Wat betreft de oorsprong van het Papiaments zijn er twee perspectieven over hoe deze taal is ontstaan. Volgens de website papiamento.aw — een project in opdracht van de onderwijsafdeling — "verdedigt een groep auteurs de theorie dat het Papiaments, net als de meeste andere creoolse talen, is ontstaan uit één enkel Afro-Portugees proto-creools dat bestond aan de westkust van Afrika (de monogenetische theorie). De andere groep, die de polygenetische theorie aanhangt, spreekt dit tegen en stelt dat het Papiaments is ontstaan uit de communicatiebehoefte tussen de Spanjaarden en de inheemsen, nadat de Spanjaarden rond het jaar 1500 de ABC-eilanden koloniseerden."

Ondanks de onduidelijke oorsprong is het opmerkelijk dat het Papiaments, in tegenstelling tot andere creoolse talen die ontstonden tijdens het kolonialisme, zich heeft ontwikkeld tot een zelfstandige taal, die vandaag de dag geen nauwe band meer heeft met de koloniale talen. Het Papiaments ontstond als een gesproken taal tussen slaaf en meester, tussen slaaf en koopman. Door de eeuwen heen is het Papiaments de enige taal geworden die algemeen gesproken werd, zowel door rijk als arm.

In 2003 werd het Papiaments een officiële taal op ons eiland. In datzelfde jaar werd een inspanning gelanceerd om onze taal te formaliseren, onder andere door het opstellen van een officiële woordenlijst. Deze lijst is te vinden op de website papiamento.aw. Vandaag de dag wordt het Papiaments ook erkend als een geschikte taal voor officiële documenten, hoewel in bepaalde sectoren een andere taal dominant kan zijn (bijvoorbeeld het Engels in de economische en commerciële sector).

Ondanks de positieve ontwikkelingen bestaan er enkele lacunes op het gebied van het Papiaments, en het nieuwe akkoord heeft als doel om de zwakke samenwerkingsband tussen Aruba, Bonaire en Curaçao aan te pakken, wat belangrijk is om het Papiaments systematisch en krachtig verder te ontwikkelen, zodat het levendig blijft voor toekomstige generaties.

Actieplan

Het recent ondertekende akkoord bepaalt dat de partijen een werkgroep zullen oprichten, bestaande uit leden van Aruba, Bonaire en Curaçao, waarbij het Instituto Nashonal di Idioma Kòrsou het secretariaat zal verzorgen. Alle drie de eilanden zullen ook een roulerend leiderschap hanteren, waarbij Bonaire als eerste het voorzitterschap van de werkgroep op zich zal nemen, gevolgd door Aruba en Curaçao.

De werkgroep zal worden gevormd binnen twee maanden na ondertekening van het samenwerkingsakkoord. Vervolgens zal de werkgroep binnen drie maanden het werkprogramma ontwikkelen. De eerste taak van de groep is het vaststellen van de voorwaarden van het programma, waaronder de structuur en kosten voor de betrokken partijen.

Het akkoord geldt voor een periode van drie jaar, waarna de partijen zullen evalueren en beslissen of het akkoord onder dezelfde of andere voorwaarden wordt verlengd.

Betrokken instellingen

Het nieuwe akkoord vereist inspanning van verschillende instellingen van de drie deelnemende eilanden. Reeds genoemd is het Instituto Nashonal di Idioma Kòrsou, dat belast is met de normalisatie en ontwikkeling van het Papiaments binnen het onderwijs. Daarnaast biedt de University of Curaçao (UoC) opleidingen Papiaments op bachelor- en masterniveau aan. Hier op Aruba is de Onderwijsafdeling (Departamento di Enseñansa) primair verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het Papiaments in het onderwijs. Het Instituto Pedagogico Arubano (IPA) leidt leerkrachten op op bachelorniveau en samen met UoC kunnen afgestudeerden hun masteropleiding in de taal voortzetten.

Deze instellingen spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling en promotie van het Papiaments. Toch moet worden benadrukt dat ook de media hun rol hebben in dit proces. Als een van de diverse mediakanalen die zes dagen per week in het Papiaments publiceren op ons eiland, erkent onze krant, Bon Dia Aruba, het belang van het beschermen en ontwikkelen van onze taal, en werkt (zij het indirect) aan de bevordering van standaardisatie van het Papiaments, gebaseerd op etymologie en ontwikkelingsgeschiedenis. Dit doen we via onze wekelijkse column "Asina bon..., Nos Papiamento ta..." waarin we diverse aspecten van onze taal bespreken, waaronder grammatica, spelling en geschiedenis van het Papiaments.

Deze samenwerking lijkt veelbelovend om enkele bestaande leemtes op het taalkundige vlak aan te pakken. Om te beginnen is deze samenwerking een positieve stap omdat ze ruimte schept voor meer investeringen in onder andere de omzetting van documenten van Papiamentu naar Papiamento. Ook kan het bijdragen aan het uitbreiden van het aanbod van materiaal in onze taal, vooral voor verschillende leeftijdsgroepen.
Aan de andere kant is het belangrijk om een 'spotlight' te richten op enkele aspecten waarin het huidige beheer van het Papiaments tekortschiet of verbeterd kan worden.

Het eerste aandachtspunt heeft betrekking op de spelling. Hoewel er sterke consistentie bestaat in de grammatica van zowel het Papiamento als het Papiamentu, is het wellicht een ongemakkelijke waarheid dat ons Papiaments niet goed genoeg is wat betreft spelling. We weten hoe we onze taal perfect moeten spreken, maar wat betreft schrijven lijkt het alsof het daaraan ontbreekt aan standaardisatie. Maar daar zijn redenen voor.

Wat we al meermaals hebben aangehaald, is dat onze taal is ontstaan en gegroeid in een tijd waarin toegang tot formeel onderwijs zeer beperkt was en dat onze taal bovendien gedurende het grootste deel van die tijd geen onderdeel was van het schoolcurriculum, op geen enkel niveau. Dit had tot gevolg dat woorden in onze woordenschat terechtkwamen volgens de uitspraak – en schrijfwijze – die de eerste gebruikers eraan gaven. De anderen, die veelal ook geen betere optie hadden wegens gebrek aan kennis, corrigeerden dit niet en zo kregen gewijzigde woorden via het populaire gebruik een vaste plek in onze woordenschat.

Vandaag de dag kunnen burgers terecht op papiamento.aw voor een lijst van bestaande woorden in onze taal, maar zelfs daaraan ontbreekt iets. Op Aruba hebben we geen verklarend woordenboek. Daardoor hebben we geen manier om de verschillende betekenissen van een woord of de context waarin het kan worden gebruikt te begrijpen. In sommige gevallen bestaat er niet eens een adequate vertaling in het Papiaments. Vaak vertrouwen we dan op andere talen. Een voorbeeld hiervan is het Spaanse woord 'ingreso' dat gebruikt wordt in plaats van 'entrada' in het Papiaments. Hoewel beide woorden een gelijkaardige betekenis hebben, voegt 'ingreso' een zekere diepgang toe aan de context (financieel) waarin het voorkomt, die 'entrada' niet kan bieden.

Het ontbreken van technische termen kan ook problemen veroorzaken in de bedrijfssector. Grote bedrijven op Aruba hebben meestal hun werknemershandleiding in het Engels, maar sommige werknemers spreken geen Engels en hebben Papiaments als tweede taal. Deze bedrijven moeten dan manieren vinden om de handleiding voor hun werknemers te vertalen. Maar dit brengt zijn eigen obstakels met zich mee, aangezien het Papiaments een gebrek kent aan juridische termen of geen hoger niveau bevat dan wat we 'op straat' horen. Daarom is ontwikkeling en onderwijs uiterst belangrijk – om dat niveau te bereiken.

Een ander punt om te overwegen is dat de versterking van het Papiaments, vooral wat betreft de ontwikkeling van materiaal voor scholen, niet mogelijk is zonder een nationale instelling. De Onderwijsafdeling van Aruba bereidt zich momenteel voor op de oprichting van het Instituto Linguistico Nacional Aruba, dat als hoofdtaak de normalisatie van het Papiaments zal hebben. Maar er moet voorzichtig mee worden omgegaan. Het moet worden benadrukt dat het aan te raden is om niet in de discussie te stappen om het Papiamento en het Papiamentu te "unificeren", want dat zal niet veel resultaat opleveren. In het verleden is geprobeerd om de twee verschillende spellingssystemen te verenigen, maar er was weerstand op dat moment, omdat Aruba de spelling van Curaçao niet wilde overnemen, voornamelijk vanwege de sterkere Latijnse invloed op ons eiland.

Onze redacteur heeft contact opgenomen met de Onderwijsafdeling om meer informatie te verkrijgen over deze nieuwe instelling, maar degenen die informatie hadden konden momenteel niet bereikt worden.

Desondanks lijkt deze nieuwe taalkundige samenwerking voordelen te kunnen opleveren voor de ontwikkeling van het Papiaments, en mogelijk ook een basis te vormen voor de verbetering van de andere drie talen die we op ons eiland spreken: Nederlands, Engels en Spaans.

Jaarverslag Ombudsman onthult groeiende bestuurlijke tekortkomingen

(The Daily Herald) – De ombudsman van Sint Maarten heeft het Jaarverslag 2024 gepubliceerd en presenteert daarin een ontnuchterende analyse van aanhoudende bestuurlijke tekortkomingen.

Het verslag legt structurele gebreken bloot op het gebied van responsiviteit, toezicht en handhaving binnen de overheid, en herhaalt de dringende oproep tot meer verantwoordingsplicht, continuïteit in leiderschap en betere bescherming van de rechten van burgers.

Het rapport verschijnt na een jaar waarin Sint Maarten twee parlementsverkiezingen hield – in januari en augustus – en daarmee sinds 2010 in totaal zes nationale verkiezingen kende. Dit resulteerde in de vorming van het 12e kabinet in slechts 14 jaar.

“Dit niveau van instabiliteit blijft niet zonder gevolgen,” waarschuwde ombudsman Gwendolien Mossel. “Continuïteit is essentieel voor publiek vertrouwen, goede dienstverlening en verantwoording. In haar afwezigheid krijgen instituties zoals de ombudsman te maken met vertragingen, onbereikbaarheid en verminderde betrokkenheid.”

Klachten nemen af

In 2024 ontving de ombudsman 270 klachten, een daling ten opzichte van 367 in 2023. Van deze klachten werden er 228 afgehandeld bij het informatieloket en 42 leidden tot een volledig onderzoek. Volgens het rapport weerspiegelt de daling de toenemende terughoudendheid van burgers om klachten in te dienen bij interim-regeringen, in afwachting van een kabinet met volledig mandaat.

Door de politieke wisselingen bleef in sommige ministeries – vooral bij die met al bestaande inefficiëntie – respons uit en onderzoek stagneerde. Eind 2024 stonden nog 28 dossiers open uit de periode 2020–2024.

Toch werden er 48 zaken afgerond in 2024, waarvan 25 uit 2024, 17 uit 2023 en zes uit eerdere jaren. 19 zaken uit 2024 werden reeds in de interventiefase gesloten, wat betekent dat het bestuursorgaan tijdig reageerde en verder onderzoek overbodig werd – een hoopvol signaal.

Ministeries onder vuur

Zoals in voorgaande jaren waren vooral het ministerie van VROMI (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Infrastructuur) en het ministerie van Justitie verantwoordelijk voor het hoogste aantal klachten: elk onderwerp van negen volledige onderzoeken.

VROMI’s klachten betroffen onder andere de Afdeling Domeinzaken, de Inspectie en de Vergunningenafdeling. In veel gevallen reageerde het ministerie helemaal niet – een patroon dat de ombudsman aanduidt als nalatigheid en gebrek aan capaciteit.

In het ministerie van Justitie richtten twee zaken zich rechtstreeks tot de minister, waaronder één waarin het vonnis van een rechter – de overplaatsing van een gevangene voor medische zorg naar Bonaire – niet werd uitgevoerd. Dit werd als een schending van fundamentele rechten beoordeeld.

Brede tekortkomingen

Ook andere instanties kwamen aan bod: de Immigratie- en Grensbewaking (vier zaken), de politie (drie zaken, o.a. over disfunctionele klachtensystemen), het ministerie van Volksgezondheid, Sociale Ontwikkeling en Arbeid (vier zaken), en diverse klachten over Onderwijs, Algemene Zaken, Economische Zaken en Financiën.

De meest geschonden normen in 2024 waren: gebrekkige organisatie van diensten (22 keer), traagheid (18 keer) en gebrek aan adequate informatieverstrekking (12 keer). Volgens het verslag komen deze tekortkomingen voort uit verouderde systemen, slechte interne processen en het negeren van burgers.

96 aanbevelingen, weinig opvolging

In totaal gaf de ombudsman in 2024 96 aanbevelingen. Overheidsdiensten zijn wettelijk verplicht om deze uit te voeren of te motiveren waarom niet. Toch blijft de naleving hiervan inconsistent, aldus het rapport.

“De ombudsman is er niet alleen om de overheid ter verantwoording te roepen, maar ook om een partner in goed bestuur te zijn,” zegt Mossel. “Onze rapporten zijn verbeterinstrumenten, gevoed door de stem van het volk.”

Casus in de kijker

Een diepgaand onderzoek naar een garage zonder hindervergunning in een woonwijk bracht ernstige tekortkomingen aan het licht binnen VROMI. Ondanks klachten over lawaai en stank, liet VROMI de situatie voortduren. De ombudsman stelde procedureschendingen, onvoldoende handhaving en gebrek aan samenwerking tussen ministeries vast.

De aanbevelingen: formeel reageren binnen een maand, samenwerking verbeteren met TEATT, transparante vergunningprocedures ontwikkelen, gezamenlijke handhaving, en regelmatige updates over bestemmingsplannen en toezichtinstrumenten. Maar tot juli 2025 is er nog geen reactie van VROMI ontvangen.

Conclusie

Het rapport onderstreept de kwetsbaarheid van bestuurlijke instituties in Sint Maarten. Zonder politieke en ambtelijke wil blijven vertraging, ondoorzichtigheid en inertie heersen. Alleen door heldere verantwoordelijkheid en naleving van normen kunnen vertrouwen en rechtszekerheid worden hersteld.

Overgrote meerderheid jongeren op Saba en Sint Eustatius wil eiland verlaten

(BES-reporter) – Een overweldigende meerderheid van jongeren op Saba en Sint Eustatius wil het eiland verlaten om elders te wonen. Op beide eilanden geldt dit voor maar liefst 91 procent van de scholieren. De meest genoemde redenen zijn het volgen van een vervolgopleiding en de wens om meer van de wereld te zien.

Dat blijkt uit de nieuwste Studentenmonitor Caribisch Nederland 2024 van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het onderzoek werd gehouden onder jongeren tot achttien jaar die voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs volgen.

Hoewel jongeren gemiddeld hun geluk en tevredenheid een voldoende geven, leeft bij de meerderheid een duidelijke wens om zich buiten het eiland verder te ontwikkelen. Op Saba en Sint Eustatius geeft meer dan de helft van de jongeren aan na het behalen van hun diploma een vervolgopleiding te willen volgen. Anderen willen gaan werken of een eigen onderneming starten. Een kleinere groep weet nog niet wat ze na hun schooltijd willen gaan doen.

Vertrekdrang sterker dan voorheen

Vergeleken met het vorige onderzoek in 2020 is de migratiebereidheid onder jongeren flink toegenomen. Vooral voor Sint Eustatius is dat opvallend, aangezien het CBS in 2020 geen betrouwbare cijfers kon publiceren vanwege een te lage respons. De cijfers van 2024 bevestigen dat de vertrekwens onder Caribisch-Nederlandse jongeren onverminderd groot is en in sommige gevallen zelfs toeneemt.

Volgens het CBS hangt deze sterke wens om te vertrekken samen met de beperkte opleidingsmogelijkheden op de eilanden. Voor hoger onderwijs zijn jongeren vrijwel altijd aangewezen op een studie buiten Caribisch Nederland.

Toch geven jongeren op Saba en Sint Eustatius aan dat ze over het algemeen goed advies krijgen over belangrijke levenskeuzes. Op Saba is 76 procent het daarmee eens, op Sint Eustatius 77 procent.

Ook op Bonaire wil meerderheid vertrekken

Op Bonaire is het beeld vergelijkbaar, zij het iets minder uitgesproken. Daar wil 81 procent van de jongeren het eiland verlaten. Van hen zegt 42 procent verder te willen studeren, en 79 procent vindt dat ze goed worden geadviseerd over belangrijke levensbeslissingen.

De monitor werd uitgevoerd onder jongeren tot 18 jaar op de drie eilanden van Caribisch Nederland. In totaal deden 112 leerlingen op Saba, 219 op Sint Eustatius en ruim 1.600 jongeren op Bonaire mee aan het onderzoek.

Het CBS stelt dat de uitkomsten beleidsmatig van groot belang zijn. De combinatie van grote vertrekbereidheid, beperkte vervolgopleidingen en een kleine lokale arbeidsmarkt vormt een uitdaging voor de toekomst van de eilanden. Jongeren vertrekken met ambitie, maar keren niet altijd terug – wat kan leiden tot structurele braindrain.

De vraag rijst dan ook hoe de eilanden – in samenwerking met het Rijk – toekomstperspectief op de eilanden zelf kunnen verbeteren, zodat jongeren de keuze hebben om te blijven én zich lokaal te ontwikkelen.